

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย
เรื่อง “ปลาบู่ทอง”

REFLECTION OF OLDEN THAI SOCIETY FROM THE CLASSIC
TELEVISION SERIES “PLA BOO THONG”

WU XUE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

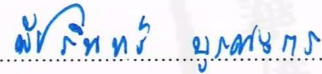
ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จ๊ก ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง “ปลาบู่ทอง”
REFLECTION OF OLD-TIME THAI SOCIETY FROM CLASSIC TELEVISION SERIES
“PLA BOO THONG”

WU XUE

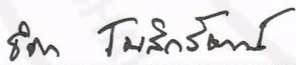
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2558

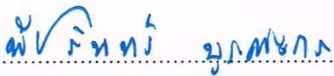
รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
อาจารย์ที่ปรึกษา

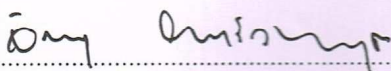
รองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์
กรรมการ

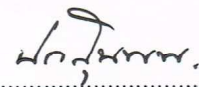
อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

รองศาสตราจารย์อิสยา จันทรวิธานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง “ปลาบู่ทอง”

WU XUE 566106

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พชรินทร์ บุรณะกร, Ph.D

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ที่มีต่อผู้ชม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในปี พ.ศ. 2552

ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์เรื่องปลาบู่ทองสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีตที่มีชีวิตแบบเรียบง่าย สงบร่มเย็น พึ่งพาอาศัยอยู่ในธรรมชาติ นิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำและป่าไม้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร การประมง การเลี้ยงสัตว์ การตัดฟัน การล่าสัตว์ การทำสวน และมีบางคนค้าขาย รับจ้าง ข้าราชการ หมอผี คนไทยในอดีตส่วนใหญ่ใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทาง ถ้าเดินทางเข้าป่าจะใช้วิธีขี่ม้าเป็นพาหนะ โครงสร้างของครอบครัวประกอบด้วยเครือญาติพ่อแม่พี่น้องโดยทำหน้าที่ของตนเอง คนไทยในอดีตนิยมกินข้าวเป็นหลัก มีกับข้าวหลากหลายและกินผลไม้ด้วย คนไทยในอดีตมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การมีความกตัญญูพ่อแม่และผู้มีพระคุณ การใช้สติปัญญาแก้ปัญหาต่าง ๆ ค่านิยมด้านการเลือกคู่ครองจะเลือกคนที่จิตใจดีและรูปร่างดี และคนไทยในอดีตยังมีประเพณีเกี่ยวกับการทำบุญ และการแต่งงาน มีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธเรื่องการทำบุญ เรื่องการเกิดใหม่และเรื่องกรรม นอกจากนี้ สังคมไทยในอดีต กษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง มีหน้าที่ปกครองสุริบ และการตัดสิน

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมโดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร ได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความกตัญญู และการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านการให้ข้อคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดี การใช้สติปัญญา และการแต่งงาน ด้านการสั่งสอนให้อนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่า ด้านการชักชวนให้ผู้ชมรักครอบครัว การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว และการมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน สังคมไทยในอดีต ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย

REFLECTION OF OLDEN THAI SOCIETY FROM THE CLASSIC TELEVISION SERIES
“PLA BOO THONG”

WU XUE 566106

MASTER OF ARTS (COMMUNICATION THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PATCHARIN BURANAKORN, Ph.D.

ABSTRACT

This research aims to analyze olden Thai social reflection in Thai royal classic TV series “Pla Boo Thong” and to analyze the influence of this TV series on Thai audience. The research method is a case descriptive analysis.

The results show that the TV series “Pla Boo Thong” reflect olden Thai people’s lives as simple peaceful, dependence on nature. People were mostly populated near waters and forests, earning their living related to agriculture, fishery, animal husbandry, wood cutting, hunting, gardening, including some trading, government officers, and sorcerers. In the past, Thai people commuted by boats and horses in the woods. Family structure was composed of parents, siblings, relatives, having on their own duties. Olden people mainly consumed rice with variety of foods and fruits. The most common values were industriousness, adult obedience, parents and benefactor gratefulness, using intelligence to solve problems, including the value in choosing kind and handsome spouses. Thai people in the past had tradition about philanthropy and marriage. Buddhist believed in making merits, rebirth, and karma. In addition, Thai society in the old days considered the king as the ruler of the country, commander in the battle, and also the judge.

The TV classic series, “Pla Boo Thong”, influenced the audience through the characters’ spoken words and actions. The results showed that this series has cultivated the virtues of industriousness, gratefulness, and elderly obedience, including the values of living lives to do good deeds and using wisdom to solve or choose things in life. Also people had the values to teach each other to conserve the nature and wildlife. Furthermore, people were persuaded to love and support their family and had their own responsibilities.

Keywords: Reflections, Olden Thai Society, the classic TV series

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ดี โดยได้รับความกรุณาและการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี
ยิ่งจากอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร
ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการศึกษาหัวข้อ
วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ อีกทั้งยังได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขและให้คำปรึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำ
วิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนรายงานการวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบป้องกันการวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ดา
โมสิกรัตน์ ที่ได้คอยห่วงใย ให้กำลังใจให้ขยันคิด และให้ความรู้อันเป็นประโยชน์

ผู้วิจัยขอขอบคุณพ่อ (Wu XiangJin) คุณแม่ (Li YanPing) ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา
และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ร่วมห้องทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจอย่างดีในทุก ๆ
ด้านตลอดเวลา

WU XUE

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.6 คำนิยามศัพท์	6
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมและอิทธิพลของละครโทรทัศน์	8
2.1.1 ละครโทรทัศน์สะท้อนสังคม	8
2.1.2 อิทธิพลและผลกระทบของละครโทรทัศน์	10
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ	11
2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ	12
2.2.2 ประเภทของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ	13
2.2.3 โครงสร้างของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ	14
2.3 วิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยในอดีต	15
2.3.1 วิถีชีวิตสังคมไทยในอดีต	15
2.3.2 วัฒนธรรมไทย	17

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 ความรู้เกี่ยวกับละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง	18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องปลาบู่ทอง	20
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ	22
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับละครโทรทัศน์	25
บทที่ 3 ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย	
3.1 ชีวิตความเป็นอยู่	28
3.1.1 ถิ่นที่อยู่อาศัย	29
3.1.2 การประกอบอาชีพ	34
3.1.3 อาหารการกิน	48
3.1.4 การคมนาคม	54
3.1.5 ลักษณะครอบครัว	57
3.2 ค่านิยม	59
3.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร	59
3.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่	61
3.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง	63
3.2.4 ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู	64
3.2.5 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา	66
3.3 ประเพณี	68
3.3.1 ประเพณีการทำบุญ	68
3.3.2 ประเพณีการแต่งงาน	70
3.4 ความเชื่อ	73
3.4.1 ความเชื่อเรื่องการทำบุญ	73
3.4.2 ความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่	76
3.4.3 ความเชื่อเรื่องกรรม	79

สารบัญ(ต่อ)	
	หน้า
3.5 การปกครอง	82
3.5.1 การปกครองสุริย	82
3.5.3 การปกครองการตัดสิน	83
บทที่ 4 อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองที่มีต่อผู้ชม	
4.1 การปลูกฝังคุณธรรม	86
4.1.1 ความขยันหมั่นเพียร	86
4.1.2 ความกตัญญู	88
4.1.3 การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่	90
4.2 การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต	92
4.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดี	93
4.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา	95
4.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน	97
4.3 การสั่งสอนให้รักธรรมชาติ	99
4.3.1 การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	99
4.3.2 การอนุรักษ์สัตว์	101
4.4 การชักชวนให้รู้จักรักครอบครัว	103
4.4.1 การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว	103
4.4.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	108
5.2 อภิปรายผล	111
5.3 ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	118
ประวัติผู้เขียน	121

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นิทานเป็นการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม สภาพทางธรรมชาติและการดำรงชีวิตของชาวบ้าน โดยใช้วิธีบอกกล่าวเล่ากันปากต่อปากถ่ายทอดสืบต่อกันมา ดังที่กึ่งแก้ว อัครถาวร (2519 : 12) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็มีจำนวนมากที่ได้รับการบันทึกไว้แล้ว

ตามพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552 : 263) ได้อธิบายว่า นิทานที่เป็นเรื่องเล่าของคนพื้นบ้านไทยแท้ ๆ ที่เล่ากันตั้งแต่โบราณ และสืบทอดมาถึงปัจจุบันในลักษณะมุขปาฐะ เป็นนิทานพื้นบ้านที่คนไทยส่วนใหญ่รู้จักกันดี เช่น เรื่อง ปลาบู่ทอง พิกุลทอง นิทานที่เล่ากันอยู่ในท้องถิ่นใดหรือชุมชนใด จะแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นนั้นหรือชุมชนนั้น นิทานจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น ทำให้เห็นการดำเนินชีวิต อาชีพ ความเชื่อ ศาสนา แนวความคิดของคนในท้องถิ่น นับว่านิทานเป็นบันทึกสังคมที่สำคัญ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ ประคอง นิมมานเหมินท์ (2545 : 1) ก็ได้กล่าวว่า ในอดีตวิทยาการต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ยังไม่เจริญ มนุษย์ยังไม่สามารถหาคำตอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรืออธิบายไม่ได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและชีวิตประจำวันนั้นมีที่มาอย่างไร จึงพยายามหาเหตุหรือหาเรื่องราวมาอธิบาย รวมทั้งนำเอาความคิดของตนเองมาบอกเล่า ทำให้มีเรื่องเล่าต่าง ๆ เกิดขึ้น และต่อมาก็ได้พัฒนากลายเป็นนิทานและนิทานพื้นบ้านประเภทต่าง ๆ ที่เล่าสืบต่อกันมาด้วยปากต่อปาก เมื่อสังคมมีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใช้ จึงได้มีการถ่ายทอดนิทาน โดยการเขียนหรือตีพิมพ์ลงในหนังสือให้อ่าน เมื่อเทคนิคการถ่ายตอนิทานกลายเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ขอบเขตของนิทานขยายวงออกไปแพร่หลายได้กว้างไกลยิ่งขึ้น

นิทานพื้นบ้านจึงถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมพื้นบ้าน ที่เป็นมรดกสำคัญทางด้านวัฒนธรรมของชนชาติ เป็นเครื่องมือที่ทำให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของศิลปะและวัฒนธรรมของชาตินั้น นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้เห็นถึงภูมิปัญญาและสภาพสังคมของชาตินั้น ๆ ในแต่ละยุคสมัยด้วย เพราะเรื่องราวที่เล่า นอกจากมีความลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาแล้ว ยังทำให้ชาวบ้านหรือชนชาติเกิดความภาคภูมิใจในชาติ และตระหนักถึงคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นสมบัติอันมีค่าหาที่เปรียบไม่ได้ของชาติตน

คุณค่าของนิทานพื้นบ้านมีหลายประการคือช่วยให้เกิดความสนุกเพลิดเพลิน กระตุ้นความสนใจ ให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ ให้ข้อคิดคติเตือนใจและช่วยสะท้อนให้เห็นถึง

สภาพของสังคมในอดีตในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งในปัจจุบัน ได้มีการยอมรับกันว่าวรรณกรรมพื้นบ้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของชนในชาติ ดังที่ ทศนิยม ทานตวณิช (2523 : 12) ได้กล่าวว่า นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม เป็นทั้งเครื่องมือให้ความบันเทิงใจ สั่งสอนศีลธรรมและแนวปฏิบัติของคนในสังคม ถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ทำให้เกิดมีการสมานสามัคคีของกลุ่มชนและเป็นเครื่องมือผ่อนคลายสภาพจิตใจที่ถูกกดดันหรือถูกบีบบังคับจากกรอบของสังคม

จากดังกล่าวมา สรุปได้ว่านิทานพื้นบ้านส่วนใหญ่จะเล่าถึงสภาพชีวิตของชาวบ้าน ประสบการณ์ เรื่องอัศจรรย์เกี่ยวกับธรรมชาติและสังคม นิทานมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการ สร้างความคิด พัฒนาความคิด และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ศิลปะ นอกจากนี้เรื่องเล่าต่าง ๆ ในนิทานยังทำให้ผู้อ่านเกิดความรัก ได้ความรู้แนวคิดการเตือนใจหรือการอธิบายของสิ่งของที่เกิดขึ้นในอดีต ทำให้เกิดความเข้าใจในสังคม ฉะนั้น การฟังหรืออ่านนิทานพื้นบ้านจึงทำให้ผู้ฟังผู้อ่านได้เห็นวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ สภาพความเป็นอยู่ อาชีพของกลุ่มชนนั้นอย่างชัดเจน ซึ่งมีลักษณะของแต่ละถิ่น แต่ละกลุ่มชนและแต่ละชาติ

สังคมพัฒนาเรื่อย ๆ นิทานพื้นบ้านก็ได้พัฒนาตามกระแสสังคม จากการเล่าถึงการแสดงถึงละครเวที ต่อมา ละครโทรทัศน์ได้พัฒนาขึ้นมา จึงมีการนำเอานิทานพื้นบ้านมาแปลงเป็นละครโทรทัศน์ เรียกว่าละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ทำให้นิทานพื้นบ้านได้ขยายออกไปแพร่หลายได้กว้างไกลมากกว่าเดิม ดังที่ ศิราพร ฐิตะฐาน ณ กลาง (2537 : 69) กล่าวว่า เมื่อโทรทัศน์ได้เข้ามาสู่สังคมไทย ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ก็ถือกำเนิดขึ้นทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในปี พ. ศ. 2511 โดยบริษัทดาราวดีโอ จำกัด และนั้มนต์ อยู่อินทร์ (2556 : 1) ก็ได้กล่าวว่า ในยุคต่อมาสังคมไทยเริ่มมีสิ่งบันเทิงใหม่ที่เรียกว่าภาพยนตร์ ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่นิทาน โดยเฉพาะนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ให้เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางขึ้น

มณฑล ศิลาวิเศษฤทธิ์ (2537 : 11) ได้อธิบายว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ เป็นละครที่มีเนื้อเรื่องจินตนาการเกี่ยวกับชีวิต ความรัก และการต่อสู้ผจญภัยของกษัตริย์ หรือเจ้าชายที่เป็นพระเอก และมเหสีหรือเจ้าหญิงที่เป็นนางเอก ซึ่งที่พระเอกและนางเอกเป็นคนดีที่ต้องต่อสู้หรือผจญกับศัตรูหรือคนเลวที่มาปองร้าย หรือต้องมีการแย่งชิงอำนาจการปกครองกับศัตรูฝ่ายตรงข้าม เนื้อเรื่องเต็มไปด้วยอิทธิฤทธิ์ อภินิหารต่าง ๆ เรื่องจะจบลงด้วยความสุขสมหวังหรือชัยชนะของพระเอกและนางเอก และความพ่ายแพ้ของฝ่ายตรงข้าม ซึ่งสอดคล้องกับฐานข้อมูลออนไลน์ดังนี้ “จักร” ในภาษาไทยมาจากภาษาสันสกฤต หมายถึงล้อ หรือวงกลม ตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ และเป็นอาวุธของพระนารายณ์ชนิดหนึ่ง ลักษณะเป็นรูปคดเคี้ยว 8 แฉก และมีลวดลายอยู่ในเส้นวงกลม “วงศ์” หมายถึงราชวงศ์ “ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ” เป็นละครโทรทัศน์ไทย ที่นำเนื้อเรื่องมาจากนิทานพื้นบ้าน เล่ากันแบบปากต่อปากหรือมุขปาฐะ จะแตกต่างกันในรายละเอียดที่คนเล่าสอดแทรกสิ่งที่ตัวเองรู้ในแต่ละท้องถิ่น มักมีโครงเรื่องคล้าย ๆ กัน (2557 : ออนไลน์)

เธียรชัย อิศรเดช (2545 : 166) ได้กล่าวถึงคุณค่าของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ว่าละครจักร ๆ วงศ์ ๆ กำลังทำหน้าที่บางอย่างที่มีคุณค่าเหนือกว่าการเป็นนิทานเพื่อความสนุกสนาน สิ่งนั้นคือการแย่งเยาวชนหน้าจอให้กลายมาเป็นเด็กไทยที่มีรากวัฒนธรรมไทยอยู่ในตัว กล่าวได้ว่าหากปราศจากละครแนวนี้ทางโทรทัศน์ เยาวชนไทยแทบจะไม่เหลือสื่อจินตนาการใด ๆ ที่จะปลุกเร้าให้พวกเขามีวัฒนธรรมร่วมกับ พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่เลย

ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ เป็นสื่อที่ดูหรือรับรู้ได้ง่าย รวดเร็วและสะดวกที่สุด ผู้ดูสามารถรับรู้ได้ทั้งภาพและเสียง เป็นสื่อที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อบันเทิง เพื่อสอนความรู้ เพื่อสะท้อนสภาพปัญหาของสังคม และเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ของมนุษย์ ดังที่ น้ามนต์ อยู่อินทร์ (2556 : 95) ได้กล่าวว่า นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์ กับภาพยนตร์แฟนตาซี สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมไทย 13 ประเด็น ได้แก่ การแต่งกาย สถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างยานพาหนะ งานฝีมืออื่น ๆ ข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน อาชีพ และการทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และเพลงพื้นบ้าน

ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ นอกจากสะท้อนสังคมวัฒนธรรมแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อผู้ชมด้วย ดังที่เธียร-ชัย อิศรเดช (2545 : 101) ได้กล่าวว่า ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ นั้นส่งผลในการปลูกฝังระบบความคิดความเชื่อเชิงอุดมการณ์หลายประการโดยผ่านการปรากฏซ้ำอย่างสม่ำเสมอในเนื้อหาของนิทาน อุดมการณ์หลักดังกล่าว

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ที่ทำจากนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ที่มีชื่อเสียงมีหลายเรื่อง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2530 จนถึงปัจจุบัน ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ที่ฉายในช่อง 7 มี 31 เรื่อง คือ เทพศิลป์ - อินทรจักร ลักษณะวงศ์ นางพญาไพร เพชรรุ่งไฟ หลวิชัย - คาวิ นางสิบสอง พระสุชน - มโนราห์ แก้วหน้าม้า สี่ยอดกุมาร อุทัยเทวี วงษ์สวรรค์ พิกุลทอง ยอพระกลืน เทพสามฤดู สิงห์ไกรภพ โกมินทร์ กุลาแสนสวย เกราะกายสิทธิ์ บัวแก้วจักรกรวด พระทิมวงศ์ สังข์ทอง เทพสังวาล ปลาบู่ทอง ตึกตาทอง ดาบเจ็ดสี - มณีเจ็ดแสง เจ้าหญิงพิกุลทอง ไชยเชษฐ เจ้าหญิงแดงอ่อน จันท์สุริยาศร มนต์นาคราช ยอพระกลืน (2558 : ออนไลน์)

นิทานมีหลายเรื่อง ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ก็มีหลายเรื่อง แต่เรื่องปลาบู่ทองเป็นเรื่องที่มีชื่อเสียงและได้นำเอามาทำเป็นละครโทรทัศน์ทั้งหมด 7 ครั้ง เป็นเรื่องที่แพร่หลายอย่างมาก ดังที่ฐานข้อมูลออนไลน์ (2557 : ออนไลน์) ได้แก่ ภาพยนตร์ปลาบู่ทอง (2508) ละครโทรทัศน์ปลาบู่ทอง (2510) ภาพยนตร์ปลาบู่ทอง (2522) ภาพยนตร์ปลาบู่ทอง (2527) ภาพยนตร์ปลาบู่ทอง (2537) ละครโทรทัศน์ปลาบู่ทอง (2537) ละครโทรทัศน์ปลาบู่ทอง (2552)

ณัฐพร ไช้มุก (2554 : 2) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ไพรัช สังวริบุตร เจ้าของบริษัทสยามฟิล์มผลิตภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องแรกของบริษัท เรื่อง ปลาบู่ทอง ซึ่งถือเป็นละครจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องแรกที่ออกฉายทางโทรทัศน์ในประเทศไทย นอกจากนี้ เรื่องปลาบู่ทองเป็นเรื่องที่นำศึกษาวิจัย เคยมีนักวิชาการได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับปลาบู่ทอง ดังที่ ฉันทนา เย็นนาน (2539 : 1) ได้กล่าวว่านิทานเรื่อง

ปลาบู่ทองแสดงให้เห็นคุณธรรมโดยปรากฏออกมาทางการกระทำของตัวละคร แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมเรื่องความเมตตาของสัตว์ที่มีต่อมนุษย์ เป็นพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นสัตว์ปรารถนาที่จะช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นทุกข์ ดังเช่น เป็ดที่คอยให้ความช่วยเหลือนางเอื้อย

ศรีสุตา เอื้อนครินทร์ (2520 : 1) ได้กล่าวว่านิทานเรื่องปลาบู่ทองเป็นนิทานที่ดี เป็นนิทานที่แสดงให้เห็นถึงความอิจฉาริษยาของเมียน้อยที่มีต่อลูกเมียหลวง มีการกลั่นแกล้งหลายครั้งหลายคราว จนในที่สุดฝ่ายชู้ก็ได้รับผลกระทบโดยต้องสูญเสียลูกสาวไป และฝ่ายผู้ประพฤติดีก็มีคนคอยช่วยเหลือจนกระทั่งได้รับความสุข นอกจากนี้เนื้อเรื่องยังกล่าวถึงความรักความผูกพันของแม่ที่มีต่อลูก นิทานปลาบู่ทองยังแสดงให้เห็นถึง สภาพการดำเนินชีวิตของชาวผู้ไทยในแง่ของการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงหมู วัว ควาย อาหารการกิน เช่น กินข้าวจิ้มปลา ร้า สภาพความเป็นอยู่ เช่น การสร้างบ้านของชาวผู้ไทยแบบใต้ถุนสูง เป็นต้น

ดังนั้น เรื่องปลาบู่ทองจึงเป็นเรื่องที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย มีการสร้างหลายครั้งและนำมาออกอากาศซ้ำ เนื้อเรื่องของปลาบู่ทองเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชาวบ้านพื้นบ้านคนธรรมดา และเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคมไทย ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักศึกษาชาวต่างชาติที่รักเป็นคนที่ชอบดูละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย โดยเฉพาะเรื่องปลาบู่ทอง และสนใจสังคมและวัฒนธรรมไทยในอดีตอย่างมาก จึงสนใจศึกษาวิจัยละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ที่มีเนื้อหาและเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคมไทยในอดีต ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมไทยในอดีต ที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ทั้งนี้นอกจากจะเข้าใจวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมไทยในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยแล้ว ยังเข้าใจด้วยว่าผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยได้สะท้อนภาพสังคมและปัญหาของคนไทย ถ่ายทอดในเรื่องราวและตัวละคร ซึ่งจะให้ทรรศนะหรือข้อคิดในแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ดูผู้ชมละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง
2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ที่มีต่อผู้ชม

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

1. ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมจากอดีตในแง่มุมต่าง ๆ เช่นด้านชีวิตความเป็นอยู่การประกอบอาชีพ ด้านค่านิยมเกี่ยวกับ

ความขยันหมั่นเพียร ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ด้านประเพณีการทำบุญ ด้านความเชื่อการเกิดใหม่ ความเชื่อเรื่องกรรม และด้านการปกครองเมืองการตัดสิน เป็นต้น

2. ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองมีอิทธิพลต่อผู้ชมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปลุกฝังคุณธรรม การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต การสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติ และ ชักชวนให้รู้จักรักครอบครัว เป็นต้น

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่นำมาใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แยกออกเป็นสองลักษณะ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยจากละครโทรทัศน์ ดังที่ อภิญญา ศรีรัตน์สมบุรณ์ (2534 : 1-2) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์โทรทัศน์กับสังคมว่า ละครโทรทัศน์เป็นรายการเพื่อความบันเทิงประเภทหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวต่าง ๆ จากเค้าโครงเรื่องจริงหรือแต่งขึ้นจากจินตนาการ เนื่องจากละครโทรทัศน์เป็นกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม จึงถือได้ว่า ละครโทรทัศน์เป็นสื่อสะท้อนสิ่งที่มีและสิ่งที่เป็นอยู่ในสังคมให้ผู้ชมได้รับรู้และในขณะที่เดียวกันก็สร้างภาพแห่งความเป็นจริงในสังคมขึ้นมาใหม่โดยการเลือกที่จะเสนอเนื้อหาประเภทใด และให้ความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสื่ออย่างไร

2. แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของละครโทรทัศน์ที่มีต่อผู้ชม ดังที่จรินทร์ เสิศจิระประเสริฐ (2535 : 4) กล่าวว่า นอกจากละครโทรทัศน์จะให้ความบันเทิงเป็นหลักแล้ว ยังมีอิทธิพลทางอารมณ์ ละครโทรทัศน์ยังเป็นแหล่งความรู้ ซึ่งทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอนให้รู้ถึงการปฏิบัติตัวในสังคม ละครโทรทัศน์จึงเป็นตัวแทน (Socializing Agent) ที่บอกสมาชิกในสังคมให้รู้ถึงเป้าหมาย ค่านิยม บทบาท และแบบอย่างของสังคมโดยวิธีทางอ้อม ผู้ชมโทรทัศน์จึงเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ในลักษณะที่ไม่รู้ตัว

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ซึ่งบันทึกในแผ่นซีดีและเรื่องปลาบู่ทองได้ออกฉายทางสถานีวิทยุโทรทัศน์เป็นเรื่องที่มีชื่อเสียงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย มีการสร้างหลายครั้งและนำมาออกฉายซ้ำ โดยคัดเลือกจากแนวเรื่องที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เห็นภาพสะท้อนของสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยในอดีตได้ชัดเจน ดังต่อไปนี้

1) ปลาบู่ทอง ดัดแปลงจากนิทานพื้นบ้านของประเทศไทย มีแนวเรื่องเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของคนไทยในอดีต นำมาสร้างและออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 7 หลายครั้ง แต่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ที่บันทึกการแสดงทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 ในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 31 ตอน (ตอนละ 2 ชั่วโมง)

2. เนื่องจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองเป็นสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่เพื่อความบันเทิงเป็นหลัก ผู้ผลิตจึงดัดแปลงและเพิ่มเติมเนื้อหาของวรรณกรรมบางส่วนที่แตกต่างจากเรื่องต้นฉบับเพื่อให้ละครมีความสนุกสนานและน่าสนใจ เช่น ตัวละคร บทสนทนา ฉากและบรรยากาศ เป็นต้น ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง จากภาพและเสียงของสื่อตามแนวของการวิจัยวรรณกรรมโดยการบันทึกสรุปเรื่อง และบันทึกคำพูดของตัวละคร ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและที่ปรากฏในสื่อซีดีรอม

1.6 คำนิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ มีการนิยามคำศัพท์ดังนี้

ภาพสะท้อน หมายถึง สภาพที่สะท้อนออกในละครโทรทัศน์ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ทำให้บุคคลสามารถเข้าใจวิถีชีวิต พฤติกรรมของคนในสังคมหนึ่ง ๆ

สังคมไทยในอดีต หมายถึง กลุ่มชนชาติที่อาศัยอยู่ร่วมกันในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันแบบพี่น้อง ประชาชนอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนและคนในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทย มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นต่างจากสังคมอื่น ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน การแต่งกาย ความเชื่อ มารยาท อาหาร การดำเนินชีวิตที่มีพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เป็นต้น

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย หมายถึง ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องมาจากนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ นิทานประเภทนี้เป็นนิทานที่แต่งขึ้นโดยเลียนแบบโครงเรื่องจากนิทานชาดก มีลักษณะเป็นเรื่องประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ ที่แต่งขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา เรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งสังคมไทยมีการปกครองในระบอบราชาธิปไตย ละครประเภทนี้มักมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับกษัตริย์ชั้นสูง ขาวราชวัง เรื่องจะจบลงด้วยความสมหวัง หรือชัยชนะของพระเอกและนางเอก และความพ่ายแพ้ของฝ่ายตรงข้าม เป็นละครประเภทหนึ่งที่สามารถสื่อทอดสังคมและวัฒนธรรมไทยในอดีตต่อผู้ชมปัจจุบัน

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยละคร (Theatre Research) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์กับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาและรวบรวมละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องและตัวละครเกี่ยวกับสังคมไทยคนไทยในอดีต
3. คัดเลือกละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยทุกเรื่อง

4. คัดเลือกละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยที่สะท้อนภาพคนไทยในอดีต เรื่อง ปลาบู่ทอง
5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง
6. วิเคราะห์อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองที่มีต่อผู้ชม
7. รายงานผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

1. ทำให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ และการปกครองเมืองของสังคมไทยในอดีต
2. ทำให้เข้าใจอิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยที่มีต่อผู้ชม
3. ทำให้รู้จักสังคมวัฒนธรรมไทยในอดีตอย่างลึกซึ้งมากขึ้นโดยผ่านละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามโครงสร้างต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมและอิทธิพลของละครโทรทัศน์

2.1.1 ละครโทรทัศน์สะท้อนสังคม

2.1.2 อิทธิพลและผลกระทบของละครโทรทัศน์

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

2.2.2 ประเภทของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

2.2.3 โครงสร้างของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

2.3 วิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยในอดีต

2.3.1 วิถีชีวิตสังคมไทยในอดีต

2.3.2 วัฒนธรรมไทย

2.4 ความรู้เกี่ยวกับละครโทรทัศน์ เรื่อง “ปลาบู่ทอง”

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องปลาบู่ทอง

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับละครโทรทัศน์

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมและอิทธิพลของละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสังคม ละครโทรทัศน์สามารถสะท้อนสังคม และมีอิทธิพลต่อสังคม ดังต่อไปนี้

2.1.1 ละครโทรทัศน์สะท้อนสังคม

ละครเป็นศิลปะที่สะท้อนสังคมชีวิต โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ในการนำเสนอภาพเรื่องราวของสังคมชีวิต ฉะนั้น “มนุษย์” คือ สารอย่างหนึ่งของละคร ศิลปะการละครเป็นการแสดงอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์ที่มนุษย์นำประสบการณ์ของชีวิตจริงบวกกับจินตนาการสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องขึ้นมา แล้วถ่ายทอดเป็นการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีนักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวความรู้สึกอื่น ๆ ต่อผู้ชม ทั้งนี้เพื่อสร้างความบันเทิง ความประทับใจ หรือจะมีวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาก็ได้ ซึ่งเราสามารถสรุปความสัมพันธ์ของละครกับสังคมชีวิตมนุษย์ (2556 : ออนไลน์) ได้ดังนี้

(1) อารมณ์ ละครทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมาย ให้ความบันเทิงแก่นักชมนักดูได้ผ่อนคลาย ความเครียดหรือบางครั้งก็กระตุ้นอารมณ์ให้เกิดความรู้สึกเกิดขึ้นเด่น ทำให้มนุษย์รู้สึกมีความสุขในการดำเนินชีวิต

(2) สมอง ให้คุณค่าทางสติปัญญา โดยการดูละครแล้วกลับมาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับมนุษยชาติและเกี่ยวกับสังคมร่วม

(3) จิตใจ ความสัมพันธ์ของศิลปะการละครกับจิตใจของมนุษย์มีมาแต่โบราณ จะเห็นได้ว่าการละครตะวันออกและตะวันตก ล้วนถือกำเนิดมาจากพิธีบวงสรวงเทพเจ้าเพื่อขอพรและให้เทพเจ้าบันดาลสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ปรารถนา หรือถ้าจะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ก็พิจารณาได้จากละครทีวี ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นในละครทีวีมีลักษณะเหมือนชีวิตจริง ๆ ของมนุษย์ คือเหตุการณ์เกิดขึ้นมาแล้วก็ผ่านไป ผู้ชมสามารถหยุดพักเหมือนการอ่านหนังสือหรือดูโทรทัศน์ เช่น เมื่อรู้สึกเบื่อก็สามารถปิดหนังสือหรือโทรทัศน์ได้ แต่ผู้ชมละครจะต้องนั่งอยู่ในโรงละคร เพื่อร่วมรู้เห็นการกระทำของตัวละครจนจบเรื่อง จะให้ละครหยุดพักการแสดงเมื่อเราไม่อยากจะชมและถ้าจะชมต่อ ก็จะเริ่มแสดงตรงช่วงนั้น ๆ ต่อเนื่องไปเรื่อยไม่สามารถจะกระทำได้ เพราะละคร แม้จะเป็นผู้แสดงชุดเดียว บทเดียวกัน แต่ต่างช่วงเวลา การแสดงจะย่อมไม่เหมือนกันเสียทีเดียวทั้งหมด ละครทีวีที่มีลักษณะเหมือนประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ๆ

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าละครสามารถให้ได้ทั้งความบันเทิง กระตุ้นเร้าความคิด ให้การศึกษา ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอนบทเรียน ให้ความฝันที่คนดูปรารถนาและเป็นเสมือนโลกที่งดงาม ให้ผู้คนที่ลึกลับจากชีวิตที่สับสนได้มาพักสมองผ่อนคลายความเครียดได้ชั่วขณะหนึ่ง

อภิญา ศรีรัตนสมบูรณ์ (2534 : 1-2) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์โทรทัศน์กับสังคมว่า ละครโทรทัศน์เป็นรายการเพื่อความบันเทิงประเภทหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวต่าง ๆ จากเค้าโครงเรื่องจริงหรือแต่งขึ้นจากจินตนาการ เนื่องจากละครโทรทัศน์เป็นกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม จึงถือได้ว่า ละครโทรทัศน์เป็นสื่อสะท้อนสิ่งที่มีและสิ่งที่เป็นอยู่ในสังคมให้ผู้ชมได้รับรู้และในขณะที่เดียวกันก็สร้างภาพแห่งความเป็นจริงในสังคมขึ้นใหม่ โดยการเลือกที่จะเสนอเนื้อหาประเภทใด และให้ความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสื่ออย่างไร

กาญจนา แก้วเทพ (2541 : 283) กล่าวว่า หน้าที่ละครโทรทัศน์มิได้เป็นเพียงความบันเทิงชัวยามเท่านั้น แต่มีหน้าที่และผลกระทบในระยะเวลายาวต่อมา ส่งเสริมคุณค่าบางอย่างของสังคม เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ธรรมะย่อมชนะอธรรม การรักสันติ และการให้อภัย เป็นหนทางแก้ปัญหาที่ดีกว่าการอาฆาตแค้น หรือการรักษาพรหมจรรย์เป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้หญิง เป็นต้น ละครโทรทัศน์เป็นตัวที่กำหนดหน้าที่และจำกัดบทบาทของพฤติกรรมคนในสังคม เช่น อนุญาตให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาหลายคนถ้าหากมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สามารถเลี้ยงดูได้ ผู้หญิงมีสามีคนเดียว ลูกต้องมีกตัญญูตอบแทนต่อพ่อแม่ เป็นต้น บางทีหน้าที่ของละครโทรทัศน์อาจจะเป็นเวที (Forum) มาอภิปราย

ประเด็นที่อ่อนไหว (Sensitive) เช่น เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เรื่องรักร่วมเพศ เรื่องปัญหาครอบครัวแตกแยก เป็นต้น

ศศิลักษณ์ แจ่มสุข (2538 : 1-4) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์กลายเป็นวัฒนธรรมมวลชนในสังคม ซึ่งเป็นทั้งสิ่งที่สะท้อนถึงโครงสร้างและค่านิยมของสังคม ในขณะที่เดียวกันดำรงรักษาโครงสร้างและค่านิยมนั้นไว้ให้สืบทอดต่อไปด้วยกระบวนการปลูกฝังอย่างไม่รู้ตัว และละครโทรทัศน์ทำหน้าที่เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้นด้วยการเสนอสิ่งที่เราไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น เปรียบเสมือนเป็นโลกแห่งประสบการณ์ของผู้ชม กล่าวคือมีอิทธิพลต่อผู้ชมแล้ว ละครโทรทัศน์ยังสะท้อนสภาพของสังคม ความคิดและจิตใจของมนุษย์ วัฒนธรรม และความเชื่ออันเป็นสาระที่คนทำอยากบอกคนดู นอกจากนี้ ยังมีการเน้นสิ่งที่คนอยากเห็นในสังคมของตน หรือบางครั้งเป็นสิ่งที่สังคมต้องการลงโทษหรือปิดบัง ละครโทรทัศน์ไทยในฐานะวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของสังคมจึงได้สะท้อนถึงสังคมและบุคลิกภาพของคนไทยด้วย

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของละครโทรทัศน์กับสังคม คือ ละครโทรทัศน์เป็นสื่อสะท้อนทั้งวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต และปัญหาต่าง ๆ ของสังคม นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ให้มนุษย์เข้าใจโลกของเรา ให้ความรู้ สั่งสอนมนุษย์ ทำให้มีจิตใจที่ดี มีความกตัญญู รู้จักการตอบแทนบุญคุณ และแม้ว่าละครโทรทัศน์แค่เป็นตอน ๆ ที่กล่าวถึงสิ่งเล็ก ๆ และสังคมที่แคบอยู่ แต่ก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมจริงโดยเป็นภาพรวม

2.1.2 อิทธิพลและผลกระทบของละครโทรทัศน์

อิทธิพลและผลกระทบของละครโทรทัศน์มีมากมาย ทั้งด้านดีและด้านไม่ดี จึงมีนักวิชาการหลายท่านเคยกล่าวถึงอิทธิพลและผลกระทบของละครโทรทัศน์ ดังนี้

ศศิธร อภิสิทธิ์นรินทร์ (2541 : 3 - 6) ได้กล่าวว่าละครโทรทัศน์มีผลกระทบต่อ 4 ด้าน

(1) ผลกระทบทางกายภาพ (Physical Effect) เป็นผลกระทบที่ไม่เด่น คือ โทรทัศน์มีผลทางร่างกายต่อเด็กเมื่อดูโทรทัศน์ใกล้เกินไป หรือดูในแสงสว่างไม่เพียงพอ

(2) ผลกระทบทางอารมณ์ (Emotional Effect) โดยธรรมชาติของเด็ก จะชอบรายการที่มีเนื้อหาที่ตื่นเต้นสนุกสนาน ซึ่งเป็นรายการมีผลต่ออารมณ์ของเด็ก ดังนั้น หากละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาแสดงถึงความรุนแรง เด็ก ๆ ก็จะรับรู้ความรุนแรงและความหวาดกลัว ซึ่งเด็กอาจจะคิดว่าเป็นความจริง

(3) ผลกระทบทางสติปัญญา (Cognitive Effect) ละครโทรทัศน์จะช่วยให้เด็กเรียนรู้เพื่อจะเติบโตเป็นเด็กที่ดี ดังนั้น รายการละครโทรทัศน์จึงควรเสนอภาพจากชีวิตจริงของผู้ใหญ่ เพื่อที่จะเกิดกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและเพื่อให้เด็กได้รับเข้ากับชีวิตต่อไป

(4) ผลกระทบทางพฤติกรรม (Behavioral effect) โทรทัศน์มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ชม โดยเฉพาะเด็ก ซึ่งมีอิทธิพลในทางอ้อม คือ ทำให้เด็กเกิดการจดจำและเลียนแบบ

หากเด็กได้ดูรายการละครโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม ก็อาจจะส่งผลเสียต่อเด็กเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กยังไม่มีการวินิจฉัยในแยกแยะสิ่งที่ถูกหรือผิด และไม่สามารถควบคุมตัวเองได้อย่าง

ผู้ใหญ่ โดยเฉพาะละครโทรทัศน์ที่นำเสนอความรุนแรง ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม หรือมีแนวโน้มในทาง ยั่วยวนอารมณ์ ก็อาจส่งผลกระทบต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็ก เพราะโดยธรรมชาติของเด็กมัก ชอบที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ดังนั้น การเลียนแบบพฤติกรรมละครโทรทัศน์จึงเป็นเรื่อง ง่าย และเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเด็ก โดยเฉพาะหากไม่มีครูอธิบายหรือพ่อแม่ไม่ชี้แจงให้ฟังถึงสิ่งที่ ดีและไม่ดี

จรินทร์ เสิศิระประเสริฐ (2535 : 4) กล่าวว่า นอกจากละครโทรทัศน์จะให้ความบันเทิงเป็น หลักแล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อม ละครโทรทัศน์ยังเป็นแหล่งความรู้ ซึ่งทำหน้าที่ในการขัดเกลาทาง สังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอนให้รู้ถึงการปฏิบัติตัวในสังคม ละครโทรทัศน์จึงเป็นตัวแทน (Socializing Agent) ที่บอกสมาชิกในสังคมให้รู้ถึงเป้าหมาย ค่านิยม บทบาท และแบบอย่างของ สังคมโดยวิธีทางอ้อม ผู้ชมโทรทัศน์จึงเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ในลักษณะที่ไม่รู้ตัว

นอกจากนี้ ละครโทรทัศน์ยังอาจจะมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ดังที่นักวิชาการได้ อธิบายไว้ดังนี้

วิมลวรรณ บุญจันทร์ (2549 : 3) กล่าวว่าละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและ ทางอ้อมแก่สังคม เช่น ด้านการเมือง ละครโทรทัศน์เป็นสื่อเพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน เข้าใจเรื่องของการเมือง และได้มีการนำนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันและยาเสพติดสอดแทรกอยู่ใน ละครโทรทัศน์ เช่น ละครที่เสนอในวันสำคัญ

สำหรับในด้านเศรษฐกิจ เพาวิภา ภมรสติธย์ (2528 : 17) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์ถือเป็น ธุรกิจที่ทำรายได้ให้สังคมและประเทศชาติ เพราะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหลายอาชีพ เช่น เสื้อผ้า รถ เข้า คนเขียนบท นักแสดง รวมทั้งรายการโฆษณาจากผู้อุปถัมภ์รายการ ทำให้เกิดการหมุนเวียนใน ระบบการเงินของประเทศ นับเป็นธุรกิจสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญมาก

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อผู้สังคมชมทั้งด้านดีและด้านเสีย ด้านดีคือสามารถให้ ความบันเทิง ความรู้ สืบทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ของคนในสังคม สอนเราโดยผ่านเรื่องราวที่ง่าย และให้กำลังใจแก่ผู้ชมที่จะสู้ต่อกับอุปสรรคในชีวิตทุกด้าน ส่วนด้านเสียคือ ละครโทรทัศน์มี ผลกระทบต่อผู้ชมโดยเฉพาะเด็ก ๆ ทั้งด้านจิตใจและความรุนแรงก้าวร้าว ซึ่งเป็นอันตรายต่อเด็ก สังคม และการเมือง

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ เป็นสื่อมวลชนที่ให้ความบันเทิงและความรู้ โดยใช้ภาพเคลื่อนไหวที่มี สีสันทันและเสียงที่เป็นธรรมชาติ มีนักวิชาการได้อธิบายความรู้เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ไว้ดังนี้

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ หมายถึงนำเอานิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ (นิทานพื้นบ้าน) มาถ่ายทอดทำเป็น ละครโทรทัศน์ ดังที่ฐานข้อมูลออนไลน์กล่าวว่า “ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ” เป็นละครโทรทัศน์ไทย ที่นำ

เนื้อเรื่องมาจากนิทานพื้นบ้าน เล่ากันแบบปากต่อปากหรือมุขปาฐะ จะแตกต่างกันในรายละเอียดที่คนเล่าสอดแทรกสิ่งที่ตัวเองรู้ในแต่ละท้องถิ่น มักมีโครงเรื่องคล้าย ๆ กัน (2557 : ออนไลน์)

(1) ความหมายของนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ

น้ามนต์ อยู่อินทร์ (2556 : 2-12) ได้กล่าวว่า นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ หมายถึงนิทานที่ตัวเอกของเรื่องส่วนใหญ่มักมีชื่อลงท้ายด้วยคำว่า จักร หรือ วงศ์ เช่น จักรแก้ว จักรนารายณ์ วงษ์สวรรค์ และพระทิมวงศ์ เป็นต้น ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่ตัวละครเอกไม่มีชื่อลงท้ายว่าจักรหรือวงศ์ หากมีโครงเรื่องเกี่ยวกับกษัตริย์ โอรสกษัตริย์ หรือพระเอกเป็นผู้ที่มีความเก่งกล้าก็สามารถอนุมานว่าเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ด้วย เรื่องราวของนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ มักจะเป็นเรื่องราวการผจญภัยของตัวเอกเริ่มต้นด้วยตัวเอกมักได้รับความลำบาก หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นกาลีบ้านกาลีเมือง เป็นเหตุให้ต้องถูกเนรเทศ เมื่อออกเดินทางก็ได้เรียนวิชา ได้อาวุธวิเศษ ได้คู่ครอง ต่อมาพลัดพรากจากคู่ครอง แต่ในท้ายที่สุด เรื่องจะจบลงอย่างมีความสุข การดำเนินเรื่องมักจะกล่าวถึงความมหัศจรรย์หรือเหตุการณ์ประหลาดต่าง ๆ เช่น ของวิเศษ อาวุธวิเศษ ความสามารถพิเศษ การแปลงกาย มีตัวละครที่มีอำนาจวิเศษ เช่น ยักษ์ เทวดา นาค ฤๅษี ฯลฯ แต่เดิมนั้นเรื่องราวดังกล่าวนี้ เป็นนิทานที่ชาวบ้านนิยมนำมาเล่าสู่กันฟังและได้พัฒนาเป็นรูปแบบต่างๆตามยุคสมัย และจนในยุคที่ภาพยนตร์โทรทัศน์เจริญรุ่งเรือง ผู้สร้างกลุ่มหนึ่งจึงได้นำเนื้อหาจากนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ มาสร้างเป็นละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ด้วย

นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ เป็นนิทานประเภทที่คนไทยชื่นชอบมาก และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยของตัวเอก ที่มีภูมิของวิเศษ และผู้ช่วยเหลือ โครงเรื่องของนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ มักเข้าตำรา “รักลูกสาวยักษ์พากันจร แล้วย้อนกลับมาฆ่าพ่อตาย” หรือ “เรียนวิชา ฆ่ายักษ์ลักนาง” นิทานประเภทนี้ นอกจากผู้เฒ่าผู้แก่จะนิยมเล่าให้ลูกหลานฟังแล้ว ยังมักจะนำไปเล่นเป็นละคร เช่น ละครนอก ละครชาตรี อีกด้วย ไม่ว่าพระเอกในนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ จะมีชื่อว่า ลักษณะวงศ์ ทินวงศ์ วงศ์สวรรค์ สุริวงศ์ จักรจิน พรหมรินทร์ เป็นต้น โครงเรื่องก็มักเป็นเช่นเดียวกัน อันเป็นเหตุให้คนไทยเรียกนิทานที่ดำเนินเรื่องตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ว่า นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ซึ่งมักมีตัวละครเป็นเจ้าหญิงเจ้าชาย พระเอกมักเป็นลูกกษัตริย์ ที่เกิดมาพร้อมกับของวิเศษ หรือสัตว์ซึ่งเป็นผู้ช่วยพระเอกในเวลาต่อมา พระเอกในบางเรื่องสามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ ถ้าเป็นลูกกษัตริย์มักจะเป็นลูกมเหสีเอก เช่น เรื่องสังข์ทอง พระเอกในนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ มักมีชายาหลายคน ส่วนนางเอกอาจเป็นลูกกษัตริย์ หรือลูกคนสามัญ หรือไม่มีกำเนิดแน่นอน เช่น อยู่ในดอกบัว แล้วฤๅษีนำไปเลี้ยง ในบางเรื่องนางเอกมีกำเนิดจากสัตว์ เช่น เรื่องนางผมหอมของภาคเหนือ นางเอกมีพ่อเป็นช่าง เพราะแม่ตีมน้ำในรอยเท้าช่าง เรื่องกำพร้าบัวตองของภาคเหนือ นางเอกมีแม่เป็นสุนัข นางเอกอาจเป็นคนเดียว แต่ในเรื่องที่พ่อแม่มีลูกหลายคน นางเอกมักเป็นลูกคนสุดท้อง เช่น นางรจนา ในเรื่องสังข์ทอง (2558 : ออนไลน์)

(2) ความรู้เกี่ยวกับละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์ คือ ละครที่ผลิตขึ้นโดยนำเสนอผ่านโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อเผยแพร่โดยเน้นความบันเทิงแก่ผู้ชม และผู้ชมก็สามารถรับภาพ เสียง และติดตามเรื่องราวแต่ละตอนที่ทั้งละครโทรทัศน์ขนาดสั้นและขนาดยาว ดังที่ ไพศาล ชุมณี (2548 : 8) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์เป็นละครที่ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผู้ที่มีทั้งเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ให้การศึกษา และให้ความรู้ รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวควบคู่กันไปด้วย

สิริวรรณ ลอพันธุ์ไพบูลย์ (2532 : 8) อธิบายว่า ละครโทรทัศน์เป็นละครที่ผลิตขึ้นเพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์ให้ประชาชนเพื่อความบันเทิง มีความยาวต่อเนื่องเป็นตอน ๆ โดยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ศศิลักษณ์ แจ่มสุข (2538 : 14) ให้ความหมายกับละครโทรทัศน์ไว้ว่า คือเรื่องราวหลายตอนจบที่ดำเนินติดต่อกันโดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอด ออกอากาศทางโทรทัศน์

ปานชีวา นาคสิทธิ์ (2543 : 16) อธิบายว่า ละครโทรทัศน์คือละครที่ผลิตขึ้นเพื่อแพร่ภาพออกอากาศทางโทรทัศน์เฉพาะ อาจเป็นละครสั้น ๆ จบในตอนหรือเป็นละครเรื่องยาวติดต่อกันก็ได้โดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง

อุดม ชันไพบูลย์ (2539 : 12) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์ หมายถึงรายการละครโทรทัศน์ที่ผลิตรายการทั้งในห้องส่งสถานีโทรทัศน์และนอกสถานีที่มีรูปแบบการแสดงและการนำเสนอ ด้วยบทละครสำหรับออกอากาศทางโทรทัศน์โดยเฉพาะ โดยไม่รวมละครที่เป็นการจำลองเหตุการณ์หรือประวัติชีวิตเพื่อประกอบรูปแบบ หรือเนื้อหาของรายการโทรทัศน์และละครปกติจัดแสดงบนเวทีละครเวที หรือลิเก เป็นต้น

สรุปได้ว่า ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ก็คือละครโทรทัศน์ชนิดหนึ่งที่เนื้อเรื่องเกือบทั้งหมดมาจากนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ หรือเรียกว่านิทานพื้นบ้านแนวจักร ๆ วงศ์ ๆ

2.2.2 ประเภทของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

มันทลี ศิลาวิเศษฤทธิ์ (2537 : 65) ได้กล่าวถึงละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ว่าสามารถจำแนกประเภทได้โดยอาศัยเกณฑ์สองประการ คือ

(1) ยุคสมัยในการแต่งเรื่อง ประกอบด้วย

(1.1) ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ที่สร้างจากนิทานดั้งเดิม

(1.2) ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ที่สร้างจากนิทานแต่งใหม่

(2) โครงเรื่อง ประกอบด้วย

(2.1) โครงเรื่องหลัก (Main - plot) เกี่ยวกับการต่อสู้ผจญภัยคือเป็นเรื่องการรบผจญภัย ช่วงชิงอำนาจ ค้นหาของวิเศษ

(2.2) โครงเรื่องรอง (Sub - plot) เกี่ยวกับความรัก อิจฉาริษยา ชิงรักหักสวาท และหาชายในฝัน

2.2.3 โครงสร้างของละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ หมายถึง การนำเอานิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ (นิทานพื้นบ้าน) มาถ่ายทอด
ทำเป็นละครโทรทัศน์ ดังที่ฐานข้อมูลออนไลน์ (2557 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่าละครจักร ๆ วงศ์ ๆ เป็น
ชื่อเรียกละครโทรทัศน์ไทย ที่ว่ากันว่าเกือบทั้งหมดมาจากนิทานพื้นบ้าน เล่ากันแบบปากต่อปากหรือ
มุขปาฐะ จะแตกต่างกันในรายละเอียดที่คนเล่าสอดแทรกสิ่งที่ตัวเองรู้ในแต่ละท้องถิ่น มักมีโครงเรื่อง
คล้าย ๆ กัน

พิชญานี เจริญศิริ (2542 : 1) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทย อาจแบ่ง
โครงเรื่องออกได้เป็น 3 โครงเรื่อง คือโครงเรื่องแบบที่ 1 เรื่องเริ่มที่ตัวละครวัยเด็ก โครงเรื่องแบบที่ 2
เรื่องเริ่มที่ตัวละครวัยรุ่นและโครงเรื่องแบบที่ 3 เรื่องเริ่มที่ตัวเอกมีภรรยาอยู่แล้ว ทั้งนี้ วรรณกรรม
นิทานของบางภาคอาจมีโครงเรื่องครบทั้ง 3 โครงเรื่อง คือ ภาคกลาง และภาคใต้ และบางภาคอาจมี
เพียง 2 โครงเรื่องเท่านั้น คือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อนำตอนต่าง ๆ ในโครง
เรื่องแต่ละแบบมารวมกันจะได้ลำดับตอนในวรรณกรรมนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ โดยรวมดังนี้ ตอนวัยเด็ก
ตอนได้นาง ตอนได้นางครั้งที่สอง และตอนกลับเมือง ลักษณะของโครงสร้างหลักของวรรณกรรม
นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทยโดยรวมได้ โครงสร้างหลักของนิทานไทยนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมและ
การลำดับพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะของนิทานไทยที่ไม่เหมือนกับโครงสร้างหลักของนิทานรัสเซียที่
พรอพพ์ ใช้ทำให้สรุปได้ว่านิทานในแต่ละวัฒนธรรมมีโครงสร้างหลักที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองที่
กำหนดการดำเนินเรื่องของนิทาน เช่นเดียวกับที่ภาษาแต่ละภาษามีไวยากรณ์เป็นของตนเอง

มณฑลลี ศิลาวีเศษฤทธิ (2537 : 80) ได้กล่าวถึงโครงสร้างเนื้อหาของละครโทรทัศน์จักร ๆ
วงศ์ ๆ ได้ดังนี้

1. ชาติกำเนิด
2. รูปลักษณ์ภายนอก
3. ลักษณะการสมรส และการได้คู่ครอง
4. การเชื้อเพลิงและขัดคำสั่ง
5. การบวงสรวงขอลูก
6. ของวิเศษและอาวุธประจำตัว
7. การมีชีวิตเป็นอมตะ
8. การหลบซ่อนตัว แฝงตัว แปลงร่าง
9. อุปนิสัยส่วนตัวและอุปนิสัยที่โดดเด่นเป็นพิเศษ
10. การมีผู้ช่วยเหลือและผู้ติดตามเป็นมนุษย์ และอมมนุษย์
11. การกลับใจ ทดแทนบุญคุณหรือเนรคุณ
12. การถูกหลอกลวง และการตกอยู่ภายใต้อำนาจของสิ่งชั่วร้าย
13. การแก้ไขให้พ้นอำนาจของสิ่งชั่วร้ายและการได้รับผลตอบแทนการกระทำ
14. การต้องออกจากบ้านเมือง

15. การสนับสนุนและขัดแย้งภายในและระหว่างชนชั้น รวมทั้งภายในและระหว่างเมือง
16. การมีความสามารถในการสู้รบ โดยเห็นได้จากการแย่งชิงคนรัก ของวิเศษ อำนาจ และการปราบปรามสิ่งชั่วร้ายที่ก่อความเดือดร้อน

2.3 วิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรมไทยในอดีต

วิถีชีวิตสังคมและวัฒนธรรมไทยในอดีตมีหลายหลาก ผู้วิจัยได้ค้นหามาดังต่อไปนี้

2.3.1 วิถีชีวิตสังคมในอดีต

ตั้งฐานข้อมูลออนไลน์ “วิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่างๆ” (2557 : ออนไลน์) กล่าวว่า วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย คือการเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ทุกคนอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนในระดับครอบครัว เป็นครอบครัวขยายที่มีคนหลายรุ่นอาศัยอยู่รวมกัน คือรุ่นปู่ย่าตายาย รุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก รุ่นหลาน รวมทั้งมีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้ชิดกัน โดยมีศูนย์กลางของชุมชน คือศาสนาสถาน เช่น วัด มัสยิด ผู้ใหญ่ในชุมชน เช่น พระ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ ได้รับการนับถือและเป็นผู้ตัดสินความขัดแย้งในชุมชน มีขนบธรรมเนียมประเพณี การละเล่น และความเชื่ออันเนื่องมาจากการเป็นสังคมเกษตรกรรม จากการนับถือศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมเรื่องการนับถือผีสงเทวดา

(1) วิถีชีวิตของคนไทยสมัยสุโขทัย

1) ด้านการเมืองการปกครอง ในระยะแรกผู้ปกครองสุโขทัยมีความใกล้ชิดกับประชาชน เปรียบเสมือนกับพ่อปกครองลูก ต่อมาผู้ปกครองได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการปกครอง ทำให้ผู้ปกครองทรงเป็นธรรมราชา ปกครองโดยทศพิธราชธรรม

2) ด้านเศรษฐกิจ ชาวสุโขทัยมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ อาชีพที่ทำ เช่น เกษตรกรรม หัตถกรรม ค้าขาย มีการใช้เงินพดด้วงและเบี้ยเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม สังคมในสมัยสุโขทัยมีขนาดไม่ใหญ่มาก สังคมไม่ซับซ้อนเพราะประชากรมีจำนวนน้อย ชนชั้นในสังคมแบ่งออกเป็นชนชั้นผู้ปกครอง ได้แก่ พระมหากษัตริย์ ขุนนาง และผู้ถูกปกครอง ได้แก่ ราษฎร ทาส และพระสงฆ์ ชาวสุโขทัยมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก ดังจะเห็นได้จากการฟังธรรมในวันพระ มีการสร้างวัด พระพุทธรูปจำนวนมาก และมีการแต่งวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ไตรภูมิพระร่วง

(2) วิถีชีวิตของคนไทยสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น

1) ด้านการเมืองการปกครอง ในสมัยอยุธยาได้รับคติการปกครองแบบสมมติเทพมาจากเขมรที่ผู้ปกครองเปรียบดังเทพเจ้า จึงมีข้อปฏิบัติตามกฎหมายเทียบบาลที่ทำให้ผู้ปกครองมีความแตกต่างจากประชาชน เช่น การใช้ราชาศัพท์ การมีพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับราษฎรจึงห่างเหินกัน อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองก็เป็นธรรมราชาด้วยเช่นกัน สำหรับประชาชนถูกควบคุมด้วยระบบไพร่ ต้องถูกเกณฑ์แรงงานให้กับทางราชการ

2) ด้านเศรษฐกิจ เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและยังชีพอยู่ได้ ราษฎรสามารถผลิตสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันใช้เองในครัวเรือน การค้าขายตัวไม่มากเพราะถูกผูกขาดโดยพระคลังสินค้า สินค้าของตะวันตกส่วนใหญ่ขายได้เฉพาะสินค้าบางประเภท เช่น อาวุธปืน กระสุนปืน และสินค้าฟุ่มเฟือยที่ใช้ในราชสำนักหรือสำหรับกลุ่มที่มีฐานะ การติดต่อค้าขายกับภายนอกมากขึ้น ทำให้มีการจัดระเบียบหน่วยงานต่าง ๆ ชัดเจน เช่น มีกรมท่าและพระคลังสินค้าดูแลการติดต่อและการค้ากับต่างประเทศ การจัดระบบภาษีอากรและระบบเงินตรา

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม จากการติดต่อกับชุมชนภายนอก ไม่ว่าจะทางการค้า การทำสงคราม รวมถึงมีชาวต่างชาติเข้ามารับราชการในราชสำนัก ทำให้สังคมไทยสมัยอยุธยาได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมประเพณีจากเขมร อินเดีย มอญ จีน ญี่ปุ่น เปอร์เซีย อาหรับ ยุโรป เช่น การกำหนดชนชั้นของคนในสังคม กฎหมาย ประเพณี พระราชพิธีและธรรมเนียมในราชสำนัก วิถีการดำเนินชีวิตต่าง ๆ เช่น การดื่มชา การใช้เครื่องถ้วยชาม เครื่องเคลือบ การปรุงอาหาร และขนมหวาน

(3) วิถีชีวิตของคนไทยสมัยรัตนโกสินทร์ยุคปรับปรุงประเทศถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

1) ด้านการเมืองการปกครอง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใกล้ชิดกับราษฎรมากขึ้น เช่น เสด็จประพาสหัวเมืองบ่อยครั้ง อนุญาตให้ราษฎรเข้าเฝ้าฯ ระหว่างเสด็จพระราชดำเนินได้ ให้ราษฎรมองพระพักตร์พระเจ้าแผ่นดินและถวายฎีกาแก่พระองค์ได้โดยตรง ตลอดจนมีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งงานออกเป็นกระทรวง กรม ทำให้การฝึกคนเข้ารับราชการมากขึ้น

2) ด้านเศรษฐกิจ ข้าวกลายเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของไทย มีการบุกเบิกที่ดินเพื่อใช้ปลูกข้าว เช่น บริเวณรังสิต ปรับปรุงระบบชลประทาน การขุดคูคลอง และการตั้งโรงสีข้าวโดยชาวจีนเป็นผู้ค้าข้าวในประเทศและเป็นเจ้าของโรงสี ส่วนชาวยุโรปเป็นผู้ส่งออก

การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจทำให้การค้าขายไปทั่วประเทศ เมืองขยายตัว เกิดการพัฒนาเส้นทางคมนาคม พ่อค้าเร่ชาวจีนบรรทุกสินค้าไปขายยังหัวเมืองต่าง ๆ ส่งผลให้ชาวจีนอพยพจากกรุงเทพมหานครไปอาศัยอยู่ตามชุมชนเมืองในหัวเมือง ซึ่งพัฒนาเป็นชุมชนการค้าของเมืองนั้น ๆ และตั้งรกรากมาจนถึงปัจจุบัน

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการปรับปรุงประเทศให้เข้าสู่ความทันสมัยแบบตะวันตก เช่น ราษฎรไทยได้รับการปลดปล่อยจากการเป็นทาสและไพร่ มีอิสระเสรีในการประกอบอาชีพ ได้รับการรักษาโรคด้วยวิชาการแพทย์แผนใหม่สามัญชนมีโอกาสได้เล่าเรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เข้าทำงานในกระทรวงต่าง ๆ อ่านหนังสือพิมพ์ ใช้รถไฟ รถยนต์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์ ไฟฟ้า น้ำประปา มีถนนหนทางใหม่ ๆ เพื่อใช้เดินทาง ทำให้ชีวิตของคนไทยสะดวกสบายมากขึ้น ชาวไทยทั้งหญิงและชายเริ่มแต่งกายให้

เป็นแบบสากลนิยม รับประทานกาแฟ นม ขนมปัง เป็นอาหารเช้าแทนข้าว ใช้ช้อนส้อม นั่งโต๊ะ เก้าอี้ มีโอกาสเดินทางไปศึกษาที่ต่างประเทศ รู้จักเล่นกีฬาแบบตะวันตก สร้างพระราชวัง สร้าง บ้านแบบตะวันตก นิยมมีบ้านพักตากอากาศในต่างจังหวัด ในสมัยรัชกาลที่ 6 คนไทยเริ่มมี คำนำหน้าชื่อบุรุษ สตรี เด็ก เป็นนาย นางสาว นาง เด็กชาย เด็กหญิง ตามลำดับ มีนามสกุล เป็นของตัวเอง ผู้หญิงเริ่มไว้ผมยาวและนุ่งผ้าซิ่น มีการใช้ธงไตรรงค์เป็นธงประจำชาติไทย เป็นต้น

2.3.2 วัฒนธรรมไทย

สังคมและวัฒนธรรมไทยมีหลากหลาย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม ไทยดังต่อไปนี้ “วัฒนธรรมไทย” (2557 : ออนไลน์) วัฒนธรรมไทยได้รับอิทธิพลหลังจากวัฒนธรรม อินเดีย จีน ขอม ตลอดจนวิญญานนิยม ศาสนาพุทธและศาสนาฮินดู

วัฒนธรรมแห่งชาติของไทยเป็นการสร้างสรรค์ใหม่ซึ่งสิ่งที่ปัจจุบันถือเป็นวัฒนธรรมไทยเดิม ไม่มีอยู่ในรูปแบบนั้นเมื่อกว่าร้อยปีก่อน บ่อเกิดสามารถสืบย้อนไปได้ถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง หลวงพิบูลสงครามสนับสนุนการส่งเสริมวัฒนธรรม ไทยกลางเป็นวัฒนธรรมแห่งชาตินิยามและยับยั้งมิให้ชนกลุ่มน้อยแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของตน วัฒนธรรมพลเมืองรุ่นปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่ยึดมั่นอุดมคติของวัฒนธรรมไทยกลาง

ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเห็นว่า คนส่วนใหญ่ไม่สามารถตรัสรู้และไปถึงนิพพาน และดีที่สุดใน ที่ทำได้คือ การสะสมบุญผ่านการปฏิบัติที่เป็นพิธีกรรมอย่างสูง เช่น การถวายอาหารพระสงฆ์และการ บริจาคเงินเข้าวัด คำสอนทางศาสนาถูกเลือกให้สนับสนุนมุมมองทางโลกแบบศาสนาขงจื้อใหม่ซึ่งมี ศูนย์กลางอยู่ที่สามเสาหลัก ศาสนาพุทธของไทยยังรวมการบูชาวิญญานของกัมพูชาและความเชื่อว่า พระมหากษัตริย์เป็นสมมุติเทพ นอกจากนี้ยังเน้นรูปแบบมากกว่าแก่นสาร

คนไทยเน้นและให้คุณค่ารูปแบบมารยาทภายนอกอย่างยิ่งเพื่อรักษาความสัมพันธ์ ประสานกัน กฎมารยาทหลายอย่างเป็นผลพลอยได้ของศาสนาพุทธ สังคมไทยเป็นสังคมไม่เผชิญหน้า ที่เลี่ยงการวิจารณ์ในที่สาธารณะ การเสียหน้าเป็นความเสื่อมเสียแก่คนไทย จึงเลี่ยงการเผชิญหน้า และมุ่งประนีประนอมในสถานการณ์ลำบาก หากสองฝ่ายไม่เห็นด้วยกัน การไหว้เป็นแบบการทักทาย และแสดงความเคารพของผู้น้อยต่อผู้ใหญ่ตามประเพณีและมีแบบพิธีเข้มงวด คนไทยใช้ชื่อต้นมิใช่ นามสกุล

คนไทยเคารพความสัมพันธ์แบบมีลำดับชั้น ความสัมพันธ์ทางสังคมนิยามว่า บุคคลหนึ่งสูง กว่าอีกคนหนึ่ง บิดามารดาสูงกว่าบุตรธิดา ครูอาจารย์สูงกว่านักเรียนนักศึกษา และเจ้านายสูงกว่า ผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อคนไทยพบคนแปลกหน้า จะพยายามจัดให้อยู่ในลำดับชั้นทันทีเพื่อให้ทราบ ว่าควรปฏิบัติด้วยอย่างไร มักโดยการถามสิ่งที่วัฒนธรรมอื่นมองว่าเป็นคำถามส่วนตัวอย่างยิ่ง สถานภาพ กำหนดได้โดยเสื้อผ้า ลักษณะปรากฏทั่วไป อายุ อาชีพ การศึกษา นามสกุลและความเชื่อมโยงทาง สังคม

ครอบครัวเป็นเสาหลักของสังคมไทย และชีวิตครอบครัวมักอยู่ใกล้ชิดกว่าวัฒนธรรมตะวันตก ครอบครัวไทยเป็นลำดับขั้นทางสังคมอย่างหนึ่ง และเด็กถูกสอนให้เคารพบิดามารดา สังคมคาดหวังให้สมาชิกครอบครัวดูแลผู้อาวุโสและบ้านพักคนชราและโรงพยาบาลเป็นทางเลือกสุดท้าย คนชรามักอยู่บ้าน อยู่กับครอบครัวและหลานและเกี่ยวข้องกับชีวิตครอบครัว

กรมศิลปากร (2542 : 51) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมยุคต้นรัตนชีวิตหรือสังคมโบราณ (Savaging) เป็นวัฒนธรรมแบบดึกดำบรรพ์ร้อนหาอาหารและที่อยู่อาศัย เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้มีชีวิตอยู่รอด เช่นเดียวกับสัตว์อื่น ๆ โดยอพยพเป็นกลุ่มไปตามทำเลที่มีอาหาร อากาศอบอุ่น ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะร่อนไปตามหุบเขาลำเนาไพร ไม่ได้ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร

2.4 ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องละครโทรทัศน์ปลาบู่ทอง

การศึกษาเรื่อง “ปลาบู่ทอง” มีความรู้เกี่ยวข้องรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ณัฐพร ไช่มุก (2554) ได้กล่าวว่า ไพรัช สังวริบุตร เจ้าของบริษัทสยามฟิล์ม ผลิตภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องแรกของบริษัทเรื่อง ปลาบู่ทอง ซึ่งถือเป็นละครจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องแรกๆ ที่ออกฉายทางโทรทัศน์ในประเทศไทย

ตั้งที่ฐานข้อมูลออนไลน์ (2557 : ออนไลน์) กล่าวว่า ภาพยนตร์ ปลาบู่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2508 ปลาบู่ทองได้นำมาทำเป็นภาพยนตร์ 16 มม. สร้างโดย เทพกรภาพยนตร์ โดย กิติมา เศรษฐภักดี เป็นผู้อำนวยการสร้าง กำกับโดย อำนวย กลัสนิมิ (ครูเนรมิต) นำแสดงโดย ไชยา สุริยัน, ภาวนา ชนะจิต, ปรีญา รุ่งเรือง, วิไลวรรณ วัฒนพานิช, สมควร กระจ่างศาสตร์, สุนทร คิ้วเหลี่ยม, สุภาวดีวัลย์ สุวรรณทัต, ชาย เมืองสิงห์ ออกฉายครั้งแรกวันที่ 20 สิงหาคม 2508 ที่โรงหนังเฉลิมบุรี

ละครโทรทัศน์ ปลาบู่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2510 ปลาบู่ทองได้นำมาทำเป็นภาพยนตร์โทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในปี พ.ศ. 2510 เป็นภาพยนตร์โทรทัศน์เรื่องแรกของ ดาราฟิล์ม กำกับโดย ไพรัช สังวริบุตร บทโดย ประสม สง่าเนตร นำแสดงโดย พัลลภ พรพิชฌ กับ เยาวเรศ นิสากร คู่พระ-นาง ยอดฮิตจากภาพยนตร์โทรทัศน์แนวจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องแรกของช่อง 7 สี มีเพลงนำเรื่องขับร้องโดย เพ็ญศรี พุ่มชูศรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 นำมาทำเป็นภาพยนตร์ 35 มม. ออกฉายในชื่อเรื่อง "แม่ปลาบู่" โดย วนิชศิลป์ภาพยนตร์ ของ อนันต์ ชลวนิช ออกฉายวันที่ 14 พฤศจิกายน 2515 โดยฉายที่โรงภาพยนตร์นิวยอร์กเวย์

ภาพยนตร์ ปลาบู่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2522 ปลาบู่ทองได้นำมาทำเป็นภาพยนตร์ 35 มม. กำกับโดย ชิต ไททอง สร้างโดย ศิริมงคลโปรดักชั่น อำนวยการสร้างโดย ชาญชัย เนตรข้ามคม นำแสดงโดย ลลนา สุภาวดีวัลย์, ปฐมพงษ์ สิงหะ, รัตนาภรณ์ อินทรกำแหง, เศรษฐา ศิระฉายา, อรสา พรหมประทาน, สมควร กระจ่างศาสตร์ เข้าฉายเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2522

ภาพยนตร์ ปลาบู่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2527 ปลาบู่ทองได้นำมาทำเป็นภาพยนตร์ 35 มม. กำกับโดย วิเชียร วีระโชติ อำนวยการสร้างโดย วิษณุ นาคสุสุข สร้างโดย วิษณุภาพยนตร์

นำแสดงโดย สุรียา ชินพันธุ์, สมภพ เบญจาธิกุล, เพ็ญญา มณีเนตร, อัมพวัน ศรีวิไล, ปิยะรัตน์ สุขวัฒนา

ภาพยนตร์ ปลายุ่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2537 ปลายุ่ทองได้นำมาทำเป็นภาพยนตร์ 35 มม. สร้างโดย กรู๊ฟโฟร์ โปรดักชั่น กำกับโดย สิทธิชัย พัฒนคำเกิง บทภาพยนตร์โดย อาทิตย์ นำแสดงโดย สรพงษ์ ชาตรี, ขวัญภิรมย์ หลิน, เกரிய ไกรมาก, นวพร อินทรวิมล, ปาลีรัฐ ศศิธร, ทักษิณา สิงห์วิบูลย์ เข้าฉาย 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537

ละครโทรทัศน์ ปลายุ่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2537 ปลายุ่ทองได้นำมาทำเป็นละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ทาง สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สร้างโดย บริษัท สามเศียร จำกัด กำกับโดย สยม สังวริบุตร และ สมชาย สังข์สวัสดิ์ บทโทรทัศน์โดย ภาวิต-ลุลินารถ นำแสดงโดย อัจฉรา ทองเทพ และ ปริญญา ปุณสกกุล ร่วมด้วย กัญญารัตน์ จิรัชชกิจ, ปัทมา ปานทอง, ชาตรี พิณโณ และ ด.ญ.สาวิกา ไชยเดช

ละครโทรทัศน์ ปลายุ่ทองที่ออกอากาศในปี พ.ศ. 2552 ปลายุ่ทองได้นำมาทำเป็นละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ทาง สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สร้างโดย บริษัท สามเศียร จำกัด กำกับโดย คุณฉกาจ วรสิทธิ์ บทโทรทัศน์โดย พิกุลแก้ว นำแสดงโดย วสุ ประทุมรัตน์วัฒนา, พิษญา วัฒนามนตรี, อัมรินทร์ สิมะโรจน์, ทราย เจริญปุระ, น้ำทิพย์ เสียมทอง, ไพโรจน์ สังวริบุตร, วณิชฐา วัชรโบล ออกอากาศ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ถึง 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 “ปลายุ่ทอง” (2557 : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า เรื่องปลายุ่ทอง เป็นเรื่องที่มีชื่อเสียง และเรื่องปลายุ่ทองถือเป็นละครจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องแรกๆที่ออกฉายทางโทรทัศน์ในประเทศไทย เรื่องปลายุ่ทองได้ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์หลายครั้ง ได้รับความนิยมน้อย่างแพร่หลาย มีการสร้างหลายครั้งและนำมาออกอากาศซ้ำ โดยคัดเลือกรายการที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้เห็นภาพสะท้อนของสังคมและวัฒนธรรมของคนไทยในอดีตได้ชัดเจน จึงถือได้ว่า เรื่องปลายุ่ทองเป็นเรื่องที่มีคุณค่าน่าศึกษา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่อง ปลายุ่ทอง

สุชชา วาหะพุกกณะ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาอักษรและภาษาจากวรรณกรรมพื้นบ้านชนิดกลอนสวด เรื่องปลายุ่ทอง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบอักษรไทยโบราณที่ปรากฏในกลอนสวดกับอักษรไทยมาตรฐาน 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบอักษรวิธีที่ปรากฏในกลอนสวดกับอักษรวิธีไทยมาตรฐาน 3) เพื่อเปรียบเทียบเนื้อหาที่ปรากฏในกลอนสวดกับเนื้อหาที่เป็นสำนวนร้อยแก้วในปัจจุบัน ผลการวิจัยได้พบว่า พยัญชนะทั้งหมด 42 พยัญชนะส่วนใหญ่มีรูปแบบเหมือนกับอักษรไทยมาตรฐาน ผลการศึกษาและเปรียบเทียบอักษรวิธีที่ปรากฏใน

กลอนสวดกับอักษรวิธีไทยมาตรฐาน จากการเขียนคำ 87 คำ พบคำที่มีรูปแบบการเขียนเหมือนกับอักษรวิธีไทยมาตรฐาน 44 คำ คิดเป็น ร้อยละ 50.57 และคำที่มีรูปแบบการเขียนไม่เหมือนกับอักษรวิธีไทยมาตรฐาน 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 49.43 คำว่า ทรามวัย มีรูปแบบการเขียนมากที่สุด คือ 20 รูปแบบ อักษรวิธียังไม่มีรูปแบบที่แน่นอน แตกต่างกับอักษรวิธีไทยมาตรฐาน ผลการเปรียบเทียบเนื้อหาที่ปรากฏในกลอนสวดกับเนื้อหาที่เป็นสำนวนร้อยแก้วในปัจจุบันพบชื่อตัวละครและลักษณะของตัวละครที่เหมือนกันส่วนเนื้อเรื่อง มีลำดับเหตุการณ์สำคัญในตอนต้นคล้ายกัน แต่ตอนท้ายของเรื่องแตกต่างกัน มีคติสอนใจที่ได้จากเรื่องเหมือนกันคือ กฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

พรทิพย์ ศรีนุธรรม (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกในนิทานปลาบู่ทอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อค้นหาอุดมการณ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกที่ปรากฏอยู่ในหนังสือนิทานปลาบู่ทอง 2) เพื่อศึกษาการสร้างอุดมการณ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกในด้านวจนและอวจนภาษาในนิทานปลาบู่ทอง 3) เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของอุดมการณ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกในหนังสือนิทานภาพ การวิจัยพบว่าอุดมการณ์ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกที่ไม่เท่าเทียมกัน พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีอำนาจเหนือเด็ก ซึ่งพบได้จากวจนภาษา เช่น การสั่ง การเตือน และอบรม ยิ่งไปกว่านั้นผู้ใหญ่มีสิทธิที่จะลงโทษเด็ก เช่น การตี ในทางตรงกันข้ามเด็กอยู่ในฐานะด้อยอำนาจ หรือสูญเสียอำนาจ เนื่องจากอุดมการณ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกเหล่านี้ปรากฏอยู่ในหนังสือ นิทานภาพปลาบู่ทอง และมีการจัดพิมพ์ในรูปแบบหนังสือนิทานภาพเรื่อยมา ซึ่งจะเป็นการสืบเนื่องการนำเสนออุดมการณ์ความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก การศึกษานี้ จึงถูกจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงอุดมการณ์ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างอำนาจของผู้ใหญ่ และเด็กที่ถูกสร้างขึ้นผ่านทางวาทกรรม ผู้จัดทำหวังว่าผลการศึกษาจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีขึ้น ในเรื่องของอิทธิพลของวจนและอวจนภาษาที่ถูกใช้เป็นสื่อหรือเครื่องมือในหนังสือนิทานเด็กในการอบรมเลี้ยงดูบุตร รวมทั้งทำให้เกิดมุมมองที่กว้างขึ้นในด้านการวิเคราะห์วาทกรรม โดยเฉพาะวาทกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและการศึกษา

ปรินดา องค์กรกุล (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติในภาพยนตร์การ์ตูนไทยทางโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาให้ทราบถึงตรรกะในการผลิตและการสื่อความหมายของผู้ผลิตภาพยนตร์การ์ตูนไทยและเพื่อวิเคราะห์ให้ทราบถึงกระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์การ์ตูนไทย ผลการวิจัยพบว่าผู้ผลิตภาพยนตร์การ์ตูนไทยเรื่อง “ปลาบู่ทอง” เลื่อนนิทานพื้นบ้านมาผลิตซ้ำเนื่องจากนิทานพื้นบ้านง่ายต่อการผลิตเป็นที่รู้จักแพร่หลาย แสดงถึงความเป็นไทยและให้ข้อคิดสอนใจและเหตุผลที่เลือกนิทานเรื่อง “ปลาบู่ทอง” มาผลิตซ้ำเนื่องจากผู้ผลิตต้องการนำเสนอความหมายเชิงมายาคติที่มีมาแต่ดั้งเดิมคือ มายาคติเรื่อง “ความกตัญญูรู้คุณ” และ “การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” นอกจากนี้ผู้ผลิตมองว่านิทานเรื่อง “ปลา

บุ๋มทอง” สามารถสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์และธรรมชาติได้ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของผู้ผลิตที่ว่าสัตว์ต้องคู่กับเด็ก

ริสา แก้วจินดา (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบนิทานเรื่องปลาบู่ทอง ฉบับภาคกลางและฉบับภาคอีสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปเชิงวรรณกรรม และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบเชิงสังคม ผลการวิจัยพบว่า นิทานเรื่องปลาบู่ทองฉบับภาคกลางและฉบับอีสานมีลักษณะทั่วไปเชิงวรรณกรรมคล้ายกันและแตกต่างกัน คือโครงเรื่องที่ผู้แต่งวางไว้ใน การดำเนินเรื่องคล้ายกัน แต่รายละเอียดย่อยของเนื้อเรื่องแตกต่างกันตามจุดประสงค์และจินตนาการของผู้แต่ง นอกจากนี้การศึกษายเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปเชิงวรรณกรรมยังสื่อให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะท้องถิ่นภาคกลางและภาคอีสาน เช่น การใช้ภาษา ลักษณะคำประพันธ์ การศึกษาเปรียบเทียบเชิงสังคมพบว่าในนิทานเรื่องปลาบู่ทองฉบับภาคกลางและฉบับภาคอีสานแสดงให้เห็นถึงลักษณะร่วมกันของสังคมใหญ่ และความแตกต่างกันในสังคมย่อยของแต่ละท้องถิ่น ลักษณะร่วมกันที่แสดงให้เห็นถึงสังคมไทย คือมีค่านิยมยกย่องคนดี ให้ความเคารพผู้อาวุโส มีความเชื่อดั้งเดิม คือความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความเชื่อหลักธรรมในพุทธศาสนา คือการเวียนว่ายตายเกิด กฎแห่งกรรม ด้านประเพณี นิทานเรื่องปลาบู่ทองทั้งสองฉบับสะท้อนให้เห็นการปฏิบัติประเพณีที่ดั่งามแสดงออกถึงความสามัคคีของในสังคม คือประเพณีบายศรีสู่ขวัญ ด้านการประกอบอาชีพที่ปรากฏในนิทานเรื่องปลาบู่ทองทั้งสองฉบับคล้ายกัน คือส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร ประมง สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยซึ่งส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม ภาพสะท้อนด้านสังคมที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะท้องถิ่น คือประกอบอาชีพ ประเพณี การปรุงอาหาร

รัชดา เสพมงคลเลิศ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง จินตภาพในนิทานประโลมโลก ท้องถิ่นภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างจินตภาพในนิทานประโลมโลกท้องถิ่นภาคใต้ และสภาพสังคม จากจินตภาพในนิทานประโลมโลกท้องถิ่นภาคใต้จำนวน 14 เรื่อง คือ โคบุตร โคสกกุมาร จันทาคาด กุมาร จำปีสีตัน เต่าทอง นัยตัน ปลาบู่ทอง พญาหงส์ พระรถเมรี วรวงศ์ วันคารสีทนนไชย สุวรรณสาม และสุวรรณสินคำกาพย์ ผลการวิจัยพบว่า กวีชาวไทยภาคใต้ใช้กลวิธี การสร้างจินตภาพ 2 ลักษณะ คือ การกล่าวตรงไปตรงมา และการใช้โวหาร ได้แก่ โวหารอุปมา โวหารอุปลักษณ์ โวหารปรนามนัย โวหารอติพจน์ โวหารสาธก โวหารปฏิรูปพจน์ การเปรียบเทียบวิเคราะห์ โวหารปฏิพนัยและการเคลือบคำ การใช้คำเพื่อสร้างจินตภาพจะประกอบด้วย การเล่นเสียงของคำ ความหมายของคำ และการใช้คำเฉพาะถิ่น จินตภาพในนิทานประโลมโลกท้องถิ่นภาคใต้ ได้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมของชาวไทยภาคใต้ 2 ลักษณะ คือ ภาพสะท้อนสังคมและภาพสะท้อนวัฒนธรรม ภาพสะท้อนสังคม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพความเป็นอยู่ สถาบันครอบครัว และหลักธรรมในสังคม สำหรับภาพสะท้อนวัฒนธรรม ได้แก่ การแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร ประเพณี มหรสพและการละเล่น ความเชื่อ และค่านิยมของสังคม กล่าวได้ว่าจินตภาพมีความสำคัญ

อย่างยิ่งต่อการสร้างสรรค์นิทานประโลมโลกท้องถิ่นภาคใต้ คือ ช่วยสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแสดงลักษณะเฉพาะของนิทานประโลมโลกท้องถิ่นภาคใต้ให้ปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ซึ่งได้ไปค้นคว้าข้อมูลต่างที่เกี่ยวข้องกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ มา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ดังต่อไปนี้

ณัฐพร ไช้หมุก (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ตัวละครผู้ช่วยเหลือในละครนิทานโทรทัศน์ร่วมสมัย : กรณีศึกษานิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องตุ๊กตาทอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปลักษณะและบทบาทของตัวละครผู้ช่วยเหลือในละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์ร่วมสมัยเรื่อง ตุ๊กตาทอง ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ระหว่างเดือนมีนาคม 2553 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2553 และเพื่อวิเคราะห์ลักษณะสังคมร่วมสมัยที่สะท้อนผ่านตัวละครผู้ช่วยเหลือในละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์ร่วมสมัยเรื่องดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า ในละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ร่วมสมัยทางโทรทัศน์เรื่อง ตุ๊กตาทอง มีตัวละครผู้ช่วยเหลือถึง 11 ตัวคือ ยักษ์จ๊กจั่น จ๊ะเอ๋ หลวงแม่ คนธรรพ์ ต้นหญ้าสีทอง มังกรสามหัว ครอบคร้ววนร เหล่านางกินรี พระแม่ ราชครู และขุนเหี่ยม-ขุนหาญ ตัวละครผู้ช่วยเหลือเป็นตัวละครที่ใช้ทั้งผู้แสดงที่เป็นคน และทั้งที่เป็นตัวละครที่สร้างขึ้นจากระบบคอมพิวเตอร์กราฟฟิก มีทั้งรูปลักษณะที่เป็นมนุษย์ ครึ่งมนุษย์ครึ่งสัตว์และรูปลักษณะมหัศจรรย์ ตัวละครผู้ช่วยเหลือแต่ละตัวมีอิทธิฤทธิ์ มีอำนาจครอบครองอาวุธวิเศษและมีความสามารถพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ ทำหน้าที่ช่วยเหลือตัวละครเอกทั้งฝ่ายดีและฝ่ายร้ายให้ปฏิบัติการกิจจนสำเร็จ ส่งผลให้ตัวละครผู้ช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าวมีความโดดเด่นทัดเทียมกับตัวละครเอกของเรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ตัวละครผู้ช่วยเหลือในเรื่อง ตุ๊กตาทอง ทำหน้าที่เป็นช่องทางในการสื่อความเป็นสังคมร่วมสมัยผ่านภาษาในบทสนทนา คำพูด ความคิดและทัศนคติของตัวละคร ค่านิยมร่วมสมัยในสังคมไทยปัจจุบันบางประการที่สะท้อนจากละครเรื่อง ตุ๊กตาทอง เช่น การให้ความสำคัญกับความงามของรูปลักษณะภายนอกมากกว่าคุณธรรมความดี การให้ความช่วยเหลือแบบต่างตอบแทน ความเท่าเทียมกันในสังคม การให้โอกาสและการให้อภัยซึ่งกันและกัน ละครเรื่องนี้ยังนำเสนอลักษณะร่วมสมัยด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อแสดงความเป็นแฟนตาซีจากการสร้างตัวละครมหัศจรรย์ ความสามารถพิเศษของตัวละคร ฉากและสถานที่ต่าง ๆ ในเรื่องหลากหลายรูปแบบ

ธิษณ์ชัยญา อภิรัตน์พันธุ์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ กับบทบาทด้านวัฒนธรรมไทยที่มีต่อเด็กในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับชมละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ของเด็กในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อวัฒนธรรมไทยด้านค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ ฤทธิ์ ดี งาม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ ฤทธิ์ ดี งาม ของเด็กในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับชมละครจักร ๆ วงศ์ ๆ

กับความคิดเห็นต่อค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ ฤทธิ์ ดี งาม และ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุญ ฤทธิ์ ดี งาม ของเด็กในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 12 ปี ผู้ปกครองชายกับหญิงก็มีอาชีพรับจ้าง (งานบริการต่างๆ) เช่นกัน ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 5000-10000 บาท และกลุ่มตัวอย่างส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับชมละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ (8 ครั้งต่อเดือน) โดยดูบางฉากสลับกับรายการอื่น กลุ่มตัวอย่างชมละครประเภทนี้มานานมากกว่า 1 ปี เนื่องจากชอบละครประเภทนี้ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อและค่านิยมของไทยเกี่ยวกับ บุญ ฤทธิ์ ดี งาม พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นโดยรวมต่อค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ ฤทธิ์ ดี งาม อยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับ บุญ ฤทธิ์ ดี งาม อยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อ เกี่ยวกับ ฤทธิ์ อยู่ในระดับกลาง

สิริภพ แก้วไกรสิน (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ภาพในตัวละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์กับแก่นจินตนาการของผู้ชมที่เป็นเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจที่มาของจินตนาการ และวิธีการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ภาพที่เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของตัวละครอมมนุษย์ในละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์ และเพื่อให้ทราบถึงแก่นจินตนาการในละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ในการรับรู้ของผู้ชมที่เป็นเด็ก ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ภาพที่เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของตัวละครอมมนุษย์ในละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์ มีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การนำเสนอด้วยภาพที่มีลักษณะภาพตามแบบแผนของจิตรกรรมไทยแนวประเพณี 2) การสื่อความหมายแฝงจากภาษาภาพโทรทัศน์ 3) การสร้างบริบทเพื่อกำกับความหมายอันเป็นเอกลักษณ์ของตัวละคร 4) การสร้างสัมพันธ์บท 5) การประยุกต์ใช้รหัสภาพการ์ตูน ในแง่ของที่มาของจินตนาการเกี่ยวกับตัวละครอมมนุษย์ในการรับรู้ของเด็กประกอบด้วย 1) งานจิตรกรรมและงานประติมากรรมในศาสนาสถาน 2) งานวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน 3) งานสื่อสารมวลชน และ 4) กระบวนการจัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวและโรงเรียน สำหรับแก่นจินตนาการของผู้ชมที่เป็นเด็กที่มีต่อละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ประกอบด้วย 1) แก่นจินตนาการที่เน้นความถูกต้องเป็นจริง 2) แก่นจินตนาการที่เน้นค่านิยมทางสังคม 3) แก่นจินตนาการที่เน้นประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและทางสังคม

พิชญานี เชิงศิริ (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวรรณกรรมนิทานไทยตามทฤษฎีโครงสร้างนิทานของวลาดิเมียร์ พรอพพ์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของวรรณกรรมนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทย ตามแนวทฤษฎีโครงสร้างของวลาดิเมียร์ พรอพพ์ นักคติชนวิทยาชาวรัสเซีย โดยศึกษานิทานของภาคต่าง ๆ จำนวน 61 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทย อาจแบ่งโครงเรื่องออกได้เป็น 3 โครงเรื่อง คือโครงเรื่องแบบที่ 1 เรื่องเริ่มที่ตัวละครวัยเด็ก โครงเรื่องแบบที่ 2 เรื่องเริ่มที่ตัวละครวัยหนุ่มและโครงเรื่องแบบที่ 3 เรื่องเริ่มที่ตัวเอกมีภรรยาอยู่แล้ว ทั้งนี้ วรรณกรรมนิทานของบางภาคอาจมีโครงเรื่องครบทั้ง 3 โครงเรื่อง คือ

ภาคกลาง และภาคใต้ และบางภาคอาจมีเพียง 2 โครงเรื่องเท่านั้น คือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อนำตอนต่าง ๆ ในโครงเรื่องแต่ละแบบมารวมกันจะได้ลำดับตอนในวรรณกรรมนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ โดยรวมดังนี้ ตอนวัยเด็กตอนได้นาง ตอนได้นางครั้งที่สอง และตอนกลับเมือง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วรรณกรรมนิทานของแต่ละภาคมีโครงสร้างหลักที่รองรับและกำหนดลำดับพฤติกรรมและการดำเนินเรื่องของนิทาน และเมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างหลักของวรรณกรรมนิทานแต่ละภาค พบว่ามีโครงสร้างร่วมกัน อันทำให้สามารถสรุปลักษณะของโครงสร้างหลักของวรรณกรรมนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทยโดยรวมได้ โครงสร้างหลักของนิทานไทยนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมและการลำดับพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะของนิทานไทยที่ไม่เหมือนกับโครงสร้างหลักของนิทานรัสเซียที่พรอพท์ ใช้ทำให้สรุปได้ว่านิทานในแต่ละวัฒนธรรมมีโครงสร้างหลักที่มีลักษณะเฉพาะของตนเองที่กำหนดการดำเนินเรื่องของนิทาน เช่นเดียวกับที่ภาษาแต่ละภาษามีไวยากรณ์เป็นของตนเอง

มณฑลลี ศิวาวิเศษฤทธิ์ (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยในละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ที่สร้างจากนิทานดั้งเดิมและนิทานแต่งใหม่ ได้ถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยอะไรบ้าง และใช้เทคนิคการถ่ายทอดทางโทรทัศน์อย่างไร โดยวิเคราะห์จากละคร 7 เรื่อง ที่พระเอก นางเอกเป็นชนชั้นกษัตริย์ และออกอากาศตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2535 ถึงเดือนกรกฎาคม 2536 ซึ่งได้แก่ละครที่สร้างจากนิทานดั้งเดิมสี่เรื่อง คือ โมงป่า จันทโครพ โสนน้อยเรือนงาม และสังข์ศิลป์ชัย และละครที่สร้างจากนิทานแต่งใหม่สามเรื่องคือ ลูกสาวพระอาทิตย์ เจ้าชายค่อม และอภินิหารทับทิมดำ ผลการวิจัยพบว่า ละครที่สร้างจากนิทานดั้งเดิม เป็นการถ่ายทอดอุดมการณ์เทวราชา หรือการที่กษัตริย์คือ เทพเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์เป็นอุดมการณ์หลักโดยใช้เทคนิคทางโทรทัศน์ เช่น เทคนิคพิเศษและคอมพิวเตอร์กราฟฟิก พระเอกนางเอกจะมีเครื่องแต่งกายที่อลังการ มีอาวุธและของวิเศษที่ติดตัวมาแต่เกิด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่ได้รับจากเทพเจ้า หรือการสืบสันตติวงศ์ ส่วนละครที่สร้างจากนิทานแต่งใหม่ เน้นการถ่ายทอดอุดมการณ์ธรรมราชา หรือการที่กษัตริย์คือมนุษย์ที่เป็นคนดีเลิศประดุจพระโพธิสัตว์เป็นอุดมการณ์หลัก โดยผ่านเทคนิคทางโทรทัศน์ที่สำคัญคือภาพและคำพูดพระเอก นางเอก จะมีเครื่องแต่งกายที่อลังการ มีอาวุธและของวิเศษที่ติดตัวมาแต่เกิด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่ได้รับจากเทพเจ้า หรือการสืบสันตติวงศ์ ส่วนละครที่สร้างจากนิทานแต่งใหม่ เน้นการถ่ายทอดอุดมการณ์ธรรมราชา หรือการที่กษัตริย์คือมนุษย์ที่เป็นคนดีเลิศประดุจพระโพธิสัตว์เป็นอุดมการณ์หลัก โดยผ่านเทคนิคทางโทรทัศน์ที่สำคัญคือภาพและคำพูด พระเอกนางเอกจะมีเครื่องแต่งกายเรียบง่ายคล้ายสามัญชนในยุคปัจจุบันมากขึ้น มีอาวุธและของวิเศษที่ได้จากการทำความดี เป็นสัญลักษณ์ของอำนาจที่ได้มาด้วยความสามารถและความดี ซึ่งไม่ใช่อำนาจที่ถาวร แต่จะอยู่กับคนดีและใช้อำนาจในทางที่ถูกได้ยิ่งขึ้น อันแสดงถึงการปรับอุดมการณ์เทวราชาให้อ่อน ลงมาสู่อุดมการณ์ธรรมราชามากขึ้น

2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับละครโทรทัศน์

ภาพสะท้อนสังคมในละครโทรทัศน์โดยเฉพาะด้านเนื้อหาและสภาพ ซึ่งแสดงว่าสังคมกับละครโทรทัศน์มีความสัมพันธ์กัน มีงานวิจัยเกี่ยวข้องจำนวนน้อย เท่าที่ศึกษาค้นคว้ามีดังนี้

Ma Qiang (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ไทย และ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และบทบาทของตัวละครคนไทยเชื้อสายจีนในละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์ไทยสะท้อนภาพคนไทยเชื้อสายจีนที่สร้างครอบครัวตามแบบบรรพบุรุษ เป็นครอบครัวใหญ่ และต่อมาเมื่อมาอยู่ประเทศไทยนานขึ้นได้เปลี่ยนแปลงเป็นครอบครัวเดี่ยว มีขนาดเล็ก ซึ่งในครอบครัวจะมีปัญหาแย่งชิงทรัพย์สินเงินทอง อำนาจ และมีความอิจฉาริษยาของสมาชิกครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนทำมาหากินทั้งที่เป็นอาชีพสุจริตและทุจริต ซึ่งได้สร้างฐานะที่รวย ในด้านวัฒนธรรมคนไทยเชื้อสายจีนจะอบรมเลี้ยงดูบุตรชายให้เป็นผู้มีผู้นำ และเป็นหัวหน้าของตระกูลเหมือนมังกร ส่วนบุตรหญิงจะสอนให้มีความสง่างามและมีความเข้มแข็งเหมือนหงส์ หากคนไทยเชื้อสายจีนไม่มีบุตรชายสืบทอดตำแหน่งและกิจการของครอบครัว ก็เปลี่ยนความคิดมาให้ผู้หญิงเป็นผู้นำของตระกูลได้ ในด้านคติความเชื่อ คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถคุ้มครองปกป้องครอบครัวให้ปลอดภัย ยึดถือการปฏิบัติตามประเพณีของบรรพบุรุษ รวมทั้งรับประเพณีใหม่ ๆ ของคนไทยและตะวันตก ทั้งนี้คนไทยเชื้อสายจีนยังคงรักษาคุณสมบัติที่ดีและยกย่องคนที่มีคุณธรรมด้านความกตัญญูและความซื่อสัตย์

วันสนันท์ ทิพยจันทร์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรับชม การรับรู้ประโยชน์ และทัศนคติต่อสถาบันครอบครัวของผู้ชม จากการชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก (2) ทัศนคติต่อสถาบันครอบครัวจากการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก (3) การรับรู้ประโยชน์ของผู้ชมจากการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก (4) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมละคร ทัศนคติต่อสถาบันครอบครัว และการรับรู้ประโยชน์ของผู้ชมจากการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้ชมส่วนใหญ่ติดตามชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก มากกว่า 1 ปี (2) ผู้ชมส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อสถาบันครอบครัวจากการชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก อยู่ในระดับดี (3) ผู้ชมส่วนใหญ่มีการรับรู้ประโยชน์จากการชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก อยู่ในระดับปานกลาง (4) พฤติกรรมการเปิดรับชม ละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้ชมต่อสถาบันครอบครัวจากการชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก (5) พฤติกรรมการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ จากการชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก และ (6) ทัศนคติต่อสถาบันครอบครัวจากการรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก

นิตยาวัต วิชโรบล (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่

มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 25 – 30 ปี มีอาชีพเป็นข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท มีระดับการศึกษาสูงสุด 2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับชมละครโทรทัศน์ไทยมากที่สุดในช่วงเวลา 20.01 - 00.00 น. ชมละครโทรทัศน์ไทยเฉลี่ย 4 – 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ชอบชมละครโทรทัศน์ไทยประเภทตลกหรือเบาสมอง ส่วนละครโทรทัศน์ไทยในอดีตที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการไปท่องเที่ยวตามรอยละครมากที่สุด คือ เรื่อง “ดวงใจอัคนี” ทางช่อง 3 โดยใช้สถานที่ถ่ายทำที่ Villa Maroc Hotel อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ และ Palio เขาใหญ่ จ.นครราชสีมา และส่วนใหญ่อยากจะไปเที่ยวตามรอยละครโทรทัศน์หลังจากที่ชมละครโทรทัศน์แล้ว 3. ปัจจัยของละครโทรทัศน์ไทยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศมากที่สุด คือ ด้านภาพ ($[x\text{-bar}] = 3.23$) และปัจจัยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ ($[x\text{-bar}] = 3.34$) 4. เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยของละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่า ด้านตัวละคร ด้านสาระของเรื่อง ด้านภาษา ด้านเสียง และด้านภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5. เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยของละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศ ระหว่างรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่มีช่วงต่างกัน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุทธิวรรณ อินทะกนก (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่และการปรับตัวของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ไทย 2) เพื่อศึกษาการปรับตัวของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ไทยภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์มี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้ผลิตรายการ ด้านสถานีโทรทัศน์ และด้านผู้ชมละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ ในด้านผู้ผลิตรายการนั้นปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการดำรงอยู่ของละครพื้นบ้าน คือ เป้าหมายและเจตนารมณ์ของผู้ผลิต โครงสร้างองค์กร การดำเนินงาน บุคคลากรในการผลิต งบประมาณ กลุ่มเป้าหมาย ช่องทางในการเผยแพร่ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรผู้ผลิตกับสถานีโทรทัศน์ที่ออกอากาศ กระบวนการผลิตและการผลิตซ้ำ ด้านสถานีโทรทัศน์มีปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการดำรงอยู่ของละครพื้นบ้าน คือ นโยบายของสถานีโทรทัศน์ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานีโทรทัศน์กับผู้ผลิต ผลประโยชน์ด้านธุรกิจ และกลุ่มเป้าหมาย ในด้านผู้ชมละครพื้นบ้านนั้นพบว่า มีผลต่อการดำรงอยู่ของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ในด้านการปรับตัวของผู้ผลิตที่ต้องผลิตผลงานให้สอดคล้องกับรสนิยมผู้ชม โดยปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของบริษัท สามเศียร จำกัด คือ ความเข้มแข็งขององค์กรผู้ผลิตเอง ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลมากที่สุดต่อการดำรงอยู่ของบริษัท เมื่อละคร จำกัด ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานีมากที่สุด ในด้านการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ของละครพื้นบ้านนั้นพบว่าการปรับตัวด้านเนื้อหา และมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบอื่น ๆ ของละคร ได้แก่ การแต่ง

กายของผู้แสดง ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก เทคนิคพิเศษ ภาษาและบทสนทนา ดนตรีและเพลง ประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม

อิติรัตน์ อรรถยวงศกร (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการถอนตัวและการไว้วางใจของกลุ่มแม่บ้านผู้ชมละครโทรทัศน์ไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงประเด็นความไม่พึงพอใจของผู้ชมกลุ่มแม่บ้าน ที่มีพฤติกรรมการถอนตัวและการไว้วางใจในการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ และเพื่อวิเคราะห์ถึงลักษณะพฤติกรรมการถอนตัวและการไว้วางใจของผู้ชมกลุ่มแม่บ้าน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มแม่บ้านมีประเด็นความไม่พึงพอใจต่อละครโทรทัศน์ด้วยสาเหตุ 2 ประการคือ ประเด็นความไม่พึงพอใจอันเกิดจากองค์ประกอบในการผลิตละครโทรทัศน์ และประเด็นความไม่พึงพอใจอันเกิดจากผลกระทบที่มีต่อบุตรหลาน ซึ่งประเด็นความไม่พึงพอใจ ดังกล่าวมิได้นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมการถอนตัวเล็กตามทฤษฎีการถอนตัวซื้อสินค้าของเฮอริชแมน 1970 เนื่องจากกลุ่มแม่บ้านมิได้ถอนตัวเล็กชมละครโทรทัศน์โดยสิ้นเชิง ซึ่งพฤติกรรมการถอนตัวพบใน 3 รูปแบบ คือการเปลี่ยนช่องสถานี โดยไม่กลับมาเปิดรับชมละครเรื่องเดิม แต่ยังคงเลือกชมละครเรื่องอื่น การเปลี่ยนช่องสถานีชั่วคราว ไม่ชมเป็นบางฉาก บางตอน การทำกิจกรรมอื่น หรือชมรายการอื่นทดแทนการชมละคร ส่วนรูปแบบพฤติกรรมการไว้วางใจพบใน 1 รูปแบบคือ การแสดงออกทางคำพูดขณะชมรวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์ละครหลังชม แต่ไม่ปรากฏพบพฤติกรรมการร้องเรียนไปยังผู้จัด นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มแม่บ้านมีสินค้าทดแทนมากน้อยต่างกัน แต่การเลือกใช้สินค้าทดแทนไม่ต่างกัน และกลุ่มแม่บ้านมีความเหนียวแน่น (Loyalty) ต่อละครโทรทัศน์สูง เนื่องจากยังคงมีความต้องการติดตามชมละครโทรทัศน์ แม้จะได้รับความไม่พึงพอใจ

จากงานวิจัยข้างต้นพบว่า มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ในด้านแนวคิดที่เกี่ยวกับละครโทรทัศน์สะท้อนสังคมไทยในอดีต รวมทั้งการวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทยในอดีต และแนวคิดที่เกี่ยวกับอิทธิพลของละครโทรทัศน์ เป็นต้น ถึงแม้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีจำนวนไม่มาก ทั้งหมดนี้ก็สามารถนำมาเป็นแนวทางที่ดีซึ่งจะช่วยให้การศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ในครั้งนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ชีวิตความเป็นอยู่

- 3.1.1 ถิ่นที่อยู่อาศัย
- 3.1.2 การประกอบอาชีพ
- 3.1.3 อาหารการกิน
- 3.1.4 การคมนาคม
- 3.1.5 ลักษณะครอบครัว

3.2 ค่านิยม

- 3.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร
- 3.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่
- 3.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง
- 3.2.4 ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู
- 3.2.5 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา

3.3 ประเพณี

- 3.3.1 ประเพณีการทำบุญ
- 3.3.2 ประเพณีการแต่งงาน

3.4 ความเชื่อ

- 3.4.1 ความเชื่อเรื่องการทำบุญ
- 3.4.2 ความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่
- 3.4.3 ความเชื่อเรื่องกรรม

3.5 การปกครอง

- 3.5.1 การปกครองสุบรร
- 3.5.2 การปกครองตัดสิน

3.1 ชีวิตความเป็นอยู่

ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีตสะท้อนให้เห็นจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองเป็นชีวิตที่เรียบง่าย สงบร่มเย็น ส่วนใหญ่จะดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติและใช้สอยสิ่งของจากธรรมชาติ นำมาเป็นอาหารและสร้างที่อยู่อาศัย ดังเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองที่สะท้อนชีวิตความ

เป็นอยู่ของคนไทยในอดีตในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1.1 ถิ่นที่อยู่อาศัย

ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ถิ่นที่อยู่อาศัยที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ และใกล้กับป่าไม้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำ

ชาวบ้านในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง มีตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำธรรมชาติ ดำรงชีวิตโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ จากตอนที่นางขนิษฐา นางเอื้อย และชาวบ้านพายเรือไปขายของต่าง ๆ ที่ริมแม่น้ำในตอนเช้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*ตอนเช้าเมื่อ ได้ยิน ไก่ขันที่ฟังเห็นแสง
อรุณ ชาวบ้านก็พายเรือไปขายของที่แม่น้ำข้าง
ๆ บ้านเรือน ของที่ขายประกอบด้วยผักต่าง ๆ
ปลา กุ้ง มะม่วง และอื่น ๆ ส่วนนางเอื้อยกับ
นางขนิษฐาก็ไปขายผัก และปลาที่ไต้ต้นไม้ใหญ่
ริมเขื่อนริมแม่น้ำที่แถว ๆ บ้าน*

นางขนิษฐา “ผักบ้าน ผัก”

นางเอื้อย “เอาผักใหม่จะ กุ้งก็มีจะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านสร้างถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำที่ใกล้แหล่งน้ำ เพื่อสะดวกใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สะดวกการเดินทาง การค้าขายและทำมาหากิน การดำรงชีวิตประจำวันโดยพึ่งพาอาศัยธรรมชาติอย่างร่มเย็นสบาย เพราะว่าตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำมีอากาศเย็นสบาย และคนไทยในอดีตมีวิถีชีวิตแบบนิยมใช้เรือเป็นพาหนะ ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำสะดวกในการเดินทาง และเก็บสัตว์น้ำต่าง ๆ มาเป็นอาหาร จึงทำให้คนไทยในอดีตนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย ใช้ชีวิตที่ใกล้แหล่งน้ำเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างต่อไปนี้จะกล่าวถึงชาวบ้านตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำ จากตอนที่กล่าวถึงนางขนิษฐา ให้ผิวมาช่วยหาปลาในแถว ๆ บ้าน สะท้อนให้เห็นว่า บ้านของนางขนิษฐาใกล้กับแหล่งน้ำ และก็มีปลาด้วย ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “พ่อ เมื่อเช้า แม่พาไอผิวมาจับปลา

จะพ่อ”...

พติกะ “ปลาอะไรอะ ลูก”

นางขนิษฐ “ก็ปลาทั่ว ๆ ไปนะ พี่จำ ฉันเห็นพี่แล้วก็สงสัยว่าต้องไปหาปลาไกล ๆ ก็เลยลองให้อีฉิวมาทอดแถว ๆ บ้านนี้ดูบ้างจะเผื่อว่าจะได้ช่วยพี่เบาแรงลงไปนะจ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในสมัยก่อนจะนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพราะว่าตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำมีอากาศเย็นสบาย และมีความสะดวกสบายต่อชาวบ้านในทำมาหากินดำรงชีวิตประจำวัน สะดวกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ เช่น เก็บสัตว์น้ำต่าง ๆ มาทำเป็นอาหารได้สะดวกเหมือนกับชาวบ้านในละคร ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ ตอนเช้าตื่นมาก็ไปทำน้ำของหน้าบ้านหาปลามากินได้ สะดวกสบายมาก

ตอนที่เมื่อปู่ นางจำปา พี่พอย คอย หลาย ๆ คนกินล้าที่บ้านริมแม่น้ำของนางจำปา ก็เห็นคุณต่านานพายเรือมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปู่ “ตำนานมา ตำนานมา”

พอย “มา”

เรือของคุณตำนานมาถึง

คอย “อ้อ เกช่วย”

หลายคน “สวัสดิ์จ๊ะ”

ตำนาน “สวัสดิ์ มากันพบหน้าพบตาเลย

นะ มีอะไรประชุมใหญ่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เหมือนกับบ้านเรือนของชาวบ้านในละครตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ เวลากินข้าวก็อยู่หน้าบ้าน ริมแม่น้ำ ลมเย็นและสะดวกสบายมาก เพราะว่าตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ มีอากาศเย็นสบาย และมีความสะดวกสบายต่อชาวบ้านในทำมาหากินดำรงชีวิตประจำวัน สะดวกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ จึงทำให้ในอดีต คนไทยนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ

ตอนที่กล่าวถึง เมื่อคุณยายพายเรือขายของกลับมา ผ่านบ้านของนางเอื้อย ก็ให้จีไปบอกนางเอื้อยว่าเอาจานชามมาแบ่งข้าวแกงและขนมกิน ส่วนคุณยายรอที่ท่าหน้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จี “เอื้อย ยายมารออยู่ท่าหน้านะ พอดีมีข้าว

แกงกับขนมเหลือ ยายให้เอื้อยเอาจานซามไป
แบ่งกิน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า บ้านของชาวบ้านใน
ละครอยู่ริมแม่น้ำ สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยส่วนใหญ่จะนิยมตั้ง
ถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ และ
ดำรงชีวิตโดยเอาอาหารจากธรรมชาติ เพราะว่าชาวบ้านตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย
ที่ใกล้กับแหล่งน้ำ มีอากาศเย็นสบาย และมีความสะดวกสบายต่อ
ชาวบ้านในทำมาหากินดำรงชีวิตประจำวัน สะดวกในการเดินทาง การ
ใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ จึงทำให้ในอดีต คนไทยนิยมตั้ง
ถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ

ตอนที่ได้กล่าวถึงคนไทยตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ริมแม่น้ำ เวลาจำ
มิดดึก ๆ นางเอื้อยอยู่ที่ทำนน้ำหน้าบ้านรอแม่กลับมา ได้เห็นลุงจ้อย ลุง
คอย ลุงหมื่นพายเรือมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จ้อยน “ทีโน้นที่ทำนน้ำนะ ใครนั่งอยู่นะ”

คอย “ผี ผีหรือเปล่าพี่จ้อย” ...

นางเอื้อย “เอื้อยมารอแม่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าบ้านของนางเอื้อยอยู่
ริมแม่น้ำ สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยส่วนใหญ่นิยมตั้งถิ่นที่อยู่
อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อใช้เรือเป็นการยานพาหนะสะดวกสบาย และ
พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ เก็บสัตว์น้ำเอามาใช้ได้เป็นประโยชน์ ชาวบ้าน
ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ จะได้มีอากาศเย็นสบาย และมีความ
สะดวกสบายต่อชาวบ้านในทำมาหากินดำรงชีวิตประจำวัน สะดวกใน
การเดินทาง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ จึงทำให้ใน
อดีต คนไทยนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เหตุผลต่าง ๆ นี้ จึง
ทำให้ในอดีต บ้านเรือนของคนไทย มักจะตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ และ
ส่วนใหญ่จะมีทำนน้ำเพื่อวางจอดเรือ

ตอนที่ได้กล่าวถึงบ้านของนางเอื้อยตั้งอยู่ริมแม่น้ำ เมื่อคุณ
ตำนาน พี่หมื่นพายเรือผ่านบ้านของนางเอื้อย ก็เห็นนางเอื้อยนางอ้าย
เล่นที่ทำนน้ำหน้าบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พี่หมื่น “เล่นน้ำตรงนี้ระวังตัวดีหรือกัน

เพราะว่าน้ำตรงนี้มีน้ำลึก แม้ว่าว่ายน้ำเป็นนะมัน

ก็อาจจะจมลงได้ รั้มัย”

นางเอื้อย “จ๊ะ ลุง”

คุณตำนาน “ละพ่อเองละ”

นางเอื้อย “พ่ออยู่บนเรือนจ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าบ้านของชาวบ้านใน
ละครอยู่ริมแม่น้ำ สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยนิยมตั้งถิ่นที่อยู่
อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติเก็บสัตว์น้ำต่าง ๆ
มาทำเป็นอาหารได้สะดวก และสะดวกในการเดินทาง นอกจากนี้
ประเทศไทยมีภูมิอากาศร้อน ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำจะได้มี
อากาศเย็นสบาย จึงทำให้ในอดีต คนไทยนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับ
แหล่งน้ำอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ
วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองสะท้อนสังคมไทยในอดีตว่า คนไทยนิยม
สร้างถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อเก็บสัตว์น้ำต่าง ๆ มาทำเป็น
อาหารได้ง่าย พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติดำรงชีวิตประจำวันอยู่อย่างสบาย

(2) ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้ป่าไม้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง สะท้อน
ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีตนอกจากนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้
กับแหล่งน้ำ ก็ยังนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับป่าไม้ เมื่อพระโอรสกับ
โอบอ้อมเดินเข้าป่า เพื่อไปหานางเอื้อย ก็ได้พบเอื้อยพอดี และเมื่อ
พระโอรสจะขอส่งนางเอื้อยกลับบ้าน นางเอื้อยก็บอกว่าในป่านี้เขาผ่าน
ไปผ่านมาจนต้นไม้ใบหญ้าแถวนี้จำเขาได้หมดแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระโอรส “เดี่ยว เดี่ยว หยดก่อน จะรีบไป
ไหน”

นางเอื้อย “กลับบ้านแล้วซี วันนี้ขายของ
หมดก่อนจะถึงตลาด คุณลุงคนนั้นใจดีมาก”

พระโอรส “แล้วบ้านอยู่ไหนละ ฉันจะไป
ส่ง”

นางเอื้อย “ไม่ต้องหรรอก เอื้อยเดินผ่านไป
ผ่านมา จนต้นไม้ใบหญ้าในป่าแถว นี้จำเอื้อย
ได้หมดแล้ว”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า บ้านของชาวบ้านใน
ละครตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้กับป่าไม้ ทุกวันไปไหนมาไหนก็จะผ่านป่าไม้
ไปจนถึงจำได้เส้นทางในป่าได้ ไม่หลงทาง สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต
ชาวบ้านนิยมตั้งถิ่นฐานที่ใกล้กับป่าไม้ เพื่อได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของ
ธรรมชาติได้สะดวก เช่น เก็บผลไม้ ตัดฟืนในป่า ล่าสัตว์ และเอาป่าไม้
มาสร้างบ้านสร้างเรือนได้ง่าย และสะดวกในการดำรงชีวิตโดยที่มี

สิ่งแวดล้อมที่สงบร่มเย็น

ตอนที่ได้อ่านถึงบ้านของพดิกะตั้งอยู่ใกล้กับป่าไม้ พดิกะบอกนางขนิษฐาว่าตัวเองไปตัดฟันในป่ามา สะท้อนให้เห็นว่าบ้านของพดิกะตั้งอยู่ใกล้กับป่าไม้ และไปตัดฟันในป่ามาเพื่อเอามาทำเป็นพื้นที่หุงอาหารและเครื่องใช้ต่าง ๆ ในบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “ไปไหนมาละจ๊ะพี่”

*พดิกะ “ตัดฟันในป่านะ นั่น ใจ และขนิษฐา
ละ ไปไหนมา”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 15)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีตพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ นิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับป่าไม้ เพื่อเอาทรัพยากรธรรมชาติในป่ามาดำเนินชีวิตของครอบครัว เหมือนกับตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง ไปตัดฟันในป่าไม้เพื่อเอามาทำใช้ในครอบครัว ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่าในอดีต ชาวบ้านนิยมตั้งถิ่นฐานที่ใกล้กับป่าไม้ เพื่อได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของธรรมชาติได้สะดวก เช่น เก็บผลไม้ ตัดฟันในป่า ล่าสัตว์ และเอาป่าไม้มาสร้างบ้านสร้างเรือนได้ง่าย และสะดวกในการดำรงชีวิตโดยที่มีสิ่งแวดล้อมที่สงบร่มเย็น

ตอนที่ได้อ่านถึงบ้านของคุณตำนานตั้งอยู่ใกล้กับป่าไม้ เมื่อตำนานอยู่ที่บ้าน พอย คอย และจ้อยก็มาเรียกคุณตำนานไปดูต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองที่ป่า พวกเขาจากบ้านของคุณตำนานเดินไปที่ป่าไม้ ใช้เวลาไม่นานก็ถึงแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คอย “ต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองอยู่ในป่า”

พอย “ไม่ต้องพูด เราไปดูกัน ไปตำนาน”

จ้อย “โน้น ...”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าบ้านของคุณตำนานตั้งอยู่ใกล้กับป่าไม้ คนไทยในอดีตนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้กับป่าไม้ เพื่อเอาทรัพยากรธรรมชาติในป่ามาดำเนินชีวิตเลี้ยงครอบครัวอย่างสะดวกสบาย เพื่อได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของธรรมชาติได้สะดวก เช่น เก็บผลไม้ ตัดฟันในป่า ล่าสัตว์ และเอาป่าไม้มาสร้างบ้านสร้างเรือนได้ง่าย และสะดวกในการดำรงชีวิตโดยที่มีสิ่งแวดล้อมที่ร่มเย็นสบาย

ตอนที่ได้อ่านถึงบ้านของนางอ้ายตั้งอยู่ใกล้กับป่าไม้ ในกลางคืน นางขนิษฐาชวนนางอ้ายไปดูต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองในป่า สะท้อนให้เห็นว่า บ้านของนางขนิษฐานางอ้ายตั้งอยู่ใกล้กับป่าไม้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “ในป่าหรือจ๊ะ”
 นางขนิษฐา “ใช่”
 นางอ้าย “เอาไว้พรงนี้ละกัน แม่”
 นางขนิษฐา “ไม่ได้ไม่ได้ เดี่ยว ตอนเช้า
 คนไปดูกันเยอะลูก ไป ไป ไป ไปตอนนี่แหละ”
 (ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้กับป่าไม้ เหมือนกับบ้านของตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีตนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้กับป่าไม้ เพื่อเอาทรัพยากรธรรมชาติในป่ามาดำเนินชีวิตเลี้ยงครอบครัวอย่างสะดวกสบาย เพื่อได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของธรรมชาติได้สะดวก เช่น เก็บผลไม้ ตัดฟันในป่า ล่าสัตว์ และเอาป่าไม้มาสร้างบ้านสร้างเรือนได้ง่าย และสะดวกในการดำรงชีวิตโดยที่มีสิ่งแวดล้อมที่ร่มเย็นสบาย พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติได้อย่างสบาย

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองสะท้อนสังคมในอดีตว่า คนไทยมีชีวิตที่เรียบง่าย สงบร่มเย็น มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติจึงนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำและป่า ดำเนินชีวิตอยู่อย่างสบายร่มเย็นมีสุข

3.1.2 การประกอบอาชีพ

ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง สะท้อนภาพว่า ชาวบ้านตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยโดยพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ป่าไม้ ถิ่นที่อยู่อาศัย จึงมีความเกี่ยวเนื่องกับการประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น อาชีพชาวประมง อาชีพการเลี้ยงสัตว์ อาชีพทำสวน อาชีพล่าสัตว์ อาชีพตัดฟัน อาชีพการค้าขาย อาชีพการเป็นคนรับจ้าง อาชีพเป็นข้าราชการ และอาชีพหมอผี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) อาชีพชาวประมง

ชาวบ้านมีถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำ จึงทำให้ชาวบ้านดำรงชีพเกี่ยวกับการหาอาหารในแหล่งน้ำ มีอาชีพหาปลาที่แหล่งน้ำต่าง ๆ ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองได้สะท้อนถึงการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับชาวประมง จากตอนที่กล่าวถึงพดิกะชวนเมียน้อยออกไปหาปลาที่ทะเลด้วยกัน ดังตัวอย่างดังนี้

นางขนิษฐา “โอ๊ย งานตั้งเยอะตั้งแยะ พี่ทำไหวหรือ”

พดิกะ “ไม่จ้อละเว้ย เราเศรษฐีพดิกะไม่เคยจ้อใครอยู่แล้ว มีเมียทั้งสอง มีลูกอีกสองคอยช่วยเหลือ สบาย ๆ ... แม่ขนิษฐาของพี่ ขอแค่

เป็นแม่ย่านางเวลาพื้ออกไปหาปลาเท่านั้นเอง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตส่วนใหญ่ก็มีอาชีพที่เกี่ยวกับแหล่งน้ำโดยอาศัยธรรมชาติ เป็นชาวประมงจับสัตว์น้ำ เพื่อเอามาทำเป็นอาหาร หรือเอาไปค้าขายเก็บเงินใช้จ่ายดำรงชีวิตได้ เหมือนตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง และคนไทยในอดีตส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้แหล่งน้ำ ออกไปหาปลาง่าย และสะดวกด้วย ชาวบ้านส่วนใหญ่จึงนิยมออกไปหาปลาทุกวัน ๆ เพื่อดำรงเลี้ยงชีวิตโดยอาศัยธรรมชาติ พัฒนาต่อไปจึงเกิดการดำรงชีพเป็นชาวประมงตกปลา เก็บสัตว์น้ำต่าง ๆ

จากตอนที่กล่าวถึงนางขนิษฐาออกไปหาปลา เมื่อเช้านางขนิษฐาออกเรือไปหาปลากับพतिकะที่ทะเล เพื่อเอามาเป็นอาหารที่บ้านเอามาเลี้ยง และเอาไปค้าขาย เพื่อดำเนินชีวิตเลี้ยงครอบครัว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*นางขนิษฐา “เอ๊ย ไม่ต้องร้องไห้แล้วนะ
ลูก เดี่ยวแม่ออกไปหาปลา เสร็จแล้วจะรีบ
กลับมา เอาปลามาให้เลี้ยงไง นะ เอ๊ยนะ”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยชาวบ้านทั่วไปก็ใช้ชีวิตพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ มีอาชีพเป็นชาวประมงทุกวันก็ออกเรือไปหาปลาที่แหล่งน้ำ เพราะในอดีตนไทยนิยมกินปลาอย่างมาก และในอดีต คนไทยส่วนใหญ่ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ ออกเรือไปหาปลาที่แหล่งน้ำทุกวันก็สะดวกสบายมาก จึงสรุปได้ว่าในอดีต การเป็นอาชีพชาวประมงเป็นอาชีพที่ง่ายที่สุด และสบายที่สุด และดำรงเลี้ยงชีวิตได้อย่างดีด้วย จึงทำให้ในอดีต ชาวบ้านนิยมกันทำอาชีพชาวประมง

อีกตอนหนึ่งที่กล่าวถึงการออกหาปลาคือตอนที่ พतिकะกับนางขนิษฐาคูยกกันว่าจะไปหาปลา แม้ว่าพतिकะเป็นเศรษฐี ก็ทำอาชีพเป็นชาวประมงเหมือนกัน มีเวลาก็จะออกไปหาปลา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

*นางขนิษฐา “พี่พतिकะจะ เรานะ ไม่ได้
ออกไปหาปลาตั้งหลายวันแล้วนะจะพี่”
พतिकะ “อ้อ นานจะขึ้นนะ พี่ก็กล่าวว่าจะไป
วันพรุ่งนี้อยู่เหมือนกัน”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยส่วนใหญ่ก็ทำอาชีพชาวประมง พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ เก็บสัตว์น้ำเอามา

เป็นอาหารหรือค้าขาย เป็นวิถีชีวิตแบบโบราณ ฟังพาอาศัยธรรมชาติ เก็บสัตว์น้ำทุกวัน เพื่อดำรงเลี้ยงชีวิตครอบครัว ด้วยเหตุผลที่คนไทย นิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ ออกไปหาสัตว์น้ำเป็นเรื่องที่ง่าย และสะดวก ทุกคนก็สามารถทำได้ นอกจากนี้คนไทยก็ชอบกินปลาเป็น อย่างมาก จึงทำให้ในอดีตอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ง่ายและคนที่นิยมทำกัน เป็นจำนวนมาก

ตอนที่กล่าวถึงคนที่ทำอาชีพเป็นการประมง พี่จ้อย คอย พอย ไปทอดปลา ได้จับตัวปลาบู่ทอง แม้ว่าเป็นคนขี้เมาเหล่าเหมือนกับ พี่คอย พอย จ้อย ก็ยังทำอาชีพการประมงได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จ้อย “นี่กว่าฆ่าตายแล้วใช้มัยละ ไม่มีทาง
หรอก จ้อยน้ำจืด”...

พอย “ขึ้นมาก่อน ขึ้นมา ขึ้นมา”

คอย “พี่จ้อย ปลาอะไรอะ”

จ้อย “ปลาบู่ และก็มีเกล็ดสีทองเต็มตัวเลย
เห็นมัย ปลาบู่ทอง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ชาวบ้านส่วนใหญ่ มักจะทำอาชีพเกี่ยวกับการประมง เหมือนชาวบ้านตำบลละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง แม้ว่ายังเมาเหล้าอยู่ก็ไปหาปลา ทำอาชีพชาวประมงได้ ยิ่ง สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนที่ทำอาชีพชาวประมงมีจำนวนมากและ อาชีพการประมงเป็นอาชีพที่ง่าย ๆ ใคร ๆ ก็สามารถทำได้ ชาวบ้านทำ อาชีพนี้ นอกจากเอาสัตว์น้ำมาทำเป็นอาหารได้ ก็ยังเอาสัตว์ไปค้าขาย เก็บเงินได้ ชาวบ้านจึงนิยมทำอาชีพนี้มาก เพื่อดำรงชีวิตเลี้ยงครอบครัว ได้

(2) อาชีพเลี้ยงสัตว์

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง นำเสนอ ภาพชาวบ้านส่วนใหญ่จะทำอาชีพที่ฟังพาอาศัยกับธรรมชาติ ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติดั้งเดิมได้เป็นประโยชน์ ทำอาชีพเป็นชาวประมง ออกไปหาสัตว์น้ำต่าง ๆ มาดำรงชีวิต นอกจากนี้ ก็ยังมีชาวบ้านส่วน หนึ่ง รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาพัฒนาชีวิตของตนเอง ทำเศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อช่วยดำเนินชีวิตครอบครัว เช่น การเลี้ยงสัตว์ตัวใหญ่มาช่วย ทำการเกษตรกรรม หรือเลี้ยงสัตว์ตัวเล็กเพื่อเอาทำเป็นอาหาร ค้าขาย และอื่น ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้ กล่าวถึงพ่อแม่ของนางเอื้อยให้นางเอื้อยไปเลี้ยงควายทุกวัน ๆ ส่วน เพื่อนของนางเอื้อยทั้ง 4 คน จี อิม เคีย อือช่วยพ่อแม่เลี้ยงควายทุกวัน

และเด็ก ๆ ทั้งหลายก็ยังคงนัดกันทุกวันในตอนเย็นไปเล่นการละเล่นต่าง ๆ และจับปลากันที่ทุ่งนา ดังการสนทนาต่อไปนี้

ตกตอนเย็น เอื้อยก็ไปเลี้ยงควาย 2 ตัว

กลับมา ...

อิม “ไปเล่นกันถือ ชีมาส่งเมืองก็ได้นะ”

เอื้อย “พวกเธอเล่นไปก่อนถือ ฉันยังไม่
อยากเล่น”

เคีย “อ้อ ทำไมละ เอื้อยเคยชอบไม่ใช่
หรือ” ...

เอื้อย “เดี๋ยว เอื้อยไปก่อนเถอะ เอื้อย
ออกมาเลี้ยงควายนานแล้ว”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา นี้ก็สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ ส่วนภูมิประเทศและภูมิอากาศของประเทศไทยมีความเหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรกรรม และเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงควาย และคนไทยก็เป็นคนที่ฉลาด มีวิจรรย์ญาณ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติมาพัฒนาการเกษตรกรรม และพัฒนาชีวิตของตัวเอง จึงทำให้ชาวบ้านนิยมการดำรงชีพด้วยการเลี้ยงควาย เหมือนกับบ้านของนางเอื้อย เพื่อดำรงเลี้ยงชีวิต

ประเทศไทยมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์มาก ฝนตกตามฤดูกาล นอกจากนี้ภูมิประเทศและภูมิอากาศต่าง ๆ ของประเทศไทยมีความเหมาะสมกับพัฒนาการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์ คนไทยจึงมีความนิยมทำอาชีพเลี้ยงสัตว์ ส่วนสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ที่คนไทยนิยมเลี้ยงกัน นอกจากนิยมเลี้ยงควายเพื่อเอามาช่วยทำการเกษตรกรรม เช่น ไถนา คนไทยก็ยังเลี้ยงสัตว์ตัวเล็กต่าง ๆ เช่น ไก่ เป็ด เพื่อเอามาทำเป็นอาหาร หรือเอาไปค้าขาย ในละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึง บ้านของนางเอื้อยเลี้ยงไก่ เป็ดต่าง ๆ เพื่อทำเป็นอาหาร และเอาไปค้าขาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ไก่ต่าง ๆ “ก๊าก ๆ ๆ”

นางเอื้อย “ก๊าก ๆ ๆ ถ้าพวกเจ้าพูดได้ก็ดี
แล้วซี จะได้บอกเอื้อยว่าแม่ของเอื้อยอยู่ที่ไหน”

เป็ดต่าง ๆ “ก๊าก ๆ ๆ”

นางเอื้อย “ว่าจะไรจะ เปิดน้อย หิวหรือจะ
หิวเร็วจั่ง ก่อนหน้านี้อื้อยก็ให้รำไปแล้วนี่จ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา ได้กล่าวถึง ชาวบ้านต่าง ๆ เลี้ยงสัตว์

เพื่อทำเป็นอาหาร และเอาไปค้าขาย สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ ส่วนคนไทยก็รู้จักใช้ทรัพยากรได้เป็นประโยชน์ มาช่วยพัฒนาชีวิตของตัวเอง จากตัวอย่างที่ยกมา เราก็มองได้เห็นว่า คนไทยกินข้าวสารเป็นหลัก จึงมีรำจำนวนมาก คนไทยจะนำเอารำมาเลี้ยงไก่เลี้ยงเป็ด การเลี้ยงเป็ดเลี้ยงไก่จึงเป็นอาชีพที่ง่าย และมีค่าตอบแทนอย่างดี ช่วยคนไทยในอดีตดำเนินชีวิตเลี้ยงครอบครัวได้ จึงทำให้ในสมัยก่อน ฉะนั้นการเลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด จึงเป็นอาชีพที่เป็นที่นิยมมากในสังคมไทย

ตอนที่กล่าวถึงนางเอื้อยเอารำให้เป็ดน้อยกิน บ้านของนางเอื้อยเลี้ยงเป็ดอยู่ ทำอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื้อย “เป็ดน้อย มากินรำเร็ว กินกัน
เยอะ ๆ เลยนะ ... เอื้อยไปตากผ้าแล้ว กินกัน
เยอะ ๆ นะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยทำอาชีพเลี้ยงสัตว์ ในอดีต คนไทยกินข้าวเป็นหลัก สามารถเอารำที่เหลือมาเป็นอาหารของสัตว์ได้ ใช้ทรัพยากรได้เป็นประโยชน์ อาชีพนี้ก็เป็นอาชีพที่ง่าย ไม่ต้องมีทักษะหรือความรู้มากมายก็สามารถทำได้นอกจากนี้ คนไทยในอดีตก็ชอบกินสัตว์ตัวเล็ก เช่น ไก่ เป็ด ก็ยังทำให้คนไทยในอดีตนิยมกันทำอาชีพการเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะเลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด

นอกจากนี้ยังพบว่ามีกรกล่าวถึงอาชีพการเลี้ยงไก่ จากตอนที่นางอ้ายจับลูกไก่ไปเล่น และพูดว่า ไก่เป็นแค่สัตว์เลี้ยง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า บ้านของนางอ้ายเลี้ยงไก่ และนางอ้ายก็รู้ว่าไก่เป็นสัตว์เลี้ยงชนิดหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “ไก่ มันก็เป็นแค่สัตว์เลี้ยง มันจะ
รู้เรื่องอะไร”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยก็มีอาชีพเป็นการเลี้ยงสัตว์ ด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยอุดมสมบูรณ์มาก สัตว์หากินอาหารง่าย การเลี้ยงสัตว์ก็เป็นอาชีพที่ง่าย ใด ๆ ก็สามารถทำได้ ชาวบ้านในอดีตจึงนิยมทำอาชีพการเลี้ยงสัตว์ เอาเศษอาหารมาเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง ประหยัดและได้ใช้ทรัพยากรได้เป็นประโยชน์ สัตว์เลี้ยงก็สามารถเอามาทำเป็นอาหาร หรือเอาไปค้าขายก็ได้ การเลี้ยงสัตว์ง่าย สะดวกสบายและได้ตอบแทนอย่างดี อาชีพนี้จึงเป็นอาชีพที่คนไทยในอดีตนิยมทำมาก

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้อีกกล่าวถึงอาชีพการเลี้ยงสัตว์ พระพงถามนางอ้ายว่า เปิดเลี้ยงyakมัย นางอ้ายก็บอกว่าเลี้ยงไม่yak ใคร ๆ ก็เลี้ยงเป็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระพง “แล้วเปิดเลี้ยงyakมัย”

นางอ้าย “ก็ไม่yakอะไรนี้ พระพงนี้ถามตลกจัง ที่บ้านพระพงไม่ได้เลี้ยงเปิดหรือจะ ใคร ๆ ก็เลี้ยงกันทั้งนั้นละ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีอาชีพการเลี้ยงสัตว์มาตั้งแต่สมัยอดีตแล้ว โดยเฉพาะการเลี้ยงเปิด คนไทยนิยมทำอาชีพนี้ เพราะว่าอาชีพการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพง่าย ใคร ๆ ก็สามารถทำได้ ชาวบ้านกินข้าวเป็นหลัก เอร่าเป็นอาหารของสัตว์ก็ได้ใช้ทรัพยากรได้เป็นประโยชน์ สัตว์เลี้ยงก็เอามาทำเป็นอาหารกินเอง หรือเอาไปค้าขายเก็บเงินใช้จ่ายชีวิตประจำวันได้ จึงทำให้ในอดีต คนที่ทำอาชีพการเลี้ยงสัตว์มีจำนวนมาก

(3) อาชีพทำสวน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรเยอะแยะ นอกจากนี้ ประเทศไทยอากาศร้อน ฝนตกตามฤดูกาล มีภูมิประเทศเป็นที่ราบ ลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศของประเทศไทยจึงทำให้ประเทศไทยมีการเหมาะสมกับการพัฒนาการเกษตรกรรม ทำอาชีพการเกษตรทำไร่นาปลูกข้าวปลูกผักต่าง ๆ ทำสวน ได้อย่างดี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงในตอนเช้า นางขนิษฐาทำอาหารที่ห้องครัว ส่วนนางเอื้อยก็ไปเก็บผักต่าง ๆ ที่สวน เพื่อเอามาทำอาหาร ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางขนิษฐา “นี่ นางเอื้อยไปอยู่ไหนจะ”

นางอ้าย “แม่จะ คงนอนขี้เกียจสายหลัง ยาวอยู่แล้วแน่แหละนะจะแม่ ลูกอ้ายของแม่ขนิษฐินะ ตื่นแต่เช้า”

นางขนิษฐา “เอื้อยตื่นนานแล้วจะ แต่ว่าไปเก็บผักที่สวนอยู่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเป็นคนที่มีฉลาดมีสติปัญญา นอกจากรู้จักเก็บผลสำเร็จจากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เก็บสัตว์น้ำที่ทะเล ก็ยังรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์

มาพัฒนาชีวิตตัวเอง ประเทศไทยฝนตกตามฤดูกาล และมีภูมิประเทศเป็นราบ ปลูกข้าวปลูกผักง่าย จึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่เลือกทำอาชีพการเกษตรทำไร่ทำนาทำสวน เพื่อเอาผลสำเร็จมาทำเป็นอาหาร และเอาไปค้าขาย ดำเนินชีวิตครอบครัว อาชีพนี้ก็เป็นอาชีพที่ง่ายและมีค่าตอบแทนอย่างดี คนไทยในอดีตจึงนิยมกันทำอาชีพนี้

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้อีกถึงอาชีพการทำสวน นางเอื้อยบอกนางอ้ายว่าทำสวนปรนนิบัติต้นไม้ต่าง ๆ เพื่อเก็บผลของพวกมันเอาไปทำเป็นกับข้าว และเอาไปขายที่ตลาดเพื่อเก็บเงินมาซื้อสิ่งที่ตัวเองต้องการ เช่น เสื้อผ้าสวย ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “นางเอื้อย ทำอะไรอะ ... มีเวลาว่างแล้วไงถึงได้ปรนนิบัติต้นไม้พวกนี้...”

นางเอื้อย “ฟังพี่ก่อน ที่พี่คอยปรนนิบัติต้นไม้พวกนี้ เราจะได้เก็บผลของมัน ไปขาย นางชนิดูจะได้อั่งฐซื้อเสื้อผ้าสวย ๆ ให้น้องอ้ายใส่ล่ะจ๊ะ แล้วอีกอย่าง เราก็กินผลของมันไปทำกับข้าวได้ พี่เลยต้องคอยปรนนิบัติพวกมัน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทยก็มีอาชีพการทำสวน ในสวนของชาวบ้าน มักจะมีผักต่าง ๆ เพื่อเอาไปทำอาหารกินเอง หรือเอาไปค้าขายเก็บเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน อาชีพนี้เป็นอาชีพที่ง่าย ชาวบ้านแค่อคอยปรนนิบัติต้นไม้ในสวน แล้วเก็บผลเอามาทำเป็นอาหาร หรือเอาไปค้าขายที่ตลาดเก็บเงินมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็ได้ ในอดีต อาชีพการทำสวนนี้เป็นอาชีพที่ชาวบ้านนิยมทำอย่างมาก เพราะทำง่าย และมีค่าตอบแทนได้ดำรงชีวิตด้วย

(4) อาชีพการเป็นพรานล่าสัตว์

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์มาก มีทรัพยากรธรรมชาติเยอะแยะ คนไทยในอดีตจึงมีชีวิตอยู่อย่างสบาย พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ เก็บผลต่าง ๆ จากธรรมชาติ เช่น การล่าสัตว์ในป่าเพื่อเอามาทำเป็นอาหารที่บ้านหรือเอาไปค้าขายที่ตลาดเก็บเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน คนที่ทำการล่าสัตว์ในป่าก็เรียกว่าพราน อาชีพนี้เป็นอาชีพการเป็นพรานล่าสัตว์ ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึง พระโอรสกับพระพี่เลี้ยงไปล่าสัตว์ในป่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “ออกไปล่าสัตว์กับพระพี่เลี้ยงในป่า เห็นว่าจะต้องค้าง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
22)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ และในอดีต ประเทศไทยมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์มาก มีป่าไม้จำนวนมาก ในป่าก็มีสัตว์ต่าง ๆ คนไทยแสนฉลาดจึงมีคนทำอาชีพเป็นพรานล่าสัตว์ในป่า เพื่อเอาไปทำเป็นอาหารหรือเอาไปค้าขายเก็บเงินใช้จ่ายดำเนินชีวิต แต่อาชีพนี้ต้องการมีทักษะที่ดีในการล่าสัตว์ จึงทำให้คนที่ทำอาชีพนี้มีจำนวนน้อย ซึ่งในอดีตคนที่ทำอาชีพนี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นคนที่อยู่ในวัง

(5) อาชีพการตัดฟัน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีภูมิอากาศร้อน ฝนตกตามฤดูกาล มีภูมิประเทศเป็นที่ราบ ซึ่งมีความเหมาะสมกับการเติบโตของต้นไม้ จึงทำให้ประเทศไทยมีป่าไม้จำนวนมาก ส่วนคนไทยในอดีตก็มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ เก็บผลจากธรรมชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การตัดฟันในป่ามาใช้ในบ้าน ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงเมื่อพดิกะกลับบ้าน นางขนิษฐีก็กถามว่าไปไหนมา ส่วนพดิกะก็ตอบว่าตัวเองไปตัดฟันในป่ามา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐี “ไปไหนมาละจ๊ะพี่”
พดิกะ “ตัดฟันในป่านะ นั้น ใจ และขนิษฐี
ละ ไปไหนมา”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 15)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยมักจะยังใช้ชีวิตแบบดั้งเดิม พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ เก็บผล ตัดฟันจากธรรมชาติมาใช้ในชีวิตประจำวันของครอบครัว เช่น ตัดฟันในป่ามาใช้ ในอดีตคนไทยที่ทำอาชีพนี้มีจำนวนมาก เพราะว่าทำอาชีพนี้ง่ายและมีประโยชน์ต่อครอบครัวด้วย ไม่ต้องลงทุนอะไร แค่เก็บตัดฟันในป่ามาใช้ก็ได้แล้ว นอกจากนี้ ในทุก ๆ วัน แต่ละครอบครัวจะต้องหุงข้าว ทำกับข้าวล้วนต้องใช้ฟันทั้งนั้น จึงทำให้คนไทยในอดีตจำเป็นต้องทำอาชีพตัดฟันในป่า

ตอนที่กล่าวถึงอาชีพตัดฟัน เมื่อนางขนิษฐีก็กลับบ้านถามว่าใครใช้ลูกอ้ายตัดฟัน นางอ้ายก็ตอบว่าตัวเองทำเอง ตัดฟันสนุกดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐี “ตาย ตายแล้ว ใครใช้ลูกอ้าย
ตัดฟันอะ”
นางอ้าย “ไม่มีใครใช้หรอกแม่ อ้ายทำเอง

ตัดฟันสนุกดี”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ชาวบ้านต่าง ๆ ก็ทำอาชีพตัดฟัน เพื่อเอามาใช้ที่บ้าน อาชีพตัดฟันเป็นอาชีพที่ง่ายและไม่ต้องลงทุนอะไร แค่พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ เก็บผลจากธรรมชาติ ไปตัดฟันในป่ามาก็ใช้ได้แล้ว ด้วยเหตุผลนี้ คนไทยในอดีตจึงนิยมทำอาชีพนี้เป็นอย่างมาก แม่แต่เด็ก ๆ ก็ยังทำอาชีพนี้ได้ นอกจากนี้ครอบครัวในอดีตทุกวันจะหุงข้าว ทำกับข้าวล้วนต้องใช้ฟันทั้งนั้น จึงทำให้คนไทยในอดีตจำเป็นต้องทำอาชีพตัดฟันในป่า

อีกตัวอย่างหนึ่งที่กล่าวถึงอาชีพตัดฟัน คือตอนที่นางอ้ายชวนนางเอื้อยไปเล่น นางเอื้อยบอกว่าตัวเองต้องทำงานล้างชาม ตัดฟันเสร็จก่อนจึงจะไปได้ ไม่เช่นนั้นจะไม่มีฟันทำกับข้าวตอนกลางวันกับตอนเย็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “เสร็จแล้วใช่ไหม”

นางเอื้อย “ยังจะน้องอ้าย”

นางอ้าย “อะไรกัน ล้างชาม แล้วก็ต้องมาตัดฟันอีกหรือ ...”

นางเอื้อย “เดี๋ยวไม่มีฟันทำกับข้าวตอนกลางวันกับตอนเย็นนะ น้องอ้าย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต ชาวบ้านก็ทำอาชีพตัดฟัน เพื่อเอามาใช้ที่บ้าน เช่น เอาฟันมาทำกับข้าวทุกมื้อ ตัวอย่างนี้ก็ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวในอดีตทุกวันหุงข้าว ทำกับข้าวก็ต้องใช้ฟัน จึงทำให้คนไทยในอดีตจำเป็นต้องทำอาชีพตัดฟันในป่า คนไทยมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ใช้ฟันทำกับข้าว จึงมีชาวบ้านไม่ว่าเป็นผู้ใหญ่หรือว่าเด็ก ล้วนนิยมทำอาชีพตัดฟันเป็นประจำ เพื่อดำรงชีวิตเลี้ยงครอบครัว

(6) อาชีพค้าขาย

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ และดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ จึงเกิดอาชีพต่าง ๆ ที่อาศัยกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่นอาชีพประมง อาชีพเลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ และยังสะท้อนถึงการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการค้าขาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงเมื่อตอนเช้า ชาวบ้านก็พายเรือออกไปขายของต่าง ๆ ที่ตลาด ส่วนนางขนิษฐากับนางเอื้อยก็ไปขายผักและปลาที่ริมแม่น้ำ ดังตัวอย่าง

ต่อไปนี่

นางชนิษฐา “ผักบ้าน ผัก”
นางเอื้อย “เอาผักใหม่จะ กล้ายก็มีจะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ในอดีตมีอาชีพค้าขาย ประกอบด้วยการเป็นพ่อค้าแม่ค้าทำการค้าขาย เอาผักต่าง ๆ ที่ตัวเองมี หรือสิ่งที่ครอบครัวใช้ไม่หมดเอาไปค้าขายที่ตลาด เพื่อเก็บเงินดำเนินเลี้ยงชีวิตครอบครัว ส่วนของขายมีหลากหลาย ประกอบด้วย ผัก กล้าย ของกินของใช้ในบ้าน และอื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็เป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน

ในอดีต นอกจากมีตลาดตอนเช้า ก็ยังมีตลาดในตอนเย็น เมื่อตลาดเปิด ก็จะมีชาวบ้านต่าง ๆ พากันไปขายของที่ตลาด ในละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ก็เล่าถึงว่า นางเอื้อยกับเพื่อนหลาย ๆ คนไปตลาด ได้เห็นตลาดมีของขายต่าง ๆ ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางเอื้อย “แล้ว เราจะไปถามใครที่ไหน
ได้จะ ยาย”

จี “ตลาด ไง ถามคนที่ตลาด”...

แม่ค้าในตลาด “ผัก เอาผักใหม่จะ ผักสด
ๆ จะ”...

แม่ค้า “ใช่จะ ใช่สด ะ จะ”...

แม่ค้า “ป้าสนใจผักใหม่จะ อ้าว เอื้อย เอง
มาด้วย และแม่เอ็งทำไมไม่มาขายของ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทยก็มีตลาดแล้ว ชาวบ้านต่าง ๆ เมื่อถึงเวลาประจำที่ตลาดเปิด ก็พากันไปขายของต่าง ๆ ที่ตลาด พ่อค้าแม่ค้าที่ตลาด บางคนอาจจะเป็นอาชีพการค้าขายประจำ แต่บางคนอาจจะเป็นเพราะว่า ผัก ผลไม้ต่าง ๆ ที่บ้านเยอะเหลือเกิน กินไม่ทัน จึงออกมาขายชั่วคราว เพื่อเก็บเงินไปซื้อของที่ตัวเองต้องกัน แต่ไม่ว่าเป็นพ่อค้าแม่ค้าประจำ หรือว่าเป็นพ่อค้าแม่ค้าชั่วคราว ก็เพื่อเก็บเงินจากการค้าขายดำเนินเลี้ยงชีวิตครอบครัว

ตัวอย่างต่อไปนี่ก็ได้กล่าวถึงอาชีพการค้าขาย นางชนิษฐานางอ้ายและพतिकะออกไปซื้อของที่ตลาด แต่แม่ค้าไม่ยอมขายของให้พวกเขา เพราะว่าชาวบ้านรู้สึกพวกเขาใจร้าย จึงไม่ยอมขายของให้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางชนิษฐา “ขนมขี้หนูหน่อยจะ”

แม่ค้า “ไม่ขาย”
 นางขนิษฐา “อะไรนะ”
 แม่ค้า “ไม่ขาย ฉันบอกว่าไม่ขาย ไม่ได้
 ยินหรือ”
 นางขนิษฐา “ฉันมาซื้อของนะ ไม่ได้มา
 ขอ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย
 ก็มีตลาดแล้ว ชาวบ้านต่าง ๆ ถ้าจะซื้ออะไรก็จะไปที่ตลาด ในตลาดมี
 พ่อค้าแม่ค้าทั่วไป บางคนเป็นพ่อค้าแม่ค้าประจำ บางคนแค่เป็นคน
 ค้าขายชั่วคราว ทุก ๆ คนที่ขายของในตลาดมีอาชีพการค้าขาย เพื่อได้
 เก็บเงินจากการค้าขายมาดำรงเลี้ยงครอบครัวในชีวิตประจำวัน และ
 พ่อค้าแม่ค้าในตลาดก็มีสิทธิ์จะขายหรือไม่ขายให้ลูกค้า เหมือนแม่ค้าตัว
 ละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง ตอนที่ 3 เขาไม่ชอบนางขนิษฐา นางอายและ
 พतिकะ จึงไม่ขายของให้พวกเขา

ตอนที่กล่าวถึงนางจำปาไปขายของที่ตลาด พี่พวย คอยเอา
 มะม่วงมาขายที่ตลาด ใ้ปุ้กับนางจำปาก็เอาไข่มายขายที่ตลาด เพื่อเก็บ
 เงินเอาไปใช้จ่าย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นางจำปา “ใ้ปุ้ ใ้พวยกับใ้ค้อยไปเอา
 มะม่วงที่ไหนมาขาย”

ปุ้ “...ขายไข่มวย ไม่ต้องยุ่ง ไข่มจะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยก็มี
 อาชีพเป็นการค้าขาย ชาวบ้านต่าง ๆ มักจะเอาสิ่งต่าง ๆ ที่บ้านใช้ไม่
 หมดเอามาค้าขายที่ตลาด เพื่อเก็บเงินใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่วนสิ่งที่
 เอามาค้าขาย มักเป็นผลไม้และอาหารต่าง ๆ ที่ชาวบ้านใช้ใน
 ชีวิตประจำวัน เช่น มะม่วง ไข่ ในอดีต อาชีพการค้าขายก็เป็นอาชีพที่
 ง่ายและได้เก็บเงินเร็วที่สุด ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ทำอาชีพการค้าขายด้วย

ตอนที่กล่าวถึงชาวบ้านทำอาชีพการค้าขาย อีกตอนหนึ่งคือ
 ตอนที่คุณยายออกไปขายขนม นางจำปามาซื้อขนมกับคุณยาย ดัง
 ตัวอย่างต่อไปนี้

คุณยาย “ชิมดู ชิมดู”

นางจำปา “น่ากิน”

คุณยาย “เป็นไง อร่อยมั๊ย แม่จำปา”

นางจำปา “อร่อย รสชาติกลมกล่อมดี ป้า
 หยิบให้ฉันอย่างละ 4 ชิ้นเลยนะ”...

คุณยาย “จัน เอ็งเหมานี้ให้หมดเลย
ได้มั๊ย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย
ก็มีอาชีพทำการค้าขายแล้ว ในอดีต ชาวบ้านต่าง ๆ เมื่อมีของกินของใช้
เหลืออยู่มักจะเอาไปที่ตลาดค้าขาย เพื่อเก็บเงินจากการค้าขาย เอามา
ดำรงเลี้ยงชีวิตครอบครัว และแลกเปลี่ยนของที่ตัวเองต้องการจากคนอื่น
ส่วนสิ่งที่ชาวบ้านเอาไปค้าขายมักจะมี ผัก ผลไม้ ของกินของใช้ใน
ชีวิตประจำวัน อาชีพนี้เป็นอาชีพที่ง่ายและได้รับค่าตอบแทนอย่างดี
ชาวบ้านต่าง ๆ ในอดีตจึงนิยมทำอาชีพการค้าขายอย่างมาก ในอดีต
นอกจากผู้ใหญ่ทำอาชีพการค้าขายแล้ว เด็ก ๆ ก็ทำเหมือนกัน

ตอนที่ได้กล่าวถึงนางเอื้อยไปขายไข่เปิดไข่ไก่ที่ตลาด
พระโอรสก็มาช่วยเหมาซื้อไข่เปิดไข่ไก่ไปหมด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื้อย “ไข่เปิดไข่ไก่จะ ไข่เปิดไข่ไก่”

พระโอรส “เอื้อย ... เหมาไข่เปิดกับไข่ไก่

ให้หมดเลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย
ก็มีตลาด มีอาชีพค้าขายแล้ว ชาวบ้านต่าง ๆ ถ้ามีของกินของใช้ที่
เหลืออยู่ก็จะเอาไปขายที่ตลาด สิ่งที่ชาวบ้านเอาไปค้าขายมักจะมี ผัก
ผลไม้ ของกินของใช้ในชีวิตประจำวัน อาชีพนี้เป็นอาชีพที่ทำงานและมี
คนที่นิยมทำเป็นอย่างมาก นอกจากผู้ใหญ่ทำได้ เด็ก ๆ ก็สามารถทำได้
สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ชาวบ้านนิยมทำอาชีพการค้าขายมาก

ตอนที่กล่าวถึงเด็ก ๆ ไปทำการค้าขาย เหมือนนางเอื้อย อิม
ที่เป็นเด็กดี ช่วยคุณยายขายของที่ตลาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อิม “ไถ่ ยาย ขายของจนมีตจวนคำ ขอกิน

ก่อนนะ แล้วค่อยไปอาบ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ชาวบ้านต่าง
ๆ นิยมทำอาชีพการค้าขายมาก แม้แต่เป็นเด็กก็ไปทำค้าขายที่ตลาด
เพื่อช่วยเก็บเงินใช้จ่ายและแลกเปลี่ยนของที่ตัวเองต้องการในชีวิตประจำวัน
สิ่งที่ชาวบ้านเอาไปค้าขาย มักจะมี ผัก ผลไม้ ของกินของใช้ใน
ชีวิตประจำวัน อาชีพการค้าขาย เด็ก ๆ ก็ทำได้ ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่า ใน
อดีต อาชีพการค้าขายเป็นอาชีพที่ง่าย ทุก ๆ คนสามารถทำได้ และ
ชาวบ้านนิยมทำกันอย่างมาก

นอกจากผู้ใหญ่และเด็กแล้ว ผู้ที่มีอายุมากก็สามารถค้าขาย

ได้ เห็นได้จากตอนที่คุณยายที่มีอายุมากแล้วยังทำการค้าขายอยู่ แต่ตัวเองยกของไม่ไหว ลูกค้าก็รออยู่ จึงให้พระพงช่วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*ยาย “ช่วยยายยกของหน่อยจ๊ะ ยายจะไป
ส่งผักจ๊ะ รีบ ๆ นี ลูกค้ารอขายอยู่ เร็ว ๆ ขนม
เร็ว”*

พระพง “จ๊ะ ยาย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยส่วนใหญ่ก็ทำอาชีพการค้าขาย แม้ว่าผู้ที่มีอายุมากแล้วก็ทำอาชีพการค้าขายเหมือนกัน ยิ่งสะท้อนให้เห็นว่าในอดีต อาชีพการค้าขายเป็นอาชีพที่ง่ายใคร ๆ ก็สามารรถทำได้ สิ่งที่ชาวบ้านเอาไปค้าขาย มักจะมี ผัก ผลไม้ ของกินของใช้ในชีวิตประจำวัน และชาวบ้านก็นิยมและชอบทำอาชีพการค้าขาย เพื่อเก็บเงินจากการค้าขายใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดำรงเลี้ยงชีวิตครอบครัว

อีกตอนหนึ่งที่กล่าวถึงอาชีพการค้าขายคือ เมื่อนางเอื้อยเดินมาถึงตลาด จีกับอิมก็บอกเขาว่าพ่อเขา นางชนิษฐีกับนางอ้ายทะเลาะกับพ่อค้าแม่ค้าหลายคนในตลาด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*จี “เอื้อย เพิ่งมาถึงหรือ พ่อเอื้อย ชนิษฐิ
และก็อ้าย เขามาถึงตั้งนานแล้วนะ”*

*อิม “แล้วก็ทะเลาะกับพ่อค้าแม่ค้าไปหลาย
คนด้วยนะ”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทยก็มีตลาดแล้ว และในตลาดก็มีพ่อค้าแม่ค้าเยอะแยะ สะท้อนให้เห็นว่าชาวบ้านต่าง ๆ นิยมทำอาชีพการค้าขายเป็นพ่อค้าแม่ค้าในตลาด ผู้ชายที่ทำอาชีพการค้าขายมักจะเรียกว่าพ่อค้า ผู้หญิงที่ทำอาชีพการค้าขายมักจะเรียกว่าแม่ค้า พ่อค้าแม่ค้าทำการค้าขายที่ตลาดก็เพื่อเก็บเงินจากการค้าขายมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดำรงชีวิตครอบครัว สิ่งที่พ่อค้าแม่ค้าเอามาค้าขายที่ตลาดมักจะมี ผัก ผลไม้ ของกินของใช้ในชีวิตประจำวัน

(7) อาชีพรับจ้าง

ในอดีต คนไทยมีชีวิตที่สงบเรียบง่ายร่มเย็น คนไทยส่วนใหญ่จึงมีอาชีพแบบพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ เช่นอาชีพการเป็นประมง อาชีพการทำสวนเป็นต้น แต่ก็ยังมีบางคนทำงานอาชีพโดยไม่พึ่งพาอาศัยกับสิ่งอื่น เพียงแต่ใช้แรงงานของตัวเอง ทำอาชีพเป็นคนรับจ้าง ช่วยเจ้านายทำงานเพื่อได้รับค่าตอบแทนมาดำรงชีวิต ผู้วิจัยได้ศึกษาละคร

โทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้พบว่าสะท้อนชาวบ้านทำงานอาชีพเป็นคนรับจ้างมีหลายตอน เช่น ตอนที่นางชนิษฐี ไปหาคนรับจ้างมาช่วยทำงานบ้าน และเขาจ่ายค่ารับจ้างให้คนรับจ้างด้วยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นางชนิษฐี “ฉันนะ มีค่าจ้างให้นะ ไม่ได้ให้ทำเปล่าๆ”

แม่หอม “ว่าไง น้ำแخم”

น้ำแخم “ไปก็ได้นะ แต่ฉันต้องให้พี่ชมไปด้วยนะ ฉันทำคนเดียวไม่ไหวหรอก”

นางชนิษฐี “ได้จะ ได้ ได้”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 9)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีต มีอาชีพเป็นคนรับจ้าง และงานที่คนรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำจะเป็นงานบ้าน อาจจะเพราะว่าระดับการพัฒนาของบุคคลที่ไม่เหมือนกัน จึงทำให้ในสังคมไทย ระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจก็ไม่เหมือนกัน สังคมแบ่งเป็นชนชั้น มีคนรวย มีคนยากจน คนที่รวยจะเป็นเจ้านาย ส่วนคนที่ยากจนส่วนใหญ่จะทำอาชีพเป็นคนรับจ้าง เพื่อดำเนินเลี้ยงชีวิตครอบครัว เศรษฐีที่มีบ้านใหญ่โต ทำงานบ้านไม่ไหว คนที่รวยมีฐานะสูง จึงไปรับจ้างคนอื่นมาช่วยทำงานบ้าน นายจ้างมีหน้าที่จ่ายค่าตอบแทนให้คนรับจ้าง ส่วนคนรับจ้างมีหน้าที่ทำตามคำสั่งของนายจ้าง

ตอนที่กล่าวถึงอาชีพเป็นคนรับจ้าง อีกตอนคือตอนนางชนิษฐีกับนางอ้ายกำลังคุยกัน พูดถึงพดิกะเป็นคนขี้เหนียว ข้ำทาสบริวารก็ไม่ยอมจ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “ข้ำทาสบริวารก็ไม่ยอมจ้าง”

นางชนิษฐี “โห ลูก ก็เพราะว่าความขี้เหนียวของพ่อมันแหละ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย ก็มีอาชีพเป็นคนรับจ้าง ส่วนคนที่มีฐานะหรือคนที่รวยมักจะจ้างคนที่ทำอาชีพการรับจ้างมาช่วยทำงาน งานที่ทำมักจะเป็นงานบ้าน ส่วนคนที่ทำอาชีพเป็นคนรับจ้างมักจะออกมาทำงานเพื่อเก็บเงินไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดำรงชีวิตครอบครัว เศรษฐีที่มีบ้านใหญ่โต ทำงานบ้านเองไม่ไหว หรือคนที่รวยมีฐานะสูง จึงนิยมไปจ้างคนอื่นมาช่วยทำงานบ้าน นายจ้างมีหน้าที่จ่ายค่าตอบแทนให้คนรับจ้าง ส่วนคนรับจ้างมีหน้าที่ทำตามคำสั่งของนายจ้าง

ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงอาชีพการเป็นคนรับจ้าง เช่นกัน

คือตอนที่นางขนิษฐาไปจ้างคนมาช่วยทำงานบ้าน พतिकะก็บอกเขาว่าไม่มี
อัฐมาจ่ายค่าจ้าง มีรายละเอียดต่อไปนี้

นาชม “ก็มาทำงานซี แม่ขนิษฐาจ้างฉัน
มา”...

พतिकะ “แล้วจะให้พ่อเอาอัฐที่ไหนไป
จ้าง ... ใครเป็นคนจ้าง ใครก็จ่ายเองแล้วกัน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 9)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย
ก็มีอาชีพการเป็นคนรับจ้างแล้ว คนที่ยากจนไม่มีฐานะเพื่อดำรงเลี้ยง
ชีวิตมักจะไปทำอาชีพเป็นคนรับจ้างช่วยทำงานบ้าน ส่วนคนที่มีฐานะ
รวยมักจะไปจ้างคนที่เป็นคนรับจ้างมาช่วยทำงานบ้าน คนที่ทำงานเป็น
คนรับจ้างเมื่อทำงานตามที่เจ้านายสั่งแล้ว จะได้รับค่าจ้างจากเจ้านาย
ส่วนเจ้านายมีหน้าที่จ่ายค่าจ้างด้วย

(8) อาชีพข้าราชการ

สมัยก่อน ประเทศไทยเจริญรุ่งเรือง คนไทยมีชีวิตสงบ
ร่มเย็น สีสันสวยงาม จึงก็ทำให้คนไทยในอดีตมีอาชีพหลากหลาย
นอกจากมีอาชีพแบบชาวบ้านธรรมดา ก็ยังมีอาชีพเป็นข้าราชการใน
เมืองหลวง ได้กล่าวว่า เมื่อทรงพระมหากษัตริย์ไปดูต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทอง
ที่หมู่บ้านของนางเอื้อย ทรงปลอมตัวไปเพื่อไม่ให้รบกวนชาวบ้านต่าง ๆ
และเมื่อท่านอมาตย์นั่งกราบไหว้องค์พระมหากษัตริย์เหมือนเดิม จึงถูก
กษัตริย์ดีเตือนว่าเสียแรงที่เป็นข้าราชการท่านผู้ใหญ่ มีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

กษัตริย์ของเมืองนครพาราณสี “โอ๊ย ลก
ขึ้นเดี๋ยวนี้ เดียวชาวบ้านเห็น เขาจะว่ายังไง
ท่านอมาตย์นี้ เสียแรงที่เป็นข้าราชการท่าน
ผู้ใหญ่ ...”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 13)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย
ก็มีอาชีพเป็นข้าราชการ แต่อาชีพข้าราชการในอดีตมีความแตกต่างกับ
อาชีพข้าราชการในปัจจุบัน กล่าวคือในอดีต คนที่เป็นข้าราชการต้อง
ทำงานในวังหลวงอย่างเดียว เป็นอาชีพที่มีมีฐานะที่ดี และมีค่าตอบแทน
อย่างสูง เป็นอาชีพที่คนทั่วไปนับถืออย่างมาก มีความแตกต่างกับ
ข้าราชการปัจจุบัน

(9) อาชีพหมอผี

จากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้
สะท้อนให้เห็นชาวบ้านต่าง ๆ ดำรงชีวิตโดยอาศัยกับธรรมชาติ จึงเกิด

อาชีพต่าง ๆ ที่พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ มีการประกอบอาชีพเป็นชาวประมง อาชีพการเลี้ยงสัตว์ อาชีพการค้าขาย นอกจากนี้ ก็ยังมีอาชีพเป็นหมอผีด้วย ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์รวบรวมมาพบว่า มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประกอบอาชีพหมอผี จากตอนที่นางชนิษฐีไปหาหมอผีให้ช่วยทำพิธีไสยศาสตร์ (ทำเสน่ห์) เพื่อให้สามีของตัวเองทั้งรักทั้งหลง และเมื่อสำเร็จ นางชนิษฐีก็เอาเงินทองไปตอบแทนหมอผีด้วย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นางชนิษฐี “นี่เงินจะ ฉันให้ไปแล้วนะ นี่นี่
นี่ ฉันฝากให้พี่หมอมแล้วกันนะ จะ ให้พี่หมอนะ
จะ”

น้ำนม “รู้แล้ว ขอบใจมากนะจะ ขอบใจจะ
อ้อ แม่ชนิษฐี เป็นยังไงบ้าง ตั้งแต่ไปทำมาเนีย
ฝีมือแม่หมอมเป็นยังไง ตัวเองทั้งรักทั้งหลงดี
ไหม”

นางชนิษฐี “ดี ดีกว่าที่ฉันคิดอีกนะจะ น้ำ
จะ อ้อ นี่ ถ้าเกิดน้ำผ่าน ไปเจอแม่หมอม แล้วก็
ฝากบอกด้วยหรือกัน ว่าว่าง ๆ ฉันจะไปเยี่ยม”

น้ำนม “อ้อ ขอให้สำเร็จถือ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในสมัยก่อน คนไทยมีอาชีพเป็นหมอผี อาชีพเป็นหมอผีต้องมีอาคม มีความสามารถเลี้ยงผีปราบผีได้ และทำพิธีต่าง ๆ ทางไสยศาสตร์ได้ เพื่อได้ค่าตอบแทนจากคนที่มาขอจ้าง หมอผีส่วนใหญ่จะทำนาไสยศาสตร์ที่มีเป้าหมาย เพื่อให้ไปทำร้ายคนที่ต้องการ เหมือนในตัวอย่างหมอผีทำพิธีให้ตัวละครผู้ชายหลงรักและเชื่อฟังของตัวละครผู้หญิงคนเดียว (การทำเสน่ห์) อาชีพหมอผีในสังคมไทย มีมาช้านานแล้ว ด้วยเหตุผลที่อาชีพนี้ มีลักษณะหวาดกลัว ลึกลับและโหดร้าย จึงอยู่ในด้านมืดของสังคมไทย เป็นอาชีพที่คนทั่วไปไม่นิยม คนไทยจึงไม่ค่อยนับถืออาชีพนี้

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ในอดีต ประเทศไทยมีอาชีพหลากหลาย มีอาชีพที่พึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ เช่น อาชีพการเป็นประมง อาชีพการเลี้ยงสัตว์ อาชีพการทำสวน อาชีพการล่าสัตว์ อาชีพตัดฟัน และอาชีพที่ใช้สติปัญญาและพึ่งพาอาศัยด้วยตัวเอง เช่น อาชีพการค้าขาย อาชีพเป็นคนรับจ้าง อาชีพการเป็นข้าราชการ และอาชีพหมอผี

3.1.3 อาหารการกิน

อาหารการกินเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตของมนุษย์ จากละคร

โทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทย รวมแบ่งได้เป็น 2 ด้าน ก็คือด้านอาหารการกิน ด้านเครื่องใช้ในครัว ตั้งแต่การใช้ภาชนะ เครื่องใช้ในการปรุงอาหาร รวมทั้งลักษณะของอาหารการกินของชาวบ้าน อาหารหลัก อาหารประกอบและอื่น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง เล่าถึงชาวบ้านมีอาหารการกินเป็นข้าว โดยกล่าวถึงเวลาที่พดิกะกับนางขนิษฐีออกไปหาปลาที่ทะเล นางขนิษฐากับนางเอื้อยนางอ้ายก็อยู่ที่บ้านช่วยกันทำงานบ้านและทำอาหาร นางเอื้อยกับนางอ้ายช่วยกันใช้หม้อดินที่สีดำ ๆ ที่สำหรับหุงต้มทำอาหารหุงข้าวเพื่อให้พ่อแม่กินดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางเอื้อย “เอื้อยหุงข้าวให้มะจ๊ะ แม่”

นางอ้าย “อ้ายช่วยหุงด้วยจ๊ะ”

นางขนิษฐี “อร่อยนะ ลูกพ่อ”

พดิกะ “กินซี น้ำพริกน้อร่อย ๆ นะ แกง

จืดตำลึงนี้ก็รสชาตกลมกล่อมนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตนิยมใช้เครื่องใช้เป็นหม้อดินในการทำปรุงอาหารที่มีลักษณะความเป็นไทย และอาหารการกินของชาวบ้านมีข้าวและกับข้าวด้วย คนไทยกินข้าวเป็นหลัก และประกอบด้วยกับข้าว คนไทยส่วนใหญ่ชอบกินกับข้าวรสชาติเปรี้ยว ๆ เผ็ด ๆ โดยเฉพาะชอบกินน้ำพริกเป็นอย่างมาก กับข้าวของคนไทยในอดีตส่วนใหญ่จะมีน้ำพริก และแกงจืดตำลึงด้วย

คนไทยนอกจากชอบกินน้ำพริกเป็นอย่างมาก ก็ชอบกินปลามาก ด้วยเหตุผลที่คนไทยส่วนใหญ่มีถิ่นที่อยู่อาศัยใกล้แหล่งน้ำ มีอาชีพที่เป็นประมง จึงทำให้คนไทยไปหาปลาง่ายและสามารถหาปลาเก่ง และปลามีรสชาติอร่อยถูกปากรสชาติของคนไทย จึงทำให้ในอดีตอาหารการกินของคนไทยขาดปลาไม่ได้ ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้สะท้อนคนไทยมีนิสัยที่ชอบกินปลา นางขนิษฐีที่ใจร้ายสั่งให้เด็กน้อยนางเอื้อยไปหุงข้าวหุงปลา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐี “กินเยอะ ๆ นะ ลูกนะ จะได้โต

เร็ว ๆ กินผักเยอะ ๆ นะลูก มีประโยชน์นะ”

ส่วนนางเอื้อยพลาบกับข้าวกับหัวปลาใน

ถ้วยที่เป็นลักษณะเครื่องปั้นดินเผาพลาบร่องให้

นางขนิษฐี “หัวปลากับหางปลาก็ดีเกินไป

แล้ว หน้าอย่างแก เกิดก็ชาติ ก็ชาติ ก็ไม่มี

วาสนากินเนื้อปลาหมึก”

(ปลาบู๋ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตชาวบ้านกินข้าวเป็นอาหารหลัก พร้อมด้วยกับข้าว กับข้าวของคนไทยส่วนใหญ่จะเป็นปลา และผักต่าง ๆ คนไทยจึงเรียกว่า ข้าวปลา และมีคำพูดว่า “กินข้าวกินปลา” นอกจากนี้ นางเอื้อยกินข้าวโดยใช้ถ้วยที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา ก็ยังสะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยนิยมใช้ภาชนะเป็นเครื่องปั้นดินเผาที่มีลักษณะความเป็นไทยเป็นภาชนะใส่อาหารรับประทาน

ตอนที่กล่าวถึงอาหารการกินของคนไทยในอดีต คือตอนนางขนิษฐากำลังถอนเกล็ดปลาเพื่อเอาปลามาทำเป็นอาหาร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*นางขนิษฐ์ “เดี๋ยวแม่จะถอนเกล็ดปลาก่อน
จะได้เตรียมทำอาหารเย็นนี้ให้พ่อ”*

นางอ้าย “ดีจ๊ะแม่”

(ปลาบู๋ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยก็นิยมเอาปลามาทำเป็นอาหาร ในอดีต คนไทยส่วนใหญ่ทำอาชีพเป็นการประมง และตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำจึงทำให้คนไทยสามารถหากินปลาง่ายมาก และคนไทยก็ชอบกินปลาอย่างมาก จึงทำให้ในอดีต คนไทยนิยมเอาปลามาทำเป็นกับข้าวต่าง ๆ อย่างมาก อาหารการกินของคนไทยในอดีต ขาดปลาไม่ได้

ตอนที่ได้กล่าวถึงคนไทยชอบเอาปลามาทำเป็นกับข้าว คือตอนที่นางขนิษฐ์บอกพतिकะว่า จะทำผัดเผ็ดปลาบู๋เป็นกับข้าวให้พतिकะกิน และให้นางอ้ายตักข้าวให้พतिकะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*นางขนิษฐ์ “ฉันจะทำกับข้าวให้พतिकะ วันนี้
มีผัดเผ็ดปลาบู๋ค่ะพี่... ลูกอ้าย ตักข้าวให้พ่อซีจ๊ะ
...มีผักจ๊ะ นี่ปลาบู๋จ๊ะพี่”*

(ปลาบู๋ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยชอบกินข้าวเป็นหลัก พร้อมด้วยกับข้าวด้วย ส่วนกับข้าว คนไทยนิยมเอาปลามาทำเป็นกับข้าว เช่น ผัดเผ็ดปลาบู๋ นอกจากนี้ คนไทยยังชอบเอาผักต่าง ๆ มาทำเป็นกับข้าว สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยชอบกินข้าวเป็นหลัก และชอบกินปลา และผักเป็นกับข้าวด้วย อาหารการกินของคนไทยในอดีตมีหลากหลาย

นอกจากนี้ คนไทยก็ชอบกินเปิดด้วย แม่หมอบอกนาง

ชนิษฐิว่า ให้นำนางชนิษฐิมาเปิดทุกตัว แล้วแบ่งให้พวกเขากิน ดังตัวอย่างต่อไปนี่

น้ำแฉ่ม “มันก็หมายความว่า นางชนิษฐิ
คงจะได้กินเปิดละซี ...”

แม่หมอ “ก็ขำมันให้หมดทุกตัว แล้วเอา
มาแบ่งให้กุมารกิน พวกข้ากินบ้าง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยก็กินเปิด และนิยมเอาเปิดมาทำเป็นอาหารด้วย ตัวอย่างนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีต นอกจากกินสัตว์น้ำต่าง ๆ ก็กินเปิดด้วย คนไทยกินข้าวเป็นหลัก พร้อมกับข้าวด้วย กับข้าวของคนไทยในอดีตมีหลากหลาย เช่น เปิด คนไทยในอดีตส่วนใหญ่ทำอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร ทำอาชีพการเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะเลี้ยงเปิด จึงทำให้คนไทยในอดีตหาเปิดมาทำเป็นอาหารได้ง่าย และเปิดมีรสชาติที่อร่อย ก็ยิ่งทำให้คนไทยในอดีตชอบกินเปิด สรุปได้ว่า อาหารการกินของคนไทยในอดีตมีหลากหลาย แต่อาหารส่วนใหญ่ที่คนไทยเอามาทำเป็นอาหารมักจะเป็นสิ่งที่ชาวบ้านไปหากันได้ง่ายและเป็นสิ่งที่มีรสชาติอร่อย

กับข้าวในอดีตของคนไทยมีหลากหลาย เช่นตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงกับข้าวมะเขือกับน้ำพริก นางอ้ายบอกนางเอื้อยว่า เย็นนี้พวกเขาสามคนพ่อแม่ลูก จะกินมะเขือจิ้มน้ำพริกกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี่

นางอ้าย “เดี๋ยวเย็นนี้ เราสามคนพ่อแม่ลูก
จะกินมะเขือจิ้มน้ำพริกกัน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยกินข้าวเป็นหลัก ประกอบกับข้าวต่าง ๆ เช่น น้ำพริก มะเขือ สะท้อนให้เห็นว่าอาหารการกินของคนไทยในอดีตมีหลากหลาย กับข้าวก็ประกอบหลากหลาย มักจะมีผักด้วย เช่น มะเขือจิ้มน้ำพริก เพราะประเทศไทยอยู่ติดทะเล มีอาหารทะเลมาก และประเทศไทยมีอากาศร้อน จึงทำให้คนไทยชอบกินผักและน้ำพริก

คนไทยกินข้าวเป็นหลัก และประกอบกับข้าวด้วย ส่วนกับข้าวมีหลายอย่าง นอกจากปลา ผัก ก็ยังมีไข่ สายบัว กะทิด้วย ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทองได้กล่าวถึงคุณยายของอิมทำอาหารน้ำกะทิต้มสายบัว ปลาท ไข่เจียวให้เด็ก ๆ รับประทาน ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

จี “ยายบอกว่ากินสายบัวต้มกะทิ กับปลาทุ
นะ เรามาเก็บสายบัว” ...

อิม “อร้อยไหมยาย”

คุณยาย “อร้อยซี ถ้าจะอร้อยกว่านี้ละจะ
ต้องมีไข่เจียวร้อน มากินด้วย”

(ปลาบู๋ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยกินข้าวเป็นหลัก และประกอบกับข้าวด้วย กับข้าวมีหลายอย่าง ส่วนใหญ่จะเป็นไข่ สายบัว และเครื่องปรุงส่วนใหญ่จะมีกะทิ โดยที่ประเทศไทยมีอากาศ ร้อน ๆ และฝนตกบ่อย ๆ จึงทำให้ประเทศไทยเหมาะสมกับการปลูกต้น มะพร้าว รากบัว และเหมาะสมกับการเลี้ยงไก่ด้วย นอกจากนี้ คนไทย เป็นชาติพันธุ์ที่มีสติปัญญาในการทำอาหาร และฝีมือดีรู้จักปรุงอาหาร จึงเกิดเอามะพร้าวทำเป็นเครื่องปรุงเป็นน้ำกะทิมาปรุงอาหาร จนถึง ปัจจุบัน กะทิก็ยังเป็นเครื่องปรุงที่มีส่วนสำคัญของคนไทย อาหารไทยที่ มีชื่อเสียงหลายอย่าง ขาดเครื่องปรุงกะทิไม่ได้ และในปัจจุบันแกงต้ม สายบัวต้มกะทิ ปลาทุก็ยังเป็นอาหารไทยที่คนไทยชอบ และนิยมกิน เหมือนในอดีตไม่เปลี่ยนแปลง

คนไทยกินข้าวเป็นหลัก ประกอบด้วยกับข้าวต่าง ๆ นอกจากมีปลา ไก่ ไข่ สายบัวต้มกะทิ ก็ยังมีแกงด้วย ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู๋ทอง ได้เล่าถึง คุณยายของอิมให้เด็ก ๆ เอาแกงหมูเทโพให้ นางเอ้อยรับประทาน ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางเอ้อย “จีกับอิม เขาชวนมากินขนมที่
บ้านนะจะ ยาย”

คุณยายของอิม “จะ เดี่ยวเอาไว้กินที่บ้าน
นะ เอาไปเยอะ ๆ จะได้กิน ดุซึ เนีย นางชนิษฐี
มันตั้งใจจะเลี้ยงเอ็งให้เหลือแต่กระดูกอยู่แล้ว
อ้อ จี เดี่ยวเอาแกงหมูเทโพไปให้เอ้อยไปกินที่
บ้านด้วยนะ”

นางเอ้อย “ขอบใจมากนะจะ ยาย ยายดี
กับเอ้อยเหลือเกิน”

(ปลาบู๋ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่าอาหารไทยมีหลากหลาย กับข้าวของคนไทยก็มีหลายอย่าง และคนไทยมีฝีมือดี ทำปรุงอาหารเก่ง รู้จักเอาอาหารหลาย ๆ อย่างมาทำแกง แกงหมูเทโพก็คือเอา หมู มะพร้าว ผักบั้งไทย น้ำตาลมาต้มผสมกันทำเป็นแกง เรียกว่าแกงหมู เทโพ สะท้อนให้เห็นว่าอาหารการกินของคนไทยมีหลากหลาย คนไทย

ชอบกินหมู ผัก และมะพร้าว แกงต้มต่าง ๆ เช่น แกงหมูเทโพ ก็เป็นอาหารที่คนไทยชอบและนิยมกิน

ในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย นอกจากได้สะท้อนภาพที่คนไทยกินอาหารกินข้าวเป็นหลัก ก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยมีฝีมืออย่างดีในการทำขนม จึงเกิดขนมพื้นเมืองหลากหลายในประเทศไทย เช่นขนมกล้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึงเมื่อนางขนิษฐากับพतिकะออกไปทอดปลาที่ทะเล นางขนิษฐาก็กส่งให้นางเอื้อยไปหุงข้าว ตักน้ำใส่ตุ่ม ด้วยเหตุผลที่นางเอื้อยต้องไปตักน้ำใส่ตุ่ม จึงไม่มีเวลาดูแลหม้อหุงข้าว ข้าวในหม้อหุงข้าวจึงไหม้ไปหมดแล้ว นางขนิษฐากับพतिकะจี

ตินางขนิษฐาและนางเอื้อยอย่างรุนแรง และไม่ให้นางขนิษฐาและนางเอื้อยกินข้าวด้วย เพื่อนของนางเอื้อยสงสารนางเอื้อยจึงพากันเอาขนมกล้วยมาให้นางเอื้อยและนางขนิษฐารับประทาน ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

อือ “ว่าตอนเย็นนะ พวกเรามาหาเอื้อย แต่เห็นเอื้อยกับป้าขนิษฐาถูกลุงพतिकะตีเอาตีเอา ไม่นับเลย”

จี “เจ็บมากมัย”

อิม “ขนมกล้วย แม่ฉันทำตั้งนานว่าจะเอามาให้ตอนเย็น แต่ก็ไม่กล้า ก็เลยเอามาให้ตอนนี้แหละ เอาไปซี”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์มาก และประเทศไทยฝนตกตามฤดูกาล อากาศร้อน ๆ จึงทำให้ประเทศไทยมีต้นกล้วยจำนวนมาก คนไทยในอดีตเมื่อกล้วยสุก แต่กินไม่ทัน ก็เอามาทำเป็นขนมกล้วย หอม ๆ หวาน ๆ อร่อย สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีฝีมือดี และฉลาดมีสติปัญญาด้วย รู้จักทำทรัพยากรได้เป็นประโยชน์ จึงเกิดอาหารเป็นขนมต่าง ๆ เช่น ขนมกล้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีผลไม้จำนวนมาก โดยเฉพาะ มีกล้วยมาก และคนไทยมีฝีมือดีมาก ทำขนมเก่ง จึงทำให้ประเทศไทยมีขนมที่เกี่ยวกับกล้วยหลากหลาย นอกจากมีขนมกล้วย ก็ยังมีขนมกล้วยบวชชี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “แม่กินอะไรอะ”

นางขนิษฐา “กล้วยบวชชี”

นางอ้าย “ทำไมแม่ไม่เอายาพิษใส่ใน
กล้วยบวชซีให้นางเอี้ยกินหรือจ๊ะ อ้ายเห็น
แม่จะวางยาพิษตั้งหลายครั้งแล้ว ก็ไม่ทำสักที
ถ้าแม่ไม่ทำ หนูอ้ายทำเอง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 15)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยใน
สมัยก่อนมีอาหารการกินหลากหลาย กินข้าวเป็นหลัก ประกอบกับข้าว
ด้วย และก็ยังมิชนมต่าง ๆ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผลไม้
มากที่สุด โดยเฉพาะมีกล้วยจำนวนมาก และคนไทยมีฝีมือดีในการทำ
ขนม คนไทยนิยมชอบกินขนมหวาน ๆ ด้วย จึงทำให้ประเทศไทยมีขนม
หวานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกล้วย เช่น ขนมกล้วยบวชซี

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีขนมอื่น ๆ ที่คนไทยชอบ
รับประทาน เพราะประเทศไทยอุดมสมบูรณ์ ฝนตกตามฤดูกาล จึงทำ
ให้การเกษตรกรรมของประเทศไทยได้พัฒนาอย่างดีมาก โดยเฉพาะมี
ดอกไม้ต่าง ๆ มาก และคนไทยมีฝีมือที่ดีในการทำขนม จึงเอาดอกไม้
ต่าง ๆ มาทำเป็นขนมที่สวยงามมากกิน เช่น ขนมดอกโสน จากตอนที่นาง
ชนิษฐี กับนางอ้ายกำลังทำขนมดอกโสนเพื่อเอาไปให้นางเอี้ยที่วัง
หลวง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “พ่อ มาพอดีเลย แม่กับอ้าย
กำลังช่วยกันทำกับข้าว และขนมไปให้เอี้ย
พรุ่งนี้”

นางชนิษฐี “ฉันทะ จะทำขนมดอกโสนนะ
คะ พี่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 16)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยมี
อาหารการกินหลากหลาย กินข้าวเป็นหลัก ประกอบกับข้าว
นอกจากนี้ คนไทยมีฝีมือที่ทำอาหารเก่ง และคนไทยชอบกินขนมหอม
ๆ หวาน ๆ ขนมที่น่ารักสวยงามด้วย จึงทำให้คนไทยนิยมเอาดอกไม้
ต่าง ๆ มาทำเป็นขนมที่สวยงามมารับประทาน เช่น ขนมดอกโสน

อาหารการกินของคนไทยกินข้าวเป็นหลัก ประกอบกับข้าว
หลายอย่าง และขนมต่าง ๆ ด้วยนอกจากนี้ อาหารการกินของคนไทยก็
ยังประกอบด้วยผลไม้ และน้ำดื่มด้วย ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง
มีการกล่าวถึงมีชาวบ้านหลายคนนัดกันมากินข้าว ต้มเหล้าที่บ้านของ
นางจำปา ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

พี่ค้อย “นี่ เอ็งไปเอามาจากไหนวะเนี่ย” ...

พี่จ้อย “ฮาฮาฮา ไก่ก็เจ้าของบ้าน มะม่วง

กีของเจ้าของบ้าน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยกินข้าวเป็นหลัก และประกอบกับข้าว ผลไม้ และน้ำดื่มด้วย กับข้าวของคนไทยมักจะประกอบด้วยไก่ เพราะคนไทยชอบกินไก่อย่างมาก นอกจากนี้ ด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยอากาศดี พืชต่าง ๆ มีหลากหลาย ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์มาก ชาวบ้านเลี้ยงไก่แบบง่าย ๆ เข้าปล่อยให้ไปหากินเอง เป็นไก่จะกลับมาเอง จึงทำให้ในอดีต คนไทยส่วนใหญ่เลี้ยงไก่มาก ไก่จึงเป็นส่วนประกอบหนึ่งของอาหารคนไทยในอดีต ส่วนมะม่วง ด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยมีภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการปลูกต้นมะม่วง และคนไทยชอบกินรสชาติเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ จึงทำให้มะม่วงเป็นอาหารการกินที่สำคัญส่วนหนึ่งของคนไทย นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีชีวิตแบบสงบ เรียบง่าย อยู่อย่างสบาย จึงทำให้คนไทยมีนิสัยแบบชอบคบเพื่อนดื่มเหล้ากันและคุยกัน อยู่อย่างแบบสบายมีสุข เหล้าจึงเป็นน้ำดื่มที่ส่วนสำคัญของคนไทย

คนไทยกินข้าวเป็นหลัก ประกอบด้วยกับข้าวหลาย ๆ อย่าง และคนไทยส่วนใหญ่จะใช้จาน ชามเป็นการภาชนะมาใส่กับข้าวต่าง ๆ ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ก็กล่าวถึง คุณยายของอิมสงสารนาง เอื้อย ก็ให้เอื้อยไปเอาจาน ชาม มารับข้าวแกง ขนมไปรับประทาน ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

คุณยายของอิม “นี่ จี ไปบอกเอื้อยมาเอา

จาน ชาม มาใส่ข้าวแกงและขนมด้วย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยนิยมใช้จาน ชามเป็นการภาชนะ เอามาใส่ข้าว และกับข้าวต่าง ๆ สรุปได้ว่า จากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนไทยทั้งสองด้าน ด้านอาหารการกินในชีวิตประจำวันกินข้าวเป็นอาหารหลัก ประกอบด้วยข้าวต่าง ๆ มีสัตว์น้ำต่าง ๆ ผักต่าง ๆ และสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ขนม ผลไม้และเหล้าด้วย ส่วนด้านเครื่องใช้ในครัว คนไทยในอดีตนิยมใช้หม้อดินในการหุงข้าวและการต้มทำอาหาร ใช้กระทะในการผัดอาหารต่าง ๆ และนิยมใช้จานและชามเป็นการภาชนะในการรับประทานอาหาร

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ในอดีต คนไทยนิยมกินข้าวเป็นหลัก ประกอบด้วยข้าวหลากหลาย เช่น ผัก สัตว์น้ำต่าง ๆ และสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ยังประกอบด้วยผลไม้และน้ำดื่ม ขนมด้วย ส่วนเครื่องที่เอามาใส่อาหารและทำอาหาร คนไทยนิยมใช้เป็นลักษณะพื้นดิน

เผา

3.1.4 การคมนาคม

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับการคมนาคมในอดีตของคนไทยอย่างชัดเจน คนสมัยก่อนการใช้ชีวิตโดยพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ จึงทำให้คนสมัยก่อนส่วนใหญ่นิยมใช้เรือเป็นการคมนาคม ด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยมีทรัพยากรน้ำอุดมสมบูรณ์ มีทะเล แม่น้ำจำนวนมาก ใช้เรือเป็นพาหนะที่สะดวกสบาย และเป็นพาหนะที่รวดเร็วที่สุดในสมัยก่อน แต่ถ้าจะออกเดินทางไปที่ป่าหรือภูเขา คนไทยก็จะเปลี่ยนการคมนาคมจากการใช้เรือเป็นการขี่ม้าแทน

(1) การเดินทางโดยการใช้เรือ

ในอดีต ในชีวิตประจำวัน เพื่อความสะดวกและความเร็ว ชาวบ้านมักจะใช้เรือเป็นการพาหนะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

โอบอ้อม “ไปเอาเรือมารับ”

ชาวบ้าน “จ๊ะ จ๊ะ จ๊ะ เรือมาแล้วค่ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยมีทรัพยากรน้ำอุดมสมบูรณ์ และคนไทยสมัยก่อนเลี้ยงชีวิตตัวเองโดยพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ คนไทยในอดีตนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ เพื่อความสะดวกและความเร็วในการเดินทาง คนไทยในอดีตจึงนิยมใช้เรือเป็นพาหนะในระหว่างติดต่อสื่อสารการเดินทางเป็นอย่างมาก

ตอนที่ได้กล่าวถึงคนไทยในอดีตใช้เรือเป็นการพาหนะได้แก่ ตอนที่เวลาพระพงจะกลับ ชาวบ้านถามว่าจะกลับยังไ้ พระพงก็ตอบว่าตัวเองเอาเรือมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระพง “ฉันกลับก่อนล่ะ”

ตำนาน “แล้วพระพลจะกลับยังไ้ล่ะ”

พระพง “ฉันเอาเรือมาด้วย ไม่ต้องเป็นห่วง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยนิยมใช้เรือเป็นพาหนะ เพราะว่าในอดีต ชาวบ้านนิยมตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ ใช้เรือเป็นพาหนะในการออกเดินทางติดต่อสื่อสารเร็วและสะดวกที่สุด นอกจากชาวบ้านนิยมใช้เรือเป็นยานพาหนะ คนอยู่ในวังที่มีฐานะเหมือนพระพง (พระโอรส) ก็เหมือนกัน นิยมใช้เรือเป็นการยานพาหนะ เพื่อความสะดวกและความเร็วในการเดินทาง

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงคนไทยใน

อดีตนิยมใช้เรือเป็นการพาหนะในการติดต่อสื่อสาร การเดินทางในชีวิตประจำวัน เห็นได้จากตอนที่นางขนิษฐี นางอ้ายกับพดิกะพายเรือกลับบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*นางขนิษฐี นางอ้ายกับพดิกะไปชมชบวน
ทรงพระไอรสทรงพระเจริญเสร็จแล้ว ก็พากัน
นั่งเรือกลับบ้าน พดิกะพลาญคุยกับลูกคุยกับเมีย
พลาญพายเรือ กลับบ้าน.*

นางขนิษฐี “พี่พายเร็ว ๆ นะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ชาวบ้านต่าง ๆ นิยมใช้เรือเป็นพาหนะในการติดต่อสื่อสารและการออกเดินทางในชีวิตประจำวัน เพราะว่าชาวบ้านส่วนใหญ่สร้างถิ่นที่อยู่อาศัยที่ใกล้กับแหล่งน้ำ ใช้เรือเป็นพาหนะสะดวกและรวดเร็วด้วย ด้วยเหตุผลนี้ จึงทำให้ในอดีต การใช้เรือเป็นพาหนะในชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นที่นิยมมาก

คนไทยในอดีต นอกจากใช้เรือเป็นการพาหนะในการติดต่อสื่อสารการเดินทาง ก็ยังใช้เรือเป็นการพาหนะในอาชีพประมง โดยคนไทยในอดีตพึ่งพาอาศัยกับธรรมชาติ ดำรงชีวิตใกล้กับแหล่งน้ำ จึงทำให้คนไทยในอดีต มีอาชีพเป็นประมง และด้วยเหตุผลที่ใกล้แหล่งน้ำจึงทำให้ชาวประมงออกไปหาปลาโดยใช้เรือเป็นการพาหนะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์ เรื่อง ปลาบู่ทอง เมื่อคนที่รับจ้างไม่ยอมทำงานกับพดิกะ พดิกะจึงพายเรือไปทอดปลากับนางขนิษฐี หรือนางขนิษฐา ตัวอย่างดังต่อไปนี้

*ตอนเช้า พดิกะกับนางขนิษฐีพายเรือ
ออกไปทอดปลาที่ทะเล นางขนิษฐี นั่งอยู่หัว
เรือ พดิกะยืนอยู่ในเรือตกปลา ได้ปลาใหญ่ ๆ
เยอะ ๆ ...*

*ตอนเช้า พดิกะกับนางขนิษฐาพายเรือไป
ตกปลาที่ทะเล พดิกะนั่งอยู่บนเรือสบาย ๆ นาง
ขนิษฐาพยายามพายเรืออย่างรวดเร็ว ...*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่า ในสมัยก่อน ประเทศไทยมีทรัพยากรน้ำอุดมสมบูรณ์ ใช้เรือเป็นการพาหนะได้สะดวกและรวดเร็วที่สุด จึงทำให้คนไทยในอดีต นิยมใช้เรือเป็นการพาหนะในการติดต่อสื่อสารและการทำมาหากิน ดำเนินชีวิต โดยอาศัย

กับธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นประโยชน์ เพื่อความสะดวกและความเร็วในการเดินทาง

หรือตอนที่กล่าวถึงนางอ้ายกับนางขนิษฐียุกันว่าพ่อออกรเรือไปตั้งแต่เช้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “แล้วนี่พ่อไปไหนละจ๊ะ”

นางขนิษฐี “ออกรเรือ ไปตั้งแต่เช้าแล้ว
บัดนี้ยังไม่กลับมาเลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
15)

จากตัวอย่างที่ยกมา เป็นอีกตอนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยนิยมใช้เรือเป็นการพาหนะในการออกเดินทาง เพราะในอดีต ประเทศไทยมีทรัพยากรน้ำอุดมสมบูรณ์ คนไทยส่วนใหญ่นิยมตั้งถิ่นฐานที่ใกล้กับแหล่งน้ำ ใช้เรือเป็นการพาหนะสะดวกสบายและเร็วที่สุด เหมือนกับตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง ออกไปไหนก็นิยมพายเรือไป เร็วและสะดวกด้วย

(2) การเดินทางโดยการขี่ม้า

ในชีวิตประจำวันของคนไทยในอดีต จะนิยมใช้เรือเป็นการคมนาคมในการเดินทาง แต่ในเวลาที่จะออกเดินทางเข้าป่า คนไทยจะนิยมใช้วิธีการขี่ม้ามากกว่า เพราะเมื่ออยู่ในป่า การขี่ม้าจะเป็นการคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็วมากกว่าสิ่งอื่น เมื่อพระโอรสออกเดินทางจากป่ากลับที่เมืองหลวงเพื่อความปลอดภัยและสะดวกรวดเร็ว จึงเลือกใช้วิธีการขี่ม้าเป็นพาหนะในการออกเดินทาง ส่วนเจ้าหญิงมลิกา ออกเดินไปที่เมืองนครพาราณสีก็ใช้วิธีการขี่ม้าเป็นพาหนะเหมือนกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เมื่อทรงพระโอรสไปเรียนวิชาศิลปวิทยา
ที่ป่าได้จบเสร็จสำเร็จ ทรงพระโอรสกับโอบอ้อม
อารีก็ขี่ม้ากลับมาที่เมืองหลวง

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 12)

เมื่อเจ้าหญิงมลิกาออกเดินทางเพื่อไปที่
เมืองนครพาราณสี เจ้าหญิงมลิกากับคนรับใช้
ต่าง ๆ ก็ใช้วิธีการขี่ม้าในการออกเดินทาง

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 17)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีตเมื่อออกเดินทางเข้าหรือผ่านจากป่า หรือออกเดินทางไกล ๆ มักจะนิยมเลือกใช้วิธีการขี่ม้าเป็นพาหนะ โดยในระหว่างทางไกลและในป่า วิธีการขี่ม้า จะเป็นการพาหนะที่สะดวก ปลอดภัยและรวดเร็วที่สุดมากกว่าวิธี

อื่น จึงทำให้คนไทยในอดีต เมื่อเข้าป่าหรือออกเดินทางไกลมักจะใช้พาหนะการขี่ม้า

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับการคมนาคมในอดีตของคนไทยได้อย่างชัดเจน คนสมัยก่อนส่วนใหญ่นิยมใช้เรือเป็นการคมนาคม ใช้เรือเป็นการพาหนะที่สะดวกสบาย และเป็นการพาหนะที่รวดเร็วที่สุดในสมัยก่อน แต่ถ้าจะออกเดินทางไปที่ป่าหรือภูเขา คนไทยก็จะเปลี่ยนการคมนาคมจากการใช้เรือเป็นการขี่ม้าแทน

3.1.5 ลักษณะครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ครอบครัวจึงเป็นสิ่งมีย่อย ๆ มีการดูแลและช่วยเหลือกัน จากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย สะท้อนภาพครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่สนิทสนมแนบแน่นต่อกัน ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยเป็นละครที่มาจากเรื่องเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามความคิดและจินตนาการ หรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เนื้อเรื่องละครจึงกล่าวถึงตัวละครและครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ต่อกันด้วยการแต่งงาน แล้วแยกออกจากครอบครัวของพ่อแม่ หรืออยู่ร่วมกับพ่อแม่และญาติพี่น้อง แต่ละคนมีหน้าที่ของตน

(1) สมาชิกในครอบครัว

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างและความสัมพันธ์ในครอบครัว ในเรื่องปลาบู่ทองบ้านของนางเอื้อยได้กล่าวถึงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของครอบครัวประกอบด้วยสามี เมียหลวง เมียน้อย ลูกผู้หญิงทั้งสอง ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงครอบครัวของนางเอื้อยประกอบด้วยสมาชิกพ่อพดิกะ เมียทั้งสอง (นางขนิษฐากับนางขนิษฐี) และลูกผู้หญิงทั้งสอง (นางเอื้อยกับนางอ้าย) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พดิกะ “ไม่จ้อเว้ย เราเศรษฐีพดิกะไม่เคย
จ้อใครอยู่แล้ว มีเมียทั้งสอง มีลูกอีกสองคอย
ช่วยเหลือ สบาย ๆ ... พี่ยังแข็งแรงอยู่นะ เห็น
ไหม ดูแลลูก แล้วก็ปกป้องเมียแล้วยังสบายๆ”

นางเอื้อย “แม่นะแม่ ต่อไปนี้ใครจะช่วย
พ่อทำงานหรือจ๊ะ”

นางขนิษฐา “อ้อ พวกเขาไปกันหมดแล้ว
เราก็ต้องทำกันเองละลูก เอื้อยทำไหวไหมล่ะ”

นางเอื้อย “ไหวจ๊ะ เอื้อยจะช่วยพ่อช่วยแม่
ทำงานทุกอย่างจ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายผู้หญิงแต่งงานกัน ก็เป็นสมาชิกของครอบครัว เมื่อมีลูก พ่อแม่ลูกจะอยู่ด้วยกัน พ่อแม่มีหน้าที่เลี้ยงลูกดูแลลูก และทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว เอาใจใส่ดูแลลูกอย่างดี ส่วนสามีมีหน้าที่ดูแลลูกและปกป้องครอบครัวให้อย่างดี นอกจากนี้ ที่ครอบครัวก็ยังมีภาระแบ่งหน้าที่ช่วยกันทำงาน เพื่อดำเนินชีวิตครอบครัว เหมือนกับนางเอื้อยช่วยพ่อแม่ทำงาน มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่สบายใจ และไม่ต้องห่วงใยตัวเองด้วย

(2) หน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

ในครอบครัว การเป็นลูก นอกจากต้องดูแลเลี้ยงดูพ่อแม่ได้อย่างดี ก็ยังมีหน้าที่ปฏิบัติทำตามคำสั่งของพ่อแม่ เพื่อให้พ่อแม่สบายใจ ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของนางอายว่า การเป็นลูกต้องมีหน้าที่คอยปรนนิบัติดูแลพ่อแม่ และสั่งให้นางชนิษฐีทำงานบ้าน ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

พतिकะ “ลูกเนี่ย มีหน้าที่ต้องคอยปรนนิบัติดูแลพ่อแม่”

นางอาย “นี่ พ่อใช้อายไปตักน้ำหรือจะอายยังเด็ก ตัวเล็กนิดเดียว อายทำไมไหวหรือ ”

พतिकะ “ทำไมนางเอื้อยเขาทำได้”

นางอาย “แม่ แม่จะ”

นางชนิษฐี “แหม พี่จะ ลูกอายไม่เคยทำงานหนักเหมือนนางเอื้อยจะ”

พतिकะ “งั้น ชนิษฐีทำแล้วกัน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ลักษณะครอบครัวของคนไทย ส่วนใหญ่ประกอบด้วย สามี ภรรยา และลูก ลูกมีหน้าที่คอยปรนนิบัติดูแลพ่อแม่ ทำตามคำสั่งของพ่อแม่ ส่วนการเป็นภรรยา ก็มีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลสามีและลูกได้อย่างดี และทำตามคำสั่งของสามี ส่วนสามี มีหน้าที่ปกป้องเลี้ยงดูลูกและเมียอย่างดี

ในครอบครัว นอกจากลูกมีหน้าที่ดูแลพ่อแม่กตัญญูต่อพ่อแม่ ส่วนพ่อเป็นหัวหน้าในครอบครัวก็มีหน้าที่ปกป้องลูกเมียด้วย เมื่อกกลางคืน บ้านของพतिकะมีเสียงแปลก ๆ เกิดขึ้น จึงทำให้นางชนิษฐี นางอาย และพतिकะกลัวอย่างมาก นางชนิษฐี และนางอายก็พูดกับพतिकะว่า พतिकะเป็นผู้ชายเป็นหัวหน้าในครอบครัว ต้องปกป้องลูกเมียด้วย ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางชนิษฐี “ไปซีจ๊ะพี่ พี่เป็นหัวหน้า
ครอบครัว มีหน้าที่ต้องปกป้องลูกเมียนะ” ...

นางอ้าย “พ่อไง พ่อเป็นผู้ชาย เป็นหัวหน้า
ครอบครัว พ่อต้องไปเปิด”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะครอบครัว
ของคนไทย ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ส่วนการเป็นพ่อ เป็นหัวหน้าใน
ครอบครัวมีหน้าที่ปกป้องลูกเมีย และดูแลลูกเมียได้อย่างดี เมื่อ
ครอบครัวเจอปัญหาต่าง ๆ การเป็นผู้ชาย การเป็นพ่อในครอบครัว
มักจะพยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ส่วนการเป็นลูกก็มีหน้าที่คอย
ปรนนิบัติพ่อแม่ การเป็นแม่ในครอบครัวมีหน้าที่ดูแลลูก สามี และ
อบรมสั่งสอนลูกด้วย

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้อธิบายการเป็นพ่อมิหน้าที่ดูแลลูกเมีย
เหมือนกัน นางชนิษฐีคุยกับพतिकะว่าสั่งสอนลูกต้องคอยปรนนิบัติพ่อ
เพราะว่าพ่อเป็นคนหาเลี้ยงพวกสองคนแม่ลูก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางชนิษฐี “จันนะ คอยอบรมสั่งสอนลูก
อ้ายให้คอยปรนนิบัติพ่อ อย่าให้อาทรร้อนใจ
เพราะว่าพ่อเป็นคนหาเลี้ยงพวกเราสองคนแม่
ลูกจะพี่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต ลักษณะ
ครอบครัวของคนไทยมักจะประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก การเป็นพ่อมิ
หน้าที่ดูแลและปกป้องลูกและเมีย เลี้ยงชีวิตครอบครัว ส่วนการเป็นลูก มี
หน้าที่คอยปฏิบัติพ่อแม่ กตัญญูต่อพ่อแม่ ส่วนการเป็นแม่มีหน้าที่ดูแล
ลูกและสามี และคอยอบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี

จากการวิเคราะห์ตามข้างต้น สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร
ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองสะท้อนสังคมไทยในอดีตว่า ชีวิตความ
เป็นอยู่ของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ
ของการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมด้วยกันในสังคม ถิ่นที่อยู่อาศัยที่
ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เป็นสถานที่อยู่อาศัยของคน
ไทยแบบใกล้กับแหล่งน้ำ ส่วนการประกอบอาชีพ อาหารการกิน
ลักษณะครอบครัว การคมนาคม ล้วนมีลักษณะแบบไทย เช่น ชาวบ้าน
ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นประมง ชอบกินข้าวเป็นหลัก พร้อมด้วยกับข้าว
ต่าง ๆ ด้วย นิยมใช้เรือเป็นการพาหนะในชีวิตประจำวัน และนิยมใช้
วิธีการขี่ม้าเป็นพาหนะในเวลาออกเดินทางเข้าป่า ลักษณะครอบครัว
ของคนไทยส่วนใหญ่จะประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก บางครั้งจะประกอบเมีย

หลวง เมียน้อยด้วย การเป็นพ่อมีหน้าที่ดูแลเลี้ยงชีวิตและปกป้องลูกเมีย การเป็นแม่มีหน้าที่ปรนนิบัติสามี และช่วยทำงานบ้าน และอบรมสั่งสอนลูกหลาน การเป็นลูกมีหน้าที่คอยปรนนิบัติพ่อแม่ กตัญญูพ่อแม่และรักพี่น้อง

3.2 ค่านิยม

ค่านิยมของสังคมหนึ่ง ๆ สะท้อนถึงความคิดเห็นหรือการประเมินที่สำคัญที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เรื่องต่าง ๆ และคนต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้างตัว ละครุ โทรทศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองได้สะท้อนถึงค่านิยมของชาวบ้านไว้หลายด้าน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 ค่านิยมความขยันหมั่นเพียร

เมื่อสังคมเป็นชุมชนที่มีผู้คนมีอาชีพต่าง ๆ อยู่ร่วมกัน เพื่อให้ชีวิตอยู่ดีกินดี มีอาชีพการทำมาหากิน จึงต้องทำงานอย่างขยันขันแข็ง โดยอาศัยความขยันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานและการดำรงชีวิต ละครุ โทรทศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองสะท้อนให้เห็นคนไทยมีค่านิยมความขยันหมั่นเพียร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ละครุ โทรทศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงนางจำปาชื่นชม นางเอื้อยว่าขยันหมั่นเพียรตื่นนอนทำงานตั้งแต่เช้า และตื่นเตียนว่าปูชี้ เกียจสายหลังยาว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางจำปา “ไ้ไป ปานนี้ยังไมตื่นหรือ เห็น เอื้อยตัวนิตเดียวก็ขยันมาก ทุกวันทุกวันที่ตื่นนอนตั้งแต่เช้าทำงาน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับขยันหมั่นเพียรเหมือนกับชาวบ้านชื่นชมนางเอื้อยขยันหมั่นเพียร ทุกวันตื่นนอนตั้งแต่เช้าทำงาน คนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับขยันหมั่นเพียร คนไทยรู้สึกว่าคุณดีต้องเป็นคนที่ยขยันหมั่นเพียร จึงทำให้คนไทยมีการยกย่องค่านิยมเกี่ยวกับขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก ตรงการข้าม คนไทยไม่ชอบคนที่ขี้เกียจ คนที่ขี้เกียจย่อมจะถูกคนอื่นตีเตียนรังเกียจ

ตัวอย่างที่กล่าวถึงค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรได้แก่ตอนที่นางเอื้อยรอแม่ขนิษฐากลับ ไม่ได้ไปทำงาน นางขนิษฐาก็ตำหนานางเอื้อยและว่าเขาว่าขี้เกียจสันหลังยาว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื้อย “น้ำ เอื้อยรอแม่ก่อนนะจ๊ะ”

นางขนิษฐา “ไม่ต้องเอาแม่เอ็งมาอ้างเลย ขี้เกียจสันหลังยาวจริง ๆ เลย ไป รีบไปเตียนนี้”

เลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตประเทศก็มีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร คนไทยรู้สึกว่าคุณที่ดีต้องเป็นคนขยันหมั่นเพียร คนไทยจึงให้เกียรติและตีความเคารพความขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก ใคร ๆ ก็ชอบและชื่นชมคนที่ขยันหมั่นเพียร ตรงการข้ามคนไทยไม่ชอบคนที่ขี้เกียจ ใครที่ขี้เกียจมักจะถูกคนอื่นตำหนิ

หรือตอนที่กล่าวถึงเมื่อนางเอื้อยซักผ้าซ่านิดหน่อย นางขนิษฐาก็ตานางเอื้อยว่าขี้เกียจสันหลังยาว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “นางเอื้อย สายป่านนี้แล้วเอ็ง
ยังซักเสื้อผ้าไม่เสร็จหรือไง”

นางเอื้อย “เกือบจะเสร็จแล้ว น้ำ”

นางขนิษฐา “เกือบจะเสร็จ พุดออกมาได้ ขี้
เกียจสันหลังยาวอย่างนี้นี่นะ ข้าอยากส่งไปอยู่วัง
ลอยกับแม่เอ็งสักวันหนึ่งอะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับขยันหมั่นเพียร คนไทยรู้สึกว่าคุณที่ดีต้องเป็นคนขยันหมั่นเพียร จึงทำให้คนไทยมีการยกย่องค่านิยมเกี่ยวกับขยันหมั่นเพียรเป็นอย่างมาก คนที่ขยันหมั่นเพียรมักจะได้รับความเคารพชื่นชมจากคนอื่นเสมอ ตรงการข้าม คนไทยไม่ชอบคนที่ขี้เกียจ คนที่ขี้เกียจจะยอมถูกคนอื่นตีเตือนรังเกียจ

3.2.2 ค่านิยมการเชื่อฟังผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่เคยผ่านเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ มาก่อน ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความคิดมากกว่าเด็ก คำสอนของผู้ใหญ่จะสามารถช่วยแก้ปัญหา หรือเป็นคำชี้แนะแนวทางแก่ลูกหลานได้ คนไทยมีสำนวนว่า “ไปตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด” คนไทยจึงมีค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง เล่าถึงเมื่อนางเอื้อยร้องให้นางขนิษฐาสั่งสอนลูกว่า ไม่ร้องแล้ว เชื่อฟังแม่นะ ลูกต้องเป็นเด็กดี ต้องทำความดี ต้องรักพ่อ รักแม่ รักน้อง และนางเอื้อยก็เชื่อทุกอย่างที่แม่สั่งสอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “เอื้อย ไม่ควรพูดอย่างนี้นะ
ลูก คนเป็นพ่อ เขารักลูกทุกคนแหละ แต่ว่า
เอื้อยลูกแม่ต้องเป็นเด็กดี ต้องทำความดี ถึง

วันนี้อาจจะยังไม่มีใครเห็น แต่สักวันหนึ่งต้องมี
คนเห็นนะ ลูกนะ”

นางเอื้อย “เอื้อยรักแม่ เอื้อยจะเชื่อแม่จ้ะ”

นางขนิษฐา “เอาถือเอื้อย เชื่อฟังแม่นะลูก
ใครเขาจะเปลี่ยนแปลงยัง ใจก็ข้างเขา แต่ลูก
เอื้อยของแม่จะไม่เปลี่ยนแปลงนะ ลูกนะ หนู
จะต้องเป็นเด็กดี ต้องทำความดีนะลูก เพราะว่า
ความดี มันจะเป็นเกราะคุ้มให้เราพ้นจากความ
อันตรายนะลูก เข้าใจไหมเอื้อย นะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีค่านิยม
เกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ และทำตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก
เพราะว่า คนไทยรู้สึกว่าคุณใหญ่เป็นคนที่มีความประสพการณ์มากกว่าเรา เขา
มักจะชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้เรา ทำให้เราผ่านพ้นจากอันตรายและ
ประสบความสำเร็จในชีวิต

ตัวอย่างต่อไป นี้ ก็ได้กล่าวถึงค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟัง
ผู้ใหญ่ เช่นกันตอนที่นางจำปาสั่งสอนนางเอื้อยว่าเป็นคนดี แต่อย่าเป็น
คนโกง เพราะว่าคนโกงจะเอาตัวไม่รอด ส่วนนางเอื้อยก็เชื่อฟังคำพูดของ
นางจำปา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางจำปา “ในเมื่อได้ยินลูกมีความดีถึง
ขนาดนั้น น้ำก็จะไม่ห้วงเอ็งหรือลูก เอ็งจำไว้นะ
ความดีกับความโกงมันใกล้กันนิดเดียว เอ็งเป็น
คนดี แต่อย่าเป็นคนโกงนะลูก ไม่งั้น เอ็งจะเอา
ตัวไม่รอด จำคำนำไว้”

นางเอื้อย “ขอบใจจ้ะ น้ำจำปา เอื้อยจะจำ
ไว้”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีตมี
ค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ และทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะว่า
ผู้ใหญ่เป็นคนที่มีความประสพการณ์มากกว่าเรา เขาจะชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้
เรา สั่งสอนสืบทอดความรู้ต่าง ๆ ให้เรา เหมือนกับสำนวนพูด “ไป
ตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด” เพราะฉะนั้น เราต้องเหมือนกับตัวละครใน
เรื่องปลาบู่ทอง เชื่อฟังคำพูดคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

ดังตัวอย่างต่อไป นี้ ก็กล่าวถึงค่านิยมการเชื่อฟังผู้ใหญ่อย่าง
ชัดเจน ได้แก่ตอนที่นางขนิษฐาสั่งสอนนางเอื้อยว่าคนเรามีกรรมดีและ

กรรมไม่ดีติดตัว คนที่ทำดีจะได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว ส่วนนางเอื่อยก็เชื่อฟังทุกอย่างที่แม่สั่งสอนไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “มนุษย์เราทุกคนมีกรรมดี และกรรมชั่ว จำเอาไว้สอนลูกสอนหลานนะ คนที่ทำความดีก็จะได้เกิดที่เป็นภพภูมิที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ส่วนคนที่ทำชั่ว แม้ว่าจะยังไม่ตายแต่ก็ต้องทนทุกข์ทุกอย่างทุกรายในบาปที่ตัวเองได้ก่อเอาไว้ เขาก็เรียกว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ นะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตมีค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ และจะทำตามคำสั่งคำแนะนำข้อเสนอมากกว่าเรา เขาจะชี้แนะแนวทางที่ถูกให้เรา สั่งสอนสืบทอดความรู้ต่าง ๆ ให้เรา เหมือนกับสำนวนพูด “ไปตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด” เพราะฉะนั้น เราต้องเหมือนกับตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง เชื่อฟังผู้ใหญ่ เชื่อฟังคำสั่งสอนของแม่ เราจะได้ประสบความสำเร็จ

อีกตอนที่กล่าวถึงค่านิยมการเชื่อฟังผู้ใหญ่ คือตอนที่นางเอื่อยสั่งสอนพระรบว่า เด็กดีต้องรู้จักเชื่อฟังเคารพผู้ใหญ่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื่อย “พระรบ ท่านตาให้เจ้าชื่อว่ารบ เจ้าก็ควรเชื่อฟัง รั้มัยลูก เด็กดีต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่”

พระรบ “อ้าว ชื่อรบก็ชื่อรบ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 24)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทยก็มีค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ และเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นคนที่มีความรู้มากกว่าเรา เขาจะชี้แนะแนวทางที่ถูกให้เรา สั่งสอนสืบทอดความรู้ต่าง ๆ ให้เรา เหมือนกับสำนวนพูด “ไปตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด” คนที่รู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่ มักจะได้ประสบความสำเร็จผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ส่วนเด็กที่รู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่ มักจะได้รับความชื่นชมเป็นเด็กดี

3.2.3 ค่านิยมการเลือกคู่ครอง

ในชีวิตเราการมีครอบครัว การเลือกคู่ครองมีความสำคัญ

มาก เพราะคู่สมรสที่ดี จะช่วยให้คนทั้งสองครองชีวิตคู่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ในการเลือกคู่ครองโดยทั่ว ๆ ไป บุคคลจะมีความสนใจต่อเพศตรงข้าม โดยจะมองหาคุณสมบัติในผู้ที่ตนจะเลือกมาเป็นคู่ครองส่วนมากบิดา - มารดา จะเป็นแบบอย่างของชายและหญิงที่บุคคลได้ใกล้ชิดและเลียนแบบ นอกจากนั้นค่านิยมในการเลือกคู่ครองยังได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในสังคมอีกด้วย เช่น ค่านิยมในรูปร่างหน้าตางดงาม ความมีฐานะมั่นคงความรู้ความสามารถ พฤติกรรมจิตใจ เป็นต้น สำหรับฝ่ายชายมักจะเลือกคู่สมรสที่มีฐานะเหมาะสม มีลักษณะรูปร่างหน้าตาดี มาเป็นแม่บ้านแม่เรือน และอื่น ๆ ส่วนฝ่ายหญิงในอดีตจะไม่ค่อยมีสิทธิในการเลือกคู่ครอง ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองได้อย่างชัดเจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึงค่านิยมการเลือกคู่ครองของพ่อแม่ เนื้อเรื่องได้เล่าถึงเมื่อพระโอรสบอกพ่อแม่ว่าตัวเองมีคนที่ยรักอยู่แล้ว คือนางเอื้อย พ่อแม่ของพระโอรสก็โกรธมาก เพราะนางเอื้อยที่พระโอรสรัก เป็นชาวบ้านธรรมดา ส่วนพ่อแม่ของพระโอรสเลือกคู่ครองเจ้าหญิงมลิกาให้พระโอรส ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

กษัตริย์ “โอบอ้อมอารี เสียแรงที่เราเนียไว้ใจให้เจ้าทั้งสองเป็นพี่เลี้ยงของลูกเรา และเจ้าทั้งสองเนียนำให้ลูกเราเนียไปคลุกคลีกับผู้หญิงชาวบ้าน จนกระทั่งเป็นความผูกพัน โทษของเจ้าสองคนนี่ ร้ายแรงนะ”

พระโอรส “เสด็จพ่อ อย่าลงโทษโอบอ้อมกับอารีเลยพระเจ้าค่ะ เพราะทั้งสองขัดลูกไม่ได้ เป็นความผิดของลูกเอง”

กษัตริย์ “ขัดไม่ได้ก็ต้องบอกพ่อบอกแม่ดู”

ราชินี “พระหมทัด ฟังแม่ให้ดี ต่อไปนี้ห้ามไปที่หมู่บ้านนั้นอีก และ เตรียมตัวเข้าพิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมลิกาได้แล้ว”..

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 14)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ในครอบครัว ถ้าลูกจะแต่งงาน พ่อแม่จะมีสิทธิเลือกคู่ครองให้ลูก ลูกมักจะยอมรับคู่ครองที่พ่อแม่เลือกให้ ส่วนด้านฐานะ ความสวยงามเป็นส่วนสำคัญของการพิจารณาการเลือกคู่ครอง นอกจากนี้ ฐานะ คุณธรรม จิตใจ

พฤติกรรมต่าง ๆ ก็เป็นด้านที่สำคัญของการพิจารณา พ่อแม่ขอทุกคนก็อยากให้ลูกมีคู่ครองที่ดี มีครอบครัวอย่างมีความสุข และมีครอบครัวสืบวงศ์ต่อไป

3.2.4 ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู มีสองลักษณะ คือ ความกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ใหญ่ และความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงนางเอื่อยที่เป็นเด็กดี เมื่อพ่อแม่ลำบาก ไม่มีคนรับจ้างช่วยทำงาน นางเอื่อยก็พยายามช่วยพ่อแม่ทำงาน ส่วนแม่ของนางเอื่อยก็พูดว่า เป็นเด็กดีต้องช่วยพ่อแม่ทำงานดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางเอื่อย “แม่นะแม่ ต่อไปนี้ใครจะช่วย
พ่อทำงานหรือจ๊ะ”

นางขนิษฐา “อ้อ พวกเขาไปกันหมดแล้ว
เราก็ต้องทำกันเองละลูก เอื่อยทำไหวไหมละ”

นางเอื่อย “ไหวจ๊ะ เอื่อยจะช่วยพ่อช่วยแม่
ทำงานทุกอย่างจ๊ะ”

นางขนิษฐา “ดีแล้วลูก เป็นเด็กดีนะ ต้อง
ช่วยพ่อช่วยแม่ทำงาน รู้ไหม”

นางเอื่อย “จ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยในอดีตมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เคารพนับถือผู้ใหญ่ การเป็นลูกต้องกตัญญูต่อพ่อแม่ ทำหน้าที่เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ คอยปฏิบัติพ่อแม่ และคนไทยรู้สึกว่าเป็นคนที่มีความกตัญญูต้องรู้จักดูแลพ่อแม่และเลี้ยงดูพ่อแม่อย่างดี เมื่อพ่อแม่ลำบาก ลูกมีหน้าที่ช่วยเหลือพ่อแม่ แบ่งงานของพ่อแม่มาช่วยทำ

คนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู และคนไทยรู้สึกว่าคนที่มีความกตัญญูเป็นคนดี ในเรื่องปลาบู่ทอง เมื่อนางอ้ายทำดีต่อแม่นางขนิษฐา เมื่อแม่หนาว เขาก็เอาผ้าให้แม่ แม่นางขนิษฐาก็ชมว่า นางอ้ายเป็นเด็กดี มีความกตัญญู นางขนิษฐาก็บอกว่า นางอ้ายรู้จักกตัญญูต่อพ่อแม่ เป็นเด็กดี ดังตัวอย่างสนทนาต่อไปนี้

นางขนิษฐา “หนาว หนาวนะจ๊ะ พี่”

นางอ้าย “แม่ ผ้า”

นางขนิษฐา “ขอบใจมาก ลูกอ้าย พี่พดิกะ
เห็นไหมจ๊ะ ลูกอ้ายเป็นเด็กดี มีความกตัญญู

เห็นไหม ผิดกับนางเอื้อย ฟ้ำกับดินเลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เคารพนับถือผู้ใหญ่ และคนไทยรู้สึกว่ ผู้ที่มีความกตัญญูเป็นคนดี เด็กที่มีความกตัญญูเป็นเด็กดี ส่วนผู้ที่มีความกตัญญูก็คือ การเป็นลูกต้องทำหน้าที่คอยปฏิบัติพ่อแม่ เลี้ยงดู และดูแลพ่อแม่ได้อย่างดี คนไทยรู้สึกว่ คนที่ดีต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู ในสังคมไทยค่านิยมที่เกี่ยวกับความกตัญญูมีการยกย่องได้อย่างมาก

ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูยังปรากฏในตอนที่พี่พอยบอกนางเอื้อยว่ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และผลของความกตัญญูจะส่งให้นางเอื้อยมีแต่ความสุขความเจริญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื้อย “กลับมาคราวนี้ เอื้อยจะพาพ่อไปอยู่ด้วย”

พอย “ดีแล้วละลูก ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และผลของความกตัญญูนะจะส่งให้เอื้อยมีแต่ความสุข ความเจริญ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 20)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยก็มีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เคารพนับถือผู้ใหญ่ กตัญญูเคารพนับถือผู้ใหญ่ก็เป็นมารยาทอย่างหนึ่งของคนไทย คนไทยรู้สึกว่คนดีต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู และคนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับคามยกย่องความเคารพจากคนอื่น และคนไทยเชื่อว่า คนที่มีความกตัญญูมักจะมีผลกรรมดี ๆ ต่อตัวเอง

อีกตัวอย่างหนึ่งที่กล่าวถึงค่านิยมความกตัญญู คือตอนที่นางจำปา ปู่ และคุณต่านานสั่งสอนนางเอื้อยว่ความกตัญญูเป็นสิ่งที่ดีเป็นเครื่องหมายของคนดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางจำปา “ความกตัญญูเป็นสิ่งที่ดีนะลูกเอื้อย แต่เอ็งก็ต้องรู้ด้วยว่ ใ้พวกคนชั่วนะ มันจะเอาความกตัญญูของตัวเองมาเป็นความเดือดร้อนหรือเปล่า น้ากลัวว่ตัวเองจะตายเพราะเองกตัญญูนี้แหละลูก”

ต่านาน “แต่ข้าก็ยังไม่เชื่อในความดีนะจำปา ความกตัญญูนะ มันเป็นเครื่องหมายของคนดีอะ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้”

ปู่ “จริง ข้าก็เชื่ออย่างนั้นเหมือนกัน เห็น

*มั๊ย ในที่สุด ความดีก็จะชนะความชั่ว ธรรมย่อม
ชนะอธรรม”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เคารพนับถือผู้ใหญ่ คนไทยรู้สึกว่าคุณดีต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู และคนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับความยกย่องความเคารพจากคนอื่น และคนไทยเชื่อว่า คนที่มีความกตัญญูมักจะมีผลกรรมดี ๆ ต่อตัวเอง คนที่มีความกตัญญูต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ใหญ่ และผู้ที่มีพระคุณต่อเรา

คนไทยมีการยกย่องค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู คนไทยรู้สึกว่าเป็นเด็กดี เป็นคนดี ต้องกตัญญูต่อพ่อแม่ นอกจากนี้ คนไทยก็มีการยกย่องค่านิยมความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อพวกเรา แม่ของนางเอื้อยสั่งสอนลูกเอื้อยว่า ต้องกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ความกตัญญูเป็นคุณสมบัติของคนดี ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

*นางเอื้อย “น้ำจ้ำปากับลงปุดีกับเอื้อยมาก
นะแม่”*

*นางขนิษฐา “ดีแล้วลูก ยิ่งเขาดีกับเรา
เท่าไร เราก็ต้องยิ่งกตัญญูกับเขา ช่วยเหลือ
อะไรได้ ก็ต้องช่วยเหลือเขา ความกตัญญูเป็น
สมบัติของคนดี เอื้อยจำคำแม่นะลูก”*

นางเอื้อย “จ๊ะแม่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 9)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู คนดีต้องรู้จักความกตัญญู คนเรานอกจากต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ใหญ่ ก็ต้องมีความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อเรา คนไทยมีการยกย่องค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูเป็นอย่างมาก จึงทำให้สังคมไทยในอดีตสงบมีสุข ผู้คนทำอะไรก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงถึงปัจจุบันนี้ ค่านิยมที่เกี่ยวกับความกตัญญูก็มีการยกย่องเคารพนับถือมาก คนไทยรู้สึกว่าคุณดีต้องมีความกตัญญู

ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงเมื่อนางเอื้อยร้องไห้ที่แม่ปลาบู่ถูกนางขนิษฐากับนางอำมาตย์ตาย เจ้าเปิดน้อยชอบคุณนางเอื้อยเอารำให้เขากินทุกวัน ๆ อยากกตัญญูต่อนางเอื้อยก็เอาเกลือมาให้นางเอื้อย นางเอื้อยจึงรู้สึกอบอุ่นใจมาก ชอบคุณและชื่นชมเจ้าเปิดน้อยมาก สัตว์ก็เหมือนกัน เปิดน้อยก็มีความกตัญญู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้าเปิดน้อยกตัญญู พาเกลือปลามาหา

นางเอื้อย “มีอะไรหรือ เจ้าเปิด”

เปิด “ก้า ก้า”
นางเอื้อย “เจ้าเอาแกล็ดมาให้เราหรือ
ขอบใจมากนะ เจ้าเป็นสัตว์แท้ ๆ แต่มีใจที่ดี
เอื้อยขอบใจมาก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตมีค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เคารพนับถือผู้ใหญ่ คนไทยรู้สึกว่าการนอกจากจะต้องกตัญญูพ่อแม่ผู้ใหญ่ ยังต้องกตัญญูต่อผู้ที่พระคุณต่อเรา และคนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับความชื่นชมจากคนอื่น ส่วนสัตว์ก็เหมือนกัน เหมือนตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง ต้องรู้จักกตัญญูผู้มีพระคุณต่อเรา

3.2.5 ค่านิยมการใช้สติปัญญา

คนไทยเป็นคนที่ฉลาดและรู้จักใช้สติปัญญา การใช้สติปัญญาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดและเป็นวิธีที่นำมาใช้แก้ปัญหา ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้สะท้อนค่านิยมการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ได้รับผลที่ดีและรอดพ้นจากอันตรายได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา เพื่อทำให้ตัวเองรอดจากอันตราย โดยเล่าถึงพีสุรียากับกุมารีเมื่อถูกหมอมือจับได้ ก็ใช้สติปัญญาพยายามคิดจะวางแผนหนีไปรอดชีวิตจากอันตราย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พีสุรียา “กุมารี เราต้องพยายามคิดแผน
หนีจากตรงนี้นั่นได้”
กุมารี “ก็คิดไม่ออกหรือซี”...
พีสุรียา “แต่ยังมีอีกวิธี”
กุมารี “มีวิธีอะไรหรือ เจ้าคะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 25)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยในอดีตมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา เพราะว่าการใช้สติปัญญามีความสำคัญมาก เมื่อเกิดเหตุการณ์อันตราย การใช้สติปัญญาจะสามารถทำให้เรารอดจากอันตรายได้ นอกจากนี้ ในชีวิตประจำวัน การใช้สติปัญญาก็สามารถทำให้เราแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ อีกทั้งคนไทยยังรู้สึกว่าการที่มีสติปัญญาเป็นคนที่ฉลาด คนไทยจึงมีการยกย่องนับถือต่อคนที่มีสติปัญญา

ดังเช่นเรื่องต่อไปนี้ ก็เป็นเรื่องตัวอย่างที่ตัวละครในเรื่องปลาบู่ทอง การใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้ตัวเองและคนอื่น

รอดจากอันตราย เมื่อเมืองนครพราณสถิตกอยู่ในอันตราย อมาตย์ พระ
 ราชและหลาย ๆ คนก็พยายามคิดแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยตัวเองและ
 คนอื่นเพื่อรอดชีวิตจากอันตราย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อมาตย์ “แหม พระราช เรามานั่งคิด
 แผนการใหม่ที่เราจะเข้าไปในวังกันยังงัย”

พระราช “ก็ได้”

อมาตย์ “งั้นช่วยกันคิดดู”...

อมาตย์ “เรามันต้องไปตามขั้นตอน อย่าง
 นี้อย่างนี้ เจ้าสองคนคอยดูแลเจ้าราชให้ดี ฉันทจะ
 ไปดำเนินการตามแผนขั้นแรก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 25)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีค่านิยม
 เกี่ยวกับการใช้สติปัญญา การใช้สติปัญญาจะทำให้เราสามารถคิดหาวิธี
 ต่างๆให้รอดจากอันตราย แก้ไขเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี คนที่มี
 สติปัญญาเป็นคนที่เฉียวฉลาด และสามารถประสบความสำเร็จ แก้ไข
 ปัญหาต่าง ๆ ผ่านพ้นจากอันตรายได้ คนไทยจึงมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้
 สติปัญญา และคนไทยมีการยกย่องนับถือคนที่รู้จักใช้สติปัญญาอย่าง
 มาก ตรงข้าม คนไทยก็ไม่ค่อยนิยมคนที่ไม่รู้จักใช้สติปัญญา

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงค่านิยมเกี่ยวกับการใช้
 สติปัญญาอย่างชัดเจน เมื่อทุกคนได้ทราบความจริง นางอ้ายก็ไม่ทราบ
 ว่าจะทำยังไงต่อ จึงโทษแม่ของตัวเองว่านางขนิษฐาวางแผนไม่ดีไม่
 รอบคอบจึงทำให้ตัวเองตกอยู่ในอันตราย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “อ้ายรู้ ก็เพราะแม่นั้นแหละ
 เพราะว่าแม่วางแผนไม่ดี ไม่รอบคอบ อ้ายถึง
 ได้มาตกที่น้ำลำบากเดี๋ยวนี้งัย ทำไม”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยก็มี
 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ มักจะใช้
 สติปัญญาวางแผนมาแก้ไขปัญหา เพื่อให้ตัวเองผ่านพ้นจากอันตราย
 ได้ แต่ถ้าใช้สติปัญญาวางแผนไม่รอบคอบมันก็สามารถทำให้ตัวเองตก
 อยู่ในอันตรายลำบากได้ เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ คนเราควร
 ใช้สติปัญญาคิดวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้ตัวเองรอดจาก
 อันตรายได้

จากการวิเคราะห์ตามข้างต้น สรุปได้ว่า ในอดีต คนไทยมี
 ค่านิยมหลากหลาย เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ค่านิยม

เกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู และค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา

3.3 ประเพณี

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนามากมาย ประเพณีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีหลากหลาย เช่นประเพณีการทำบุญ ประเพณีการแต่งงาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 ประเพณีการทำบุญ

ประชาชนในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา และประเพณีที่สำคัญของคนไทยคือการทำบุญ ซึ่งคนไทยจะปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวัน ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีการทำบุญได้อย่างชัดเจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวเล่าถึงตอนเช้า มีพระพายเรือออกมาตักบาตร นางขนิษฐา พติกะ และนางเอี้ยงกำลังเอาอาหารต่าง ๆ ส้ม ดอกไม้ดาวเรือง ทำบุญใส่บาตรที่ทำหน้าหน้าบ้าน ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

จ้อย “โน่น โน่น โน่น นางขนิษฐากำลังใส่บาตรอะ”

พอย “ไอ้เศรษฐีพติกะด้วย”

คอย “เศรษฐีพติกะนะ ฉันไม่แปลกใจหรอก เพราะว่าเห็นเข้าวัดพักบอยแล้วพี่พอยแต่สองแม่ลูกนี้ ไม่แน่ใจ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ลูกผู้ชายที่เป็นพระจะได้ออกไปตักบาตรตอนเช้าทุกวัน เป็นกิจวัตรของคนที่นับถือศาสนาพุทธ และคนไทยที่เป็นชาวพุทธมีประเพณีการทำบุญใส่บาตรในตอนเช้าและจะปฏิบัติเป็นประจำวันตามประเพณีของพุทธศาสนา คนไทยที่เป็นชาวพุทธมักจะเชื่อว่าการทำบุญเป็นการทำความดีย่อมจะมีผลดีต่อเรา

นอกจากนี้ คนไทยที่เป็นชาวพุทธ ก็มีประเพณีเกี่ยวกับการทำบุญอื่น เช่น ในวันพุทธ คนไทยที่เป็นชาวพุทธจะนิยมเอาดอกไม้ ธูปเทียน และของดีงามต่าง ๆ ไปทำบุญที่วัด ลุงหมั่นก็ไปขายดอกไม้ (ดอกดาวเรือง) ธูป และเทียนที่ตลาด ชาวบ้านพากันมาซื้อ เพื่อเอาไปไหว้

พระทำบุญที่วัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมื่น “สองกำนะจะะ วันนีวันพระใหญ่จะ
ขอให้ได้บุญเยอะ ๆ นะจะะ”

ชาวบ้าน “จะะ”

หมื่น “ขอเชิญทางนี้แหละจะะ วันนีวันพระ
ใหญ่ ซื่อดอกไม้ รูป เทียน ไปถวายพระ จะได้
บุญสองดอกเลยนะจะะ” ...

ตำนาน “สวัสดี ขายดีไหมจะะ”

หมื่น “ขายดีอยู่แล้ว เพราะว่าคนบ้านเรา
มันใจบุญสุนทานเป็นทั้งบ้าน” ...

เคี้ย “เอ๊ย อ้อ ไปทำบุญก่อนซี”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยที่เป็นชาวพุทธมีประเพณีเกี่ยวกับการทำบุญ เมื่อวันพระ คนไทยที่เป็นชาวพุทธมักจะนำดอกไม้ รูป เทียน ไปบูชา ทำบุญที่วัด เป็นการทำความดีและการปฏิบัติกันจนเป็นประเพณีของคนไทยที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา คนไทยเชื่อว่า การทำบุญเป็นการทำความดี ย่อมจะมีผลดี ๆ ต่อเรา คนไทยที่เป็นชาวพุทธจึงนิยมกันไปทำบุญที่วัดเป็นอย่างมาก

ตัวอย่างต่อไปนี้ ได้กล่าวถึงตอนเช้าพระโอรสเตรียมข้าวของต่าง ๆ เพื่อไปวัดใส่บาตรพระ ทำบุญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระโอรส “ข้าวของสำหรับใส่บาตรพระ
พร้อมแล้วไช้ม้ย”

โอบอ้อม “ทุกอย่างพร้อมแล้ว พระเจ้าคะ”

พระโอรส “ดี ถ้าอย่างนี้ก็รีบไป เดี่ยวจะ
ไม่ทันพระฉันเช้า”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยที่เป็นชาวพุทธในตอนเช้ามักจะพากันไปทำบุญใส่บาตรพระที่วัด ของที่เอาไปใส่บาตรมักจะสิ่งของที่ดี ๆ เช่น ดอกบัวที่สวยงาม ๆ ผลไม้ที่สด ๆ รูป เทียน เพราะว่าคนไทยรู้สึกว่าจะไปวัดทำบุญใส่บาตรเป็นการทำความดี จะมีผลที่ดีต่อเราในชาตินี้ และชาติหน้าด้วย ในอดีต ชาวบ้านจึงนิยมไปวัดทำบุญใส่บาตร จนถึงปัจจุบันก็กลายเป็นประเพณีการทำบุญชนิดหนึ่งของคนไทย

อีกตอนที่กล่าวถึงประเพณีการทำบุญ คือตอนที่คุณตำนานคุยกับพี่หมื่นว่า ดีใจมากที่วันนี้มาทำบุญด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณตำนาน “หมื่น ฉันดีใจมากเลย ว่า

วันนี้ เรามาทำบุญกันนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย ก็มีประเพณีการทำบุญแล้ว คนไทยที่เป็นชาวพุทธมักจะเอาของดี ๆ ของสวยงามพากันเข้าวัดทำบุญกัน เพราะว่าคนไทยที่เป็นชาวพุทธเชื่อว่าการทำบุญที่วัดเป็นการทำความดี จะมีผลดี ๆ ต่อเราในชาตินี้ และชาติหน้าด้วย จึงทำให้คนไทยในอดีตนิยมไปวัดทำบุญเป็นอย่างมาก จนถึงปัจจุบัน การทำบุญที่วัดจึงกลายเป็นประเพณีชนิดหนึ่งที่มีชื่อเสียงของไทย

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็กล่าวถึงประเพณีการทำบุญเหมือนกัน ได้กล่าวถึงเมื่อพระโอรสไปทำบุญที่วัด และได้พบนางเอื่อยไปทำบุญที่วัดดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระโอรส “เอื่อย มาทำบุญหรือ”

นางเอื่อย “ใช่จ๊ะ”

พระโอรส “ใจเดียวกันเลย เราก็มามาทำบุญเหมือนกัน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย มีประเพณีการทำบุญ ไม่ว่าจะเป็นคนในวังหรือว่าเป็นชาวบ้านธรรมดา ถ้าเป็นคนชาวพุทธ ก็นิยมกันไปทำบุญที่วัด เพราะว่าคนไทยที่เป็นชาวพุทธเชื่อว่าการทำบุญเป็นการทำความดี ทำความดี จนถึงปัจจุบัน คนไทยที่เป็นชาวพุทธก็ยังสืบทอดเคารพประเพณีการทำบุญอย่างมาก คนไทยที่เป็นชาวพุทธยังนิยมกันไปทำบุญที่วัดทำความดีกัน

3.3.2 ประเพณีการแต่งงาน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีหลากหลาย เมื่อมีเหตุการณ์ยิ่งใหญ่ มักจะมีพิธีกรรมต่าง ๆ สำหรับคนไทย เรื่องการแต่งงานเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ จึงมีประเพณีที่เกี่ยวกับการแต่งงานหลากหลาย ประเพณีการแต่งงาน คนไทยถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญ ซึ่งคนไทยมักจะปฏิบัติทำตาม ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองได้สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงานได้อย่างชัดเจน พระพงบอกนางอ้ายที่ปลอมตัวตัวเป็นนางเอื่อยว่าอยากขอนางเอื่อยไปอยู่ด้วย และจะให้ผู้ใหญ่มาสู่ขอกับพ่อเขาอย่างเป็นทางการดังรายละเอียดต่อไปนี้

พระพง “เอื่อย ถ้าเกิดเราขอเอื่อยไปอยู่ด้วย”

นางอ้าย “ไปซีจ๊ะ”...

พระพง “เราจะให้ผู้ใหญ่มาสู่ขอกับพ่อ
เอื้อย”...

นางขนิษฐา “พระพงเขาวางใจบ้าง ลูก เล่า
ให้แม่ฟังสิ”

นางอ้าย “พระพงเขาจะให้ผู้ใหญ่มาสู่
ขออะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
15)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยมี ประเพณีการแต่งงาน ตามธรรมเนียมไทย การแต่งงานเกิดขึ้นหลังจาก ที่ฝ่ายชายและหญิงเกิดความรักใคร่ชอบพอกันในเวลาอันสมควร เมื่อทั้ง สองฝ่ายตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ฝ่ายชายจะบอกกับพ่อแม่ ให้ ทราบเพื่อให้จัดการผู้ใหญ่มาทาบทามสู่ขอฝ่ายหญิงจากพ่อแม่ของฝ่าย หญิง ส่วนผู้ที่ได้รับมอบหมายให้มาสู่ขอตามธรรมเนียมประเพณีไทย เรียกว่า “เต่าแก่” ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีฐานะดี มีผู้ให้การเคารพ นับถือ และที่รู้จักพ่อแม่หรือผู้ปกครองของทั้งสองฝ่ายเป็นอย่างดี รวมทั้งรู้จักอุปนิสัยใจคอของฝ่ายชายเป็นอย่างดี เพราะตัวเต่าแก่จะเป็น ผู้รับรองในตัวฝ่ายชาย ตามประเพณีไทย ทั้งหมดนี้เรียกว่าการสู่ขอ

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้อธิบายถึงประเพณีการแต่งงานการสู่ขอ เมื่อพระโอรสให้คุณท้าวไปสู่ของนางเอื้อยที่บ้านเอื้อย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

คุณท้าว “พวกเอ็งได้รับสั่งจากองค์เหนือ
หัว ให้มาสู่ขอแม่เอื้อย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
16)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยมี ประเพณีการแต่งงาน ตามธรรมเนียมไทย ก่อนจะแต่งงาน เมื่อฝ่ายชาย ฝ่ายหญิงทั้งสองฝ่ายตกลงปลงใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ฝ่ายชายจะบอก กับพ่อแม่ ให้ทราบเพื่อให้จัดการผู้ใหญ่มาทาบทามสู่ขอฝ่ายหญิงจากพ่อ แม่ของฝ่ายหญิง ตามประเพณีไทย ทั้งหมดนี้เรียกว่าการสู่ขอ และทำพิธี สู่ขอ

ประเพณีการแต่งงานโดยเฉพาะการแจ้งผลการสู่ขอ เมื่อ พระโอรสให้คุณท้าวไปสู่ขอปรากฏในตอนนี้นางเอื้อยที่บ้านกับพ่อแม่ ของนางเอื้อย และการเจรจาทั้งสองฝ่ายเป็นไปอย่างราบรื่น คุณท้าวเป็น ผู้แจ้งข่าวดีแก่ทางฝ่ายชาย ส่วนฝ่ายชายพระโอรสก็ได้จัดขบวน ขึ้นหมากมารับนางเอื้อย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พติกะ “พ่อคงทำอะไรมากไม่ได้ แต่พ่อ
มั่นใจนะ ลูกจะต้องมีความสุขมากกว่าอยู่ที่นี้”
นางเอื้อย “พ่อจะ เอื้อยไม่ยากไปเลย”
พติกะ “ไปซีเถอะลูก...”
พติกะ “พร้อมจะออกเดินทางแล้วขอรับ”
นางขนิษฐี “ลูกเอื้อย ลูกนะ ตัดสินใจ
ถูกต้องแล้วนะ ลูกนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
16)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นสังคมไทยในอดีต เมื่อฝ่ายชายฝ่ายหญิงจะแต่งงานกัน เมื่อทั้งสองฝ่ายตกลงกันในการสู่ขอเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายชายมีหน้าที่จัดขบวนและสิ่งต่าง ๆ มาต้อนรับฝ่ายหญิง นอกจากนี้ หลังจากได้มีเจรจาสู่ขอเป็นที่ตกลงกันเรียบร้อยแล้ว บางครั้งทางผู้ใหญ่ต้องการให้มีการหมั้นกันสักระยะหนึ่งก่อน แล้วค่อยจัดงานแต่งงานภายหลัง พิธีนี้เรียกว่าการหมั้น

ตัวอย่างต่อไปนี้ได้กล่าวถึงพระราชินีบอกพระโอรสว่าอีกไม่นาน คู่หมั้นของพระโอรสก็จะเดินทางมาถึง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พระราชินี “ลูกใจมั้ลูก แม่ทำทุกอย่างที่
ลูกต้องการแล้ว ลูกก็ต้องเชื่อฟังแม่บ้าง อีกไม่กี่
วัน คู่หมั้นของลูกก็คงเดินทางมาถึง”

พระโอรส “ทำไมเสด็จแม่ไม่รับสั่งลูก
ก่อน”

พระราชินี “ก็แม่บอกลูกเดี๋ยวนี้ไง อย่าลืมนะ ว่าลูกอะ ไม่ใช่เพิ่งจะหมั้น ทุกสิ่งทุกอย่างลูก
รู้เรื่องมานานแล้ว”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่
16)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเพณีการแต่งงานของไทยก็มีการหมั้น หลังจากได้มีเจรจาสู่ขอเป็นที่ตกลงกันเรียบร้อยแล้ว บางครั้งทางผู้ใหญ่ต้องการให้มีการหมั้นกันสักระยะหนึ่งก่อน แล้วค่อยจัดงานแต่งงานภายหลัง เพื่อให้โอกาสทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายได้ศึกษาอุปนิสัยกันมากขึ้น ตามธรรมเนียมการหมั้นนั้น เท่ากับเป็นการจอง หรือวางมัดจำไว้นั่นเอง หญิงที่ถูกหมั้นถือว่าได้ถูกจองไว้แล้วจะไปรับจากชายอื่น หรือผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะยกให้ใครอื่นอีกไม่ได้

ประเพณีการแต่งงานการหมั้น ยังพบในตอนที่กล่าวถึงพระโอรสมิ่คู่หมั้นคู่หมายตั้งแต่เด็กแล้ว ถ้าจะมีความผูกพันกับนางเอื้อย

จะกลายเป็นเรื่องยุ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อารีย์ “ท่านโอบ ฉันนะห่วงใจว่า
พระโอรส พระพง เริ่มมีความผูกพันกับแม่เอื้อย
แม่อายนะ เข้าแล้วนะ”

โอบ “มันก็ยุ่งละซี”

อารีย์ “ยุ่งพระโอรสนะ ไม่เท่าไรหรอก
แต่ยุ่งเราสองคนในฐานะที่ให้การสนับสนุนพระ
พง ถึงหัวขาดเชียวนะ”

โอบ “ใช่ พระโอรสนี้ก็มีคู่หมั้นคู่หมาย
ตั้งแต่ยังเด็ก ท่านอารีย์ อย่างนี้เราต้องพยายาม
ขัดขวางไว้ให้เต็มที่”

(ปลายบท : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต ประเทศไทย มีประเพณีการแต่งงานการหมั้น ตามธรรมเนียมการหมั้นนั้น การหมั้น เท่ากับเป็นการจอง หรือวางมัดจำไว้นั่นเอง หญิงที่ถูกหมั้นถือว่าได้ถูกจองไว้แล้ว จะไปรับจากชายอื่น หรือผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะยกให้ใครอื่นอีกไม่ได้ หากฝ่ายชายผิดสัญญาไม่มาทำการแต่งงานตามวันเวลาที่กำหนด ทำให้ฝ่ายหญิงเป็นหม้ายชั้นหมาก ฝ่ายชายจะต้องถูกริบสินสอดทองหมั้น จะเรียกร้องคืนไม่ได้ หากฝ่ายหญิงผิดสัญญา คือไม่ยอมแต่งงานกับฝ่ายชายด้วยเหตุผลใดก็ตาม จะต้องคืนสินสอดทองหมั้นทั้งหมดแก่ฝ่ายชาย สรุปว่าการผิดสัญญาหมั้นเป็นเรื่องยุ่ง

จากการวิเคราะห์ตามข้างต้น สรุปได้ว่า ในอดีต ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับศาสนาพุทธ และมีประเพณี ธรรมเนียมและพิธีกรรมต่าง ๆ หลากหลาย เช่น ประเพณีการทำบุญ ประเพณีการแต่งงาน

3.4 ความเชื่อ

คนไทยนอกจากนับถือศาสนาพุทธและมีประเพณีเกี่ยวกับศาสนาแล้ว คนไทยยังมีความเชื่อที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนาอีกหลายประการ ละคร โทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องปลายบทอง ได้สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับ ศาสนามีหลากหลาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.4.1 ความเชื่อเรื่องการทำบุญ

คนไทยส่วนมากนับถือพุทธศาสนากัน จึงมีความเชื่อ เกี่ยวกับการทำบุญว่า ผลของการทำบุญจะได้รับการตอบแทนที่ดี จึงมี คำนิยมการทำบุญใส่บาตร เป็นการทำความดีโดยการถวายอาหารแด่ พระภิกษุ หรือเข้าวัด ไหว้พระ ทำบุญ ละคร โทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย

ได้กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญมีหลากหลาย เมื่อวันพระชาวบ้านจะพากันเอาดอกไม้ รูป เทียนเข้าวัด ไปไหว้พระและทำบุญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมิ่น “สองกำมะจะ วันนีวันพระใหญ่จะ
ขอให้ได้บุญเยอะ ๆ นะจ๊ะ” ...

หมิ่น “ขอเชิญทางนี้แหละจ๊ะ วันนีวันพระ
ใหญ่ ซื้อมะพร้าว ดอกไม้ รูป เทียน ไปถวายพระ จะได้
บุญสองดอกเลยนะจ๊ะ” ...

หมิ่น “ขายดีอยู่แล้ว เพราะว่าคนบ้านเรา
มันใจบุญสุนทานเป็นทั้งบ้าน”

ตำนาน “เอาให้ฉันสามกำมาซิ ฉันจะเผื่อเคี้ยว
ไปด้วย”

หมิ่น “ได้ได้ จะเลือกให้สวย ๆ แล้ว
จ๊ะ”

เคี้ยว “เอ๊ย อ้อ ไปทำบุญก่อนซี” ...

หมิ่น “บุญนะไม่ใช่ว่าทำไปตาม ๆ คนอื่น
นะ มันต้องจิตใจของเรามันต้อง ศรัทธาด้วย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ คนไทยเชื่อว่า ถ้าเอาสิ่งของที่ดี ๆ มีค่าหรือของที่สวยงามไปทำบุญจะเป็นกรรมดี จะมีผลกระทบบดี ๆ ต่อเรา และเมื่ออธิษฐานอะไรก็จะได้รับตามที่หวังไว้ คนไทยเชื่อว่าการทำบุญจะมีผลดี ๆ กระทบต่อเรา คนไทยจึงนิยมไปทำบุญเป็นอย่างมาก เมื่อถึงวันพระคนไทยจึงพากันไปทำบุญที่วัด

นอกจากเอาของดี ๆ หรือของสวยงามไปทำบุญที่วัด จะเป็นกรรมดี มีผลต่อเราตามพุทธศาสนา คนไทยยังเชื่อว่า ช่วยเหลือคนอื่นไม่ฆ่าสัตว์ก็เป็นการทำบุญ ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ก็ได้กล่าวถึงเมื่อปลาบู่ทองถูกชาวบ้านจับได้ ปลาบู่ทองก็บอกชาวบ้านว่า ให้ปล่อยปลาบู่ทองไปเป็นการทำบุญต่อตัวเอง ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

พอย “โอโฮ ดี ดี ดี”

ปลาบู่ทอง “อย่าเอาฉันไปฆ่าไปแกงเลย
นะ ปล่อยฉันทำบุญนะจ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ และคนไทยเชื่อว่าทำการทำความดี การช่วยเหลือ ไม่ฆ่าสัตว์

ก็เป็นบุญของพวกเขา คนไทยเชื่อว่า การทำบุญจะมีผลดี ๆ ต่อพวกเรา ในชาตินี้และชาติหน้าด้วย คนไทยเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คนไทย นับถือศาสนาพุทธ จึงทำให้คนไทยนิยมทำบุญมาก

คนไทยส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการ ทำบุญ เชื่อว่าการทำบุญจะมีผลดี ๆ กระทบต่อเรา และคนไทยก็ยังเชื่อ ว่าการทำบุญทำความดี จะสามารถทำให้บาปกรรมของตัวเองน้อยลง เมื่อนางขนิษฐาได้ทราบว่านางขนิษฐาเกิดเป็นปลาบู่ทอง ก็ไปชวนผิวมา ช่วยจับปลาบู่ทอง น้ำชมและหมอมผีก็ช่วย ๆ กันพูดให้ผิวไปช่วยนาง ขนิษฐาจับปลา น้ำชมบอกว่าการช่วยเหลือนางขนิษฐาเป็นการทำบุญ และ บอกว่าผิวมีบาปเยอะแล้ว ช่วยเอาบุญถือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

น้ำชม “เอาถือนะ ไอผิว แม่ขนิษฐาเนะ เขา
ให้เองไปจับปลา ไม่ใช่จับผีหรือกรู รู้หรือเปล่า”

ผิว “โอโห้ ปลาพูดได้ มันก็ปลาผีนั่น
แหละ”

น้ำชม “นี่กว่าช่วยแม่ขนิษฐาเนะน้อยถือ
ช่วยเอาบุญ เอ็งมีบาปเยอะแล้ว ช่วยเอาบุญถือ”

ผิว “เอาบาปมั้ง ว่า ทำไมพวกเธอไม่ไป
จับเองนะ”...

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยนับถือศาสนา พุทธ จึงมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ และเรื่องบาปกรรม คนไทยจะ เชื่อว่า การกระทำต่าง ๆ ของเรา ไม่ว่าจะดีหรือไม่ดี ย่อมจะมีผลกระทบ ต่อเราในชาตินี้ และชาติหน้าด้วย การทำบุญจะเป็นกรรมดี จะมีผลกระทบ ดี ๆ ต่อเรา และการทำชั่วจะเป็นบาปกรรมของเรา จะมีผลที่ไม่ดีกระทบ ต่อเรา แต่การทำบุญทำความดีจะสามารถทำให้บาปกรรมของเราลดลง ได้ คนไทยจึงนิยมกันทำบุญทำความดีอย่างมาก

คนไทยมีการยกย่องการทำบุญ การทำความดี นอกจากนี้ คนไทยยังยกย่องว่า ในครอบครัว เมื่อมีคนเสียชีวิตไป คนในครอบครัว จะนิยมไปทำบุญที่วัด เรียกว่าการทำบุญอุทิศให้แก่คนตาย การทำบุญ ให้แก่บุพพการีชน ญาติพี่น้อง หรือผู้ที่เรารัก ซึ่งล่วงลับไปแล้วนั้น ถือ ว่าเป็นสิ่งที่คนไทยชาวพุทธได้ทำกันสืบมานาน และคนไทยเชื่อว่าการ ทำบุญอุทิศให้แก่คนตาย จะทำให้วิญญาณของคนที่ยังมีชีวิตได้สงบมีสุข ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทองได้กล่าวถึงการทำบุญอุทิศให้แก่คน ตาย เมื่อแม่ของนางเอื้อยเสียชีวิตไป นางขนิษฐาก็บอกเอื้อยว่าไปทำบุญ ที่วัด ทำบุญอุทิศให้แก่แม่ของนางเอื้อยที่เสียชีวิตไป ดังตัวอย่างการสนทนา ของตัวละครต่อไปนี้

นางขนิษฐา “รู้มั๊ย ว่าเอื้อย กับลูกอ้ายนะ หน้าเหมือนกันมาก เหมือนกันเหมือนเป็นคนเดียวกันเลย ตั้งแต่แม่เอ็งตายไป เองยังไม่ได้ไปทำบุญอุทิศให้เขาไซ้มั๊ย”

นางเอื้อย “ไซ้จะ น้ำ”

นางขนิษฐา “ไม่น่าแหละ ดูวิญญาณของแม่เอ็งถึงไม่ไปเกิดสักที เอาอย่างนี้แล้วกัน เดี่ยวพรุ่งนี้เช้า น้ำจะพาเอ็งไปทำบุญอุทิศที่วัดให้แม่เอง ดีมั๊ย”

นางเอื้อย “ดีจะน้ำ”

นางขนิษฐา “แต่ฉันไปวัดนะ ก็ต้องแต่งตัวให้เจริญหู เจริญตาดีกว่านิดหน่อย ไม่งั้น ใครก็จะว่าได้ว่าเสียแรงมีพ่อเป็นเศรษฐี น้ำจะเลือกเสื้อผ้าของอ้ายมาให้ รับรอง พรุ่งนี้ ไม่มีใครจำเอ็งได้แน่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยที่เป็นชาวพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ ในครอบครัว เมื่อมีคนเสียชีวิตไป คนในครอบครัวก็จะไปทำบุญอุทิศที่วัดให้แก่คนที่เสียชีวิตไป เพราะว่าคนไทยที่เป็นชาวพุทธนับถือศาสนาพุทธมักจะเชื่อว่า การทำบุญจะทำให้วิญญาณของคนที่ยังมีชีวิตไปสงบมีสุข และจะได้ไปเกิดใหม่ คนไทยที่เป็นชาวพุทธจึงยกย่องไปทำบุญอุทิศให้แก่คนที่ตายไปเป็นที่นิยมมาก

นอกจากนี้ คนไทยก็ยังเชื่อว่า การทำบุญ จะสามารถทำให้ชีวิตของพวกเขามีความสุข ทำให้ความทุกข์ลดลง เมื่อพतिकะได้ใกล้พระใกล้เจ้า เริ่มทำบุญต่าง ๆ แล้ว หน้าตาพतिकะก็เริ่มมีสง่าราศีขึ้น และชีวิตของพतिकะมีความสุขยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

ตำนาน “เป็นไงพतिकะ ตั้งแต่อยู่ใกล้พระใกล้เจ้า ดูหน้าตามีสง่าราศีขึ้นแหละ”

ปู่ “จริง”

พतिकะ “ก็ได้พี่หมื่นนั่นแหละ เป็นคนคอยแนะนำ พี่ตำนาน”

หมื่น “ข้าบอกแล้วไซ้มั๊ยละ ทำบุญทำทาน ชีวิตจะมีความสุขยิ่งขึ้น จริงอย่างปากข้าว่าหรือเปล่า”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 16)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยที่เป็นชาว

พุทธนับถือศาสนาพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ คนไทยเชื่อว่าการทำบุญทำทาน เป็นการทำความดีย่อมจะมีผลดี ๆ กระทบต่อเรา จะสามารถทำให้ความทุกข์ของเราลดลง และจะทำให้ชีวิตของพวกเรามีความสุขยิ่งขึ้น เหมือนกับตัวละครในเรื่อง ปลาบู่ทอง เมื่อใกล้วัดใกล้เจ้าชีวิตจึงมีความสุขยิ่งขึ้น ทำให้คนไทยที่เป็นชาวพุทธมีการยกย่องเรื่องการทำบุญมาก การทำบุญสำหรับชาวพุทธจึงเป็นที่นิยมมาก

3.4.2 ความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่

คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่ คนไทยเชื่อว่าคนเราตายแล้วจะต้องเกิดใหม่อีก และเชื่อว่าการทำบุญต่าง ๆ จะมีผลต่อเราชาตินี้และชาติหน้าด้วย คนไทยมีความเชื่อการเกิดใหม่ 2 แบบ คือ ความเชื่อการเกิดใหม่ชาตินี้เกิดหลายรอบ และความเชื่อการเกิดใหม่ชาติที่แล้วเกิดเป็นชาตินี้ด้วย ละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อการเกิดใหม่ได้ชัดเจน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึงเมื่อนางชนิษฐาเสียชีวิตไปโดยที่ถูกพัดกาะทำร้าย แต่นางชนิษฐารักลูกเอื้อย เป็นห่วงลูกวิญญาณของเขาจึงลอยอยู่รอบ ๆ ลูกเอื้อย สุดท้ายนางก็เกิดเป็นปลาบู่ทอง ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางเอื้อย “แม่ตกน้ำจริง ๆ วิญญาณแม่อยู่ที่ไหน แม่มาหาเอื้อยซีจ๊ะ ...”

ปลาบู่ทอง “เอื้อย เอื้อย เอื้อย”

นางเอื้อย “นี่เสียงแม่ แม่จ๊ะ แม่”

ปลาบู่ทอง “เอื้อย แม่อยู่ตรงนี้ ลูก”

นางเอื้อย “นี่แม่ของเอื้อยจริง ๆ หรือจ๊ะ”

ปลาบู่ทอง “แม่คิดถึงเอื้อยเหลือเกิน ลูก”

นางเอื้อย “เอื้อยฝันไปหรือเปล่า”

ปลาบู่ทอง “แม่เองจ๊ะ ลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่ เหมือนตัวอย่างนี้แม่ของนางเอื้อยตายไปแล้วก็ยังเกิดใหม่เป็นปลาบู่ทอง แม่ของนางเอื้อยเป็นคนดี เป็นคนที่มีบุญ และทำความดีแม้ว่ามีกรรมเก่าและตัวเองถูกคนชั่วร้ายทำร้ายเสียชีวิตไป ก็ยังมีโอกาสเกิดใหม่อีกรอบในชาตินี้ สะท้อนให้เห็นความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่เพราะคนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และเชื่อว่าสิ่งที่ชาตินี้เราทำไว้จะมีผลต่อชาตินี้และชาติหน้าหรือการเกิดใหม่ของเราด้วย

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ ก็ได้กล่าวถึงความเชื่อการเกิดใหม่ของ

คนไทย พดิกะคุยกันกับนางขนิษฐาเรื่องที่จะทำพิธีต่าง ๆ ให้นางขนิษฐา
ได้ไปเกิดใหม่ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พดิกะ “แต่ถ้าทำให้มัน ไปเกิดได้ มันก็
น่าจะดี ไม่ใช่หรือ แล้วอีกอย่างมันก็จะทำให้พี
สบายใจขึ้นด้วย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยที่เป็น
ชาวพุทธมักจะมี ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่ เชื่อว่าคนเราถ้าเสียชีวิต
ตายไปแล้ว สามารถเกิดใหม่ได้ และการกระทำต่าง ๆ ของเรามักจะมี
ผลกระทบต่อเราในการเกิดใหม่ด้วย ทำดีได้ดี ทำชั่วก็ยอมได้รับความ
ชั่ว และคนไทยที่เป็นชาวพุทธมักเชื่อว่า ที่ใดเกิดเป็นคน เพราะว่า
ชาติที่แล้วเรามีบุญไว้มาก ส่วนคนที่ทำชั่วคนร้ายยอมจะเกิดเป็นสัตว์
ต่างๆ

นอกจากนี้ แม่ของนางเอื้อย ถูกทำร้ายเสียชีวิตไปแล้ว ด้วย
เหตุผลที่เป็นห่วงลูก เกิดใหม่เป็นปลาบู่ทอง ต่อไปถูกเอาไปฆ่าอีก ก็เกิด
ใหม่เป็นต้นมะเขือ ถูกทำร้ายอีก ก็เกิดเป็นต้นโพธิ์ที่สวยงาม ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

แม่หมอ “นางขนิษฐา มันก็แค่เป็นผู้หญิง
ชาวบ้านธรรมดา ขณะที่มันมีชีวิตอยู่ มันก็ถูก
รังแกแก้งจนตาย เกิดเป็นปลาบู่ มันก็ถูกถอด
เกล็ดผัดพริก แล้วมันก็เป็นต้นมะเขือ มันก็ถูก
ขุดรากถอนโคน”

อาจารย์ของแม่หมอ “หลังจากนั้นมันก็มา
เกิดเป็นต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทอง... ทำให้นาง
ต้องเกิดใหม่หลายรอบหลายหน จึงทำให้นาง
แข็งแรง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 14)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อ
เกี่ยวกับการเกิดใหม่ คนไทยเชื่อว่า คนเราจะมีชาตินี้ ชาติที่แล้ว และ
ชาติหน้าด้วย และการกระทำต่าง ๆ ของพวกเราจะมีผลกระทบต่อเราใน
ชาตินี้ และชาติหน้าด้วย จึงทำให้คนไทยนิยมกันทำบุญมาก เพราะว่า
การทำบุญจะทำให้บาปกรรมของพวกเราลดลง และจะมีผลดีต่อการเกิด
ใหม่ของพวกเรา เหมือนกับนางขนิษฐา เมื่อเสียชีวิตไปก็เกิดใหม่เป็น
ปลาบู่ทอง เกิดใหม่เป็นต้นมะเขือ เกิดใหม่เป็นต้นโพธิ์ นั่นเป็นเพราะว่า
นางขนิษฐาเป็นคนดี ทำความดีแต่นางมีกรรมเก่าติดตัว จึงไม่สามารถ
เกิดเป็นคนใหม่ วิญญาณของนางไม่สงบ จึงเกิดเป็นสิ่งต่าง ๆ ในชาตินี้

เพื่อชดใช้กรรมเก่า

อีกตัวอย่างที่กล่าวถึงความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่ 8nv9vomujนางเอื่อยคุยกับพระโอรสว่าพระรบกับกุมาริจะพากันมาเกิดเป็นลูกของพวกเขา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื่อย “เมื่อคืนพระรบกับกุมาริก็
มาลา”

พระโอรส “แต่ทั้งสองคนก็สัญญาว่าจะ
กลับมาเกิดเป็นลูกของเราอย่างแท้จริง”

นางเอื่อย “เอื่อยก็พร้อมจะเป็นอย่างนั้น
มะคะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยที่เป็นชาวพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่ เชื่อว่าคนเราสามารถเกิดหลายรอบหลายหน เมื่อเสียชีวิตไปแล้วสามารถเกิดใหม่ได้ และคนเราทุกคนมีกรรมดีและกรรมชั่วติดตัว กรรมเก่าที่ติดตัวจะมีผลกระทบต่อการเกิดใหม่ด้วย นอกจากนี้ การกระทำต่าง ๆ ของเรายังจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว ย่อมมีผลกระทบต่าง ๆ ต่อเราในการเกิดใหม่ด้วย

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้กล่าวถึงความเชื่อการเกิดใหม่ ได้กล่าวถึงกุมาริ กุมาร และพระรบกำลังต่อสู้กัน และพูดถึงเรื่องการเกิดใหม่ตัวอย่างต่อไปนี้

กุมาริ “เจอกันครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้ายแล้ว
นะพ่อกุมาร”

กุมาร “มันแน่นอนอยู่แล้ว แล้วเตรียมตัว
ไปเกิดใหม่ได้เลย แม่กุมาริ...”

พระรบ “กุมาริ เราช่วยกันส่งกุมาริให้ไป
เกิดใหม่หน่อย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยที่เป็นชาวพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่ เชื่อว่าคนเราสามารถเกิดหลายรอบหลายหน เมื่อเสียชีวิตไปสามารถเกิดใหม่ได้ และเชื่อว่าคนที่ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การกระทำต่าง ๆ ของคนเรายังจะมีผลต่อการเกิดใหม่ด้วย จึงทำให้คนไทยที่เป็นชาวพุทธส่วนใหญ่ก็นิยมทำความดีเพื่อมีผลดี ๆ กระทบต่อตัวเอง

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่ แม่หมอบอกนางขนิษฐาว่านางขนิษฐาได้เกิดไปหลายรอบหลายหน แต่ก็ไม่มีความสุขสักครั้ง เพราะนางขนิษฐามีกรรมมาก ดังตัวอย่าง

ต่อไปนี่

แม่หมอ “นางขนิษฐา แก่นี้มีกรรมมาก
รู้มัย คนอะไร ตายแล้วก็เกิด เกิดแล้วก็ตาย เกิด
แต่ก็ครั้ง แกก็ไม่เคยมีความสุขเลยสักครั้ง เกิด
ไปเป็นปลา แกก็ถูกถอนเกล็ด เกิดไปเป็นต้น
มะเขือ ก็ถูกเก็บไปต้มน้ำพริกกิน สุดท้ายก็อาศัย
ไปเกิดเป็นนางตันโพธิ์ แล้วเป็นไง ก็ต้องมาทน
ทุกข์ทรมาน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 24)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยที่เป็น
ชาวพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดใหม่ เชื่อว่าคนเราสามารถเกิดหลาย
รอบหลายหน เมื่อตายแล้วก็สามารถเกิดอีกได้ส่วนการกระทำต่าง ๆ
ของเราเป็นกรรม กรรมดีจะมีผลดีกระทบต่อเรา กรรมที่ไม่ดีเป็นบาป
มักจะมีผลชั่วกระทบต่อเรา ไม่ว่าจะกรรมดีหรือว่ากรรมชั่วมักจะมี
ผลกระทบต่อเราในการเกิดใหม่ด้วย คนเราทุกคนมักจะมีกรรมเก่าติด
ตัว กรรมเก่ามักจะมีผลกระทบต่อนเราในการเกิดใหม่ด้วย

3.4.3 ความเชื่อเรื่องกรรม

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง สะท้อน
ให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมว่า การกระทำเหตุใดต่าง ๆ ย่อม
ได้รับผลจากการกระทำเท่านั้น ผู้ที่ทำความดีจะได้รับตอบแทนที่ดี ผู้ที่ทำชั่ว
จะต้องย่อมรับผลของการทำความชั่ว คนไทยเชื่อว่า การกระทำของพวกเขา
เราย่อมมีผลกระทบต่อนเราในชาตินี้และชาติหน้าด้วย ทำดีได้ดี ทำชั่วได้
ชั่ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อเรื่องในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้
พบว่า มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้งกับความเชื่อเรื่องกรรมหลายเรื่อง ดัง
ตัวอย่างต่อไปนี้

ในละครโทรทัศน์เรื่องปลาบู่ทอง เล่าถึงเมื่อนางเอื้อยถูก
พ่อพดิกะตีอย่างรุนแรง จึงร้องไห้โดยเสียใจมาก แม่จึงบอกนางเอื้อยว่า
ทำใจดี ๆ นะ นี้อาจจะเป็นกรรมของเรา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื้อย “แม่จะแม่ ทำไมพ่อถึงไม่รักเรา
ทำไมพ่อแคร์กับนางขนิษฐากับนางอ้าย”

นางขนิษฐา “แม่ก็ไม่รู้เหมือนกันนะจะลูก
มันก็คงเป็นเรื่องของเวรของกรรมนะจะ ลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยที่เป็นชาว
พุทธนับถือศาสนาพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม และคนไทยเชื่อว่า
การกระทำของเราจะมีผลกระทบต่อนเราในชาตินี้และชาติหน้าด้วย

ทำดีจะมีกรรมดี ทำชั่วจะมีกรรมชั่ว คนที่ทำความไม่ดี มักจะมีบาปติดตัวชดใช้ตลอดเวลา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไม่มีใครสามารถหนีกรรมได้ใคร ๆ ก็ย่อมรับผลกรรมที่ตัวเองทำไว้ คนไทยที่เป็นชาวพุทธจึงนิยมกันทำความดี เพื่อให้บาปกรรมที่ติดตัวได้ลดลง

ตัวอย่างต่อไปนี่ก็ได้กล่าวถึงคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม เมื่อพดิกะ นางขนิษฐี และนางอ้ายจะตบตีนางเอื้อย พี่คอยก็บอกพวกเขาว่า พวกเอ็งอยากจะทำยังไงก็ได้ ถ้าพวกเอ็งไม่กลัวบาปไม่กลัวกรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คอย “เอ็งอยากจะทำยังไงก็ได้ เอ็ง
อยากจะทำจะตียังไงก็ได้ ถ้าพวกเอ็ง เอ็ง เอ็ง
นะ ไม่กลัวบาป ไม่กลัวกรรม”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยที่เป็นชาวพุทธมักจะมี ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และผลกรรมจะกระทบต่อเราในชาตินี้และชาติหน้าด้วย และคนไทยที่เป็นชาวพุทธจะเชื่อว่า การทำชั่วจะเป็นบาปย่อมจะมีผลที่ไม่ดีกระทบต่อเราในชาตินี้และชาติหน้า ส่วนคนที่มิบาปติดตัว มักจะชดใช้ตลอดเวลา

ความเชื่อเรื่องกรรมยังปรากฏในตอนนี้นางขนิษฐีกับพดิกะไปหาลูกอ้ายที่บ้านของนางจำปา นางจำปาตำพวกเขาว่านี่เป็นเวรกรรมตามทัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางจำปา “เป็นไง เวรกรรมตามทันละซี
คะ”

พดิกะ “จำปา เอ็งว่าอะไรนะ”

นางจำปา “เอ็งก็ว่าพวกแกซี เวรกรรม
ตามทางแล้วไซ้มัย ลูกใครใครก็รัก แม่ใครใคร
ก็บูชา ไอ้พวกที่พลาดแม่พลาดลูกมาจากเขาเนีย
เวรกรรมตามให้ทีสุดละไวย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 8)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต คนไทยที่เป็นชาวพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม เชื่อว่า การกระทำต่าง ๆ ของเราก็คือกรรม ทำความดีเป็นกรรมดี ทำความไม่ดีเป็นบาป การทำความดีได้ดี การทำความชั่วย่อมได้รับความชั่ว การทำความชั่วเรียกบาปเป็นเวรกรรมจะมีผลต่อเราชาตินี้และชาติหน้าด้วย ส่วนการทำความชั่วพลาดลูกพลาดแม่เป็นบาปกรรมหนักมาก มักจะมีผลที่ไม่ดีต่อตัว

คนไทยเชื่อเรื่องผลของกรรม คือเชื่อว่ากรรมที่บุคคลทำไว้

ไม่ว่าดีหรือชั่วย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตเสมอ ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงเรื่องความเชื่อบาปกรรม เมื่อนางอ้ายจะเอาลูกไก่ไปเล่น นางเอื้อยก็บอกนางอ้ายว่า อย่าทำอย่างนี้ทำอย่างนี้เป็นบาปกรรม ตั้งตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

นางอ้าย “หยิบแค่ตัวเดียว อ้ายจะเอาไป
เลย”

นางเอื้อย “อย่านะอ้าย บาปกรรม”

นางอ้าย “บาปกรรมอะไรของแก”

นางเอื้อย “บาปที่ไปพรากลูก พรากแม่
ແหลະซี”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีความเชื่อเรื่องกรรม คนไทยเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การกระทำต่าง ๆ ของเรา แม้ว่าเป็นการกระทำที่ดี หรือไม่ดี ก็ย่อมจะมีผลกระทบต่อเราในชาตินี้ และชาติหน้าด้วย เหมือนในตัวอย่างนางอ้ายเอาลูกไก่ไปเล่น นางเอื้อยก็บอกว่า นี่เป็นบาปกรรมที่พรากลูกพรากแม่ การกระทำของนางอ้ายเป็นการกระทำที่ไม่ดี มักจะเป็นบาปติดตัวของนางอ้าย แต่การกระทำของนางเอื้อยเป็นการกระทำที่ดี นางเอื้อยทำดี จะมีผลดี ๆ กระทบต่อนางเอื้อย

ในละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องกรรมหลายเรื่อง นางขนิษฐาบอกกับนางเอื้อยว่า ถ้าพวกเรามีกรรมเก่า ยังไงก็หนีกรรมไม่ได้ตั้งเช่นตัวอย่างการสนทนาของตัวละครดังต่อไปนี้

นางขนิษฐา (ต้นโพธิ์) “ถึงหลายสิ่งหลาย
อย่างจะเปลี่ยนไป แต่คนเราก็คหนีกรรมเก่า
ไม่ได้หรอกนะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม คนไทยเชื่อว่า ถ้าเรามีกรรมเก่า กรรมเก่ามักจะติดตัวและชดใช้ทั้งชีวิตของเรา ไม่มีใครจะหนีได้ และพวกเราต้องยอมรับกรรมที่ตัวเองทำไว้ คนไทยเชื่อว่า การกระทำที่ดีทำความดี จะเป็นกรรมดี การกระทำที่ไม่ดี การทำชั่ว จะเป็นบาปกรรม การกระทำของพวกย่อมจะมีผลกระทบต่อเราในชาตินี้และชาติหน้า และการเกิดใหม่ด้วย

เรื่องกรรมยังพบในตอนที่ได้กล่าวถึงนางขนิษฐาคู่กับหลวงพ่อกับว่าตัวเองมีกรรมเก่าติดตัว หลวงพ่อก็ตอบว่าการทำความดี

มักจะทำให้กรรมเบาลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “ตอนยังอยู่ ฉันเป็นคนหนีกรรม จนตายไปแล้วก็ยังหนีกรรมไม่พ้น”

หลวงพ่อ “จงทำความดี ถ้าหากหากมีเวรมิกรรมก็อาจทำให้มันเข้าเบาลงบ้าง”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยที่เป็นชาวพุทธมักมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การกระทำต่าง ๆ ของเรามักจะมีผลกระทบต่อเราในชาตินี้และชาติหน้าด้วย การทำความดีเป็นบุญมักจะมีผลดีกระทบต่อเราและจะทำให้บาปกรรมเก่าของเราที่ติดตัวเบา น้อยลงด้วย คนไทยที่เป็นชาวพุทธมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมจึงทำให้คนไทยในอดีตนิยมทำความดีและทำบุญมาก

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องกรรม นางขนิษฐาได้สั่งสอนนางเอื้อยว่าคนเราทุก ๆ คนล้วนมีกรรมดี กรรมชั่ว คนที่ทำความดีจะได้ไปเกิดที่เป็นภพภูมิที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น ส่วนคนที่ทำชั่วแม้ว่ายังไม่ตายก็ต้องทนทุกข์ในบาปที่ตัวเองทำเอาไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “มนุษย์เราทุกคนมีกรรมดี และกรรมชั่ว จำเอาไว้สอนลูกสอนหลานนะ คนที่ทำความดีก็จะได้เกิดที่เป็นภพภูมิที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ส่วนคนที่ทำชั่ว แม้ว่าจะยังไม่ตายแต่ก็ต้องทนทุกข์ทุกอย่างทุกรายในบาปที่ตัวเองได้ก่อเอาไว้ เขาถึงเรียกว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ นะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่าในอดีต คนไทยที่เป็นชาวพุทธก็มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรม เชื่อว่าการกระทำต่าง ๆ ของเราทำไว้เป็นกรรม การทำความดี เป็นกรรมดี การทำชั่วเป็นบาป ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว คนที่ทำความดีมักจะได้รับผลดีต่อตัวเอง ส่วนคนที่ทำชั่วยอมได้รับผลที่ไม่ดีกระทบต่อตัวเอง คนไทยในอดีตจึงนิยมสั่งสอนลูกหลานว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

จากการวิเคราะห์ตามข้างต้น สรุปได้ว่า ในอดีต คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมีประเด็นเกี่ยวกับศาสนา และยังมีความเชื่อที่เกี่ยวเนื่องกับศาสนาอีกหลายประการ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ ความเชื่อการเกิดใหม่ และความเชื่อเรื่องกรรม คนไทยส่วนใหญ่

นับถือศาสนาพุทธ จึงพยายามทำความดี

3.5 การปกครอง

สังคมเป็นสถาบันที่มีลักษณะสำคัญคือ การที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์กันในส่วนรวมต่าง ๆ มีระบบระเบียบในการอยู่ร่วมกัน ทุกคนต้องทำตามข้อกำหนดของสังคมที่บังคับให้ปฏิบัติตาม แต่ละคนจึงมีบทบาทหน้าที่ในฐานะของตัวเอง โดยมีผู้ปกครองและการใช้ระบบการปกครองมาบังคับควบคุมการประพฤติของมนุษย์ในสังคม

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง พบว่ามีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับกษัตริย์ เกี่ยวข้องกับการปกครองอย่างมาก และจากเนื้อเรื่องสะท้อนให้เห็นว่า กษัตริย์มีหน้าที่สุบรรณ กษัตริย์มีหน้าที่ที่สร้างกฎหมาย กษัตริย์มีหน้าที่การตัดสิน เป็นต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.5.1 การสุบรรณ

ในสมัยก่อน กษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง มีอำนาจสูงสุดเพียงผู้เดียว มีหน้าที่ปกครองเมืองและสุบรรณ ส่วนพระโอรสมีอำนาจรองจากกษัตริย์ เมื่อกษัตริย์ตกอยู่ในอันตราย พระโอรสจะมีหน้าที่เหมือนกษัตริย์ ไปสุบรรณแทนกษัตริย์ เพื่อปกครองเมืองแทนกษัตริย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ได้พบว่า เนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับกษัตริย์หรือพระโอรส ไปสุบรรณมีหลายตอนที่สะท้อนให้เห็นถึงกษัตริย์การปกครองสุบรรณ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ในตอนสุดท้ายได้เล่าถึงเมืองนครพราณสีถูกหมอมณีกุมและทำร้าย พระโอรสจึงต้องการไปสุบรรณกับหมอมณีต่าง ๆ เพื่อรักษาและปกครองเมืองนครพราณสี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*เจ้าหญิงมาลิกา “เจ้าพี่ อย่าเสด็จกลับไป
ตำหนักเลย ไหมคะ ที่นั่นมีแต่พวกมันทั้งนั้น”
พระโอรส “ไม่ได้ เพราะเอื่อยอยู่ที่นั่น”...
พระโอรส “ออกจากร่างเอื่อยเดี๋ยวนี้”...
พี่สุรียา “พี่มาแล้ว พระหมทัด”
หมอมณี “ฮาฮาฮา ดี มันตายพร้อมกันเลย
ทีเดียว จะได้ไม่ต้องเสียเวลา”...*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยในอดีต กษัตริย์เป็นคนผู้ปกครองเมือง มีอำนาจสูงสุดผู้เดียว พระโอรสมีรองอำนาจจากกษัตริย์ เมื่อกษัตริย์ตกอยู่ในอันตราย พระโอรสก็มีหน้าที่

ปกครองเมืองสู้รบแทนกษัตริย์ เพื่อรักษาปกครองเมืองได้อย่างมั่นคง จึงสรุปได้ว่า ในอดีต กษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง มีสิทธิ์มีอำนาจสูงสุด และก็ต้องปฏิบัติทำหน้าที่สู้รบปกป้องเมืองด้วย ทำให้สังคมเมืองสงบ ประชาชนร่มเย็นมีสุข

3.5.2 การตัดสิน

ในสมัยก่อน กษัตริย์ (พระเจ้าเมือง) เป็นผู้ปกครองเมือง มีอำนาจสูงสุดผู้เดียว มีหน้าที่สู้รบ สร้างกฎหมายของเมือง และก็มีอำนาจการตัดสินด้วย ส่วนพระโอรส ราชนี เจ้าหญิง พระชายา ราชกาลต่าง ๆ ก็มีอำนาจรองจากกษัตริย์ (พระเจ้าเมือง) ผู้วิจัยได้ศึกษาละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยได้พบว่า เนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์สะท้อนให้เห็นถึงกษัตริย์การปกครองตัดสินได้อย่างชัดเจน มีตัวอย่างดังต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงคนรับใช้ของพระโอรสว่ามีอำนาจการตัดสินจากตอนที่โอบอ้อมอารีพูดกับพระโอรสว่า ถ้านางชนิษชู้ตมากควรสั่งเขาประหารชีวิต ดังตัวอย่างการสนทนาของตัวละครต่อไปนี้

*อารี “โอ้ย จะไปกลัวเขาทำไม ถ้าตมากนะ
ก็สั่งให้ประหารหรือซี จะได้ว่าใครเป็นใคร”*

*พระโอรส (พระพง) “เก่งนะ นักร้องอารีคิด
ว่าการสั่งประหารชีวิตคนนะ มันง่ายหรือไง ไป
กลับ”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 6)

จากตัวอย่างนี้ สะท้อนให้เห็นว่า สมัยก่อน กษัตริย์ (พระเจ้าเมือง) เป็นผู้ปกครองเมือง มีอำนาจสูงสุดผู้เดียว มีอำนาจการตัดสิน มีบารมี ถ้าสั่งให้ประหารชีวิตประชาชน ประชาชนก็ต้องประหารชีวิต ส่วนพระโอรสมีอำนาจรองจากกษัตริย์ (พระเจ้าเมือง) มีอำนาจการตัดสินเหมือนกัน แต่พระโอรสต้องทำตามการตัดสินของกษัตริย์ เพราะกษัตริย์เป็นคนที่ให้อำนาจแก่พระโอรส

ในตอนที่พระโอรส โอบอ้อมอารีทำผิด กษัตริย์และราชนีก็จะลงโทษพวกเขา ราชนีสั่งให้พระโอรสเตรียมตัวเข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมลิกา กษัตริย์สั่งพระโอรสว่า ถ้าพระโอรสขัดคำสั่งของพระองค์อีกครั้ง กษัตริย์ก็จะสั่งให้โอบอ้อมอารีทั้งสองคนให้เขียนตายไปเลยดังตัวอย่างต่อไปนี้

*กษัตริย์ “โอบอ้อมอารี เสียแรงที่เราเนีย
ไว้ใจให้เจ้าทั้งสองเป็นพี่เลี้ยงของลูกเรา และเจ้า
ทั้งสองเนียนำให้ลูกเราเนียไปคลุกคลีกับผู้หญิง
ชาวบ้าน จนกระทั่งเป็นความผูกพัน โทษของ*

เจ้าสองคนนี่ ร้ายแรงนะ”

พระโอรส “เสด็จพ่อ อย่าลงโทษโอบอ้อม กับอารีเลยพระเจ้าค่ะ เพราะทั้งสองขัดลุกไม่ได้ เป็นความผิดของลูกเอง”

พระเจ้าเมือง (กษัตริย์) “ขัดไม่ได้ก็ต้อง บอกพ่อบอกแม่ซี ปล่อยไปอย่างนี้ได้ยังไง”

ราชินี “พระหมทัด ฟังแม่ให้ดี ต่อไปนี้ ห้ามไปที่หมู่บ้านนั้นอีก และ เตรียมตัวเข้าพิธี อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงมลิกาได้แล้ว”

พระโอรส “เสด็จแม่”

กษัตริย์ “ถ้าขัดคำสั่งพ่ออีกครั้งเดียว พ่อ จะสั่งเมีย โอบอ้อมอารี ให้ตายไปเลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 14)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า สมัยก่อน กษัตริย์ หรือเรียกว่าพระเจ้าเมือง มีอำนาจสูงสุดคนเดียว มีบารมี สามารถตัดสิน เหตุการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสั่งประหารชีวิตผู้ที่ทำผิด ถ้าสั่งให้ประชาชน ประหารชีวิต ประชาชนก็ต้องประหารชีวิต ส่วนราชินีก็มีอำนาจรองจาก กษัตริย์ มีอำนาจการตัดสินเหมือนกัน แต่ราชินีก็ต้องทำตามการตัดสิน ของกษัตริย์ เพราะว่กษัตริย์เป็นคนทีให้อำนาจแก่ราชินี

การปกครองการตัดสินยังปรากฏอยู่ในตอนที่พระโอรสออก คำสั่งให้นางอ้ายกลับไป ถ้าไม่กลับไปจะสั่งให้ประหารชีวิต ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

พระโอรส “เราสั่งให้เจ้ากลับไปแล้ว ทำไม ถึงยังไม่กลับ หรือว่ารออยู่อยากตัดหัว”

นางเอื้อย “เจ้าพี่ไมคะ”

พระโอรส “ไม่ต้องไปสงสาร เพราะว่า ของมันที่ทำกับพี่ ทำกับเอื้อย คู่ควรกับการ ประหารชีวิตเพียงอย่างเดียวเท่านั้น”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา สะท้อนให้เห็นว่า ในอดีต การเป็น กษัตริย์ พระโอรสเป็นผู้ปกครองเมือง มีอำนาจสูงสุด มีบารมี ประชาชน มีความยกย่องนับถือต่อผู้ปกครองเมืองเป็นที่สุด ผู้ปกครองเมืองมี อำนาจการตัดสินสามารถออกคำสั่งให้คนอื่นทำตาม และมีการตัดสินให้ คนอื่นได้ เช่น ตัดสินใจให้ใครถูกประหารชีวิต ใครก็ต้องทำตามคำสั่ง ถูกประหารชีวิตด้วย

จากการวิเคราะห์ตามข้างต้น สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร

ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองได้สะท้อนสังคมไทยในอดีตว่า สังคมเป็นสถาบันที่มีลักษณะสำคัญคือ การที่บุคคลมาอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์กันในส่วนรวมต่าง ๆ มีระบบระเบียบในการอยู่ร่วมกัน ทุกคนต้องทำตามข้อกำหนดของสังคมที่บังคับให้ปฏิบัติตาม แต่ละคนจึงมีบทบาทหน้าที่ในฐานะของตัวเอง โดยมีผู้ปกครองและการใช้ระบบการปกครองมาบังคับควบคุมการประพฤติของมนุษย์ในสังคม ในอดีตกษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง มีอำนาจสูงสุดคนเดียว มีอำนาจการตัดสิน และมีหน้าที่ปกครองเมืองสุริย

บทที่ 4 อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ที่มีต่อ ผู้ชม

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง มีเนื้อเรื่อง เหตุการณ์และตัวละครที่ให้ความสนุกสนาน และความรู้สึกที่เสมือนกับ เป็นเรื่องจริง โดยการแทรกความคิดของผู้แต่งในเนื้อเรื่อง ผู้ชมจะเกิด ความสนุกสนาน ได้ความคิดเกิดจินตนาการ และละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ยังมีอิทธิพลต่อผู้ชม โดยผ่านการกระทำและ บทสนทนาของตัวละคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยใน อดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง พบว่าละคร โทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปลูกฝังคุณธรรมต่อผู้ชม ด้านการให้ข้อคิดเกี่ยวกับ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต ด้านการสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติ และด้าน การให้ความบันเทิง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การปลูกฝังคุณธรรม

4.1.1 ความขยันหมั่นเพียร

4.1.2 ความกตัญญู

4.1.3 การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

4.2 การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต

4.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดี

4.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา

4.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน

4.3 การสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติ

4.3.1 การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

4.3.2 การอนุรักษ์สัตว์

4.4 การชักชวนให้รู้จักรักครอบครัว

4.4.1 การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว

4.4.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

4.1 การปลูกฝังคุณธรรม

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของคนไทยในอดีต เป็นเครื่องมือสอน คุณธรรมหลาย ๆ ด้านแก่ผู้ชม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 ความขยันหมั่นเพียร

ความขยันหมั่นเพียรเป็นพฤติกรรมที่ดีอย่างหนึ่งของมนุษย์ ถ้ามีความขยันหมั่นเพียร มนุษย์ก็จะประสบความสำเร็จและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี มีความสามารถ สังคมชุมชนที่มีอาชีพต่าง ๆ ก็ต้องขยันหมั่นเพียร เพื่อทำงานให้ประสบความสำเร็จ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึงชาวบ้านขึ้นชมนางเอื้อยมีความขยันหมั่นเพียร และดิเตียนปู่ชี่เกียดสันหลังยาว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางจำปา “ไ้ปู่ ป่านนี้ยังไม่ตื่นหรือ เห็น เอื้อยตัวนิดเดียวก็ขยันมาก ทุกวันทุกวันที่ตื่นนอนตั้งแต่เช้าทำงาน”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทอง ใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างสามีกับภรรยาบทสนทนาดังกล่าวได้ ปลุกฝังผู้ชมให้มีความขยันหมั่นเพียร เพราะว่าคนที่มีความขยันหมั่นเพียรจะประสบความสำเร็จและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี มีความสามารถ ใคร ๆ ก็ จะชื่นชม ตรงกันข้าม คนที่ขี้เกียดสันหลังยาวมักจะถูกคนอื่นดิเตียนรังเกียจ

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้สั่งสอนความขยันหมั่นเพียร เมื่อนางเอื้อยรอแม่อยู่ไม่ได้ทำงาน ก็ถูกนางขนิษฐารู้ว่าขี้เกียดสันหลังยาว มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางเอื้อย “น้ำ เอื้อยรอแม่ก่อนนะจ๊ะ”
นางขนิษฐา “ไม่ต้องเอาแม่เอ็งมาอ้างเลย ชี่เกียดสันหลังยาวจริง ๆ เลย ไป รีบไปเดี๋ยวนี้เลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างตัวละครลูกและแม่เลี้ยงตอบโต้กัน บทสนทนาดังกล่าวปลุกฝังผู้ชมว่า มนุษย์ต้องมีความขยันหมั่นเพียร เพราะว่าคนที่มีความขยันหมั่นเพียรจะประสบความสำเร็จและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี ตรงกันข้าม คนที่ขี้เกียดสันหลังยาวมักจะถูกคนอื่นดิเตียนรังเกียจ

หรือตอนที่นางเอื้อยซักผ้าชานิดหน่อย ก็ถูกนางขนิษฐาดำว่าเป็นคนที่ขี้เกียดสันหลังยาว มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางขนิษฐา “นางเอื้อย สายป่านนี้แล้วเอ็ง ยังซักเสื้อผ้าไม่เสร็จหรือไง”

นางเอื้อย “เกือบจะเสร็จแล้ว น้ำ”

นางขนิษฐา “เกือบจะเสร็จ พุดออกมาได้”

ซีเกียจสันหลังยาวอย่างนี้นี่นะ ข้าอยากส่งไปอยู่
วังลอยกับแม่เอ็งสักวันหนึ่งอะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างที่ยกมาผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการ
สร้างบทสนทนาระหว่างลูกและแม่เลี้ยงใจร้ายด่าทอกัน บทสนทนา
ดังกล่าว ปลุกฝังเราว่าต้องเป็นคนที่ยืนยันหมั้นเพียร สังคมไทยมีการยก
ย่องต่อคนที่มีความขยันหมั่นเพียร ตรงกันข้าม คนที่ซีเกียจสันหลังยาว
มักจะถูกรังเกียจใคร ๆ ก็ไม่ชอบคนที่ซีเกียจสันหลังยาว

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง
มีอิทธิพลต่อผู้ชมว่า ชีวิตเราต้องการความขยันหมั่นเพียรอย่างแน่นอน
ไม่ว่าเราจะลองทำอะไร เราก็ควรใช้ความพยายามขยันหมั่นเพียร
ก่อนที่จะบอกว่าทำไม่ได้ ความขยันหมั่นเพียรเป็นคุณสมบัติของมนุษย์
ที่ติดตัว เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีความหมายมากมาย ซึ่ง
เป็นด้านที่น่าชื่นชมสำหรับละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อผู้ชม

4.1.2 ความกตัญญู

ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงจิตใจและ
พฤติกรรมของคนดี ความกตัญญูส่วนใหญ่จะเป็นการกตัญญูต่อพ่อแม่
เพราะพ่อแม่เป็นผู้ที่มีพระคุณ ได้ดูแลเรา และให้ความรู้ ชี้แนวทางใน
การดำรงชีวิตให้เรา ลูกที่ดีจึงต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่ ดูแลตอบ
แทนพ่อแม่อย่างดี และไม่ประพฤติผิดศีลธรรม นอกจากนี้ ก็ยังมีความ
กตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึง
เมื่อนางชนิษฐารู้สึกว่าหนาว นางอ้ายก็รีบเอาผ้าให้แม่ นางชนิษฐจึงชื่น
ชมว่าลูกอ้ายมีความกตัญญู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางชนิษฐ์ “หนาว หนาวนะจ๊ะ พี่”

นางอ้าย “แม่ ผ้า”

นางชนิษฐ์ “ขอบใจมาก ลูกอ้าย พี่พดิกะ
เห็นไหมจ๊ะ ลูกอ้ายเป็นเด็กดี มีความกตัญญู
เห็นไหม ผิดกับนางเอื้อย ฟ่ากับดินเลย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการ
สร้างบทสนทนาระหว่างแม่ลูกที่ชื่นชมกัน ปลุกฝังสอนให้เราเป็นคนดี
และคนดีต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ การเป็นลูกที่ดี ต้องดูแลพ่อแม่
อย่างดี เหมือนนางอ้าย เมื่อแม่รู้สึกหนาวก็รีบเอาผ้าให้แม่ เป็น
ตัวอย่างที่ดี สอนให้เป็นคนดี รู้จักกตัญญูต่อพ่อแม่ ดูแลพ่อแม่อย่างดี
เพราะว่าพ่อแม่เป็นผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ดูแลเรา ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่เรา

อีกตัวอย่างที่สอนให้กตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อเรา คือตอนที่นางขนิษฐาสอนให้นางเอื้อยต้องมีความกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอื้อย “น้ำจ้ำปากกับลงปุตกับเอื้อยมาก
นะแม่”

นางขนิษฐา “ดีแล้วลูก ยิ่งเขาดีกับเรา
เท่าไรเราก็กตัญญูกับเขา
ช่วยเหลืออะไรได้ ก็ต้องช่วยเหลือเขา ความ
กตัญญูเป็นสมบัติของคนดี เอื้อย จ้ำคำแม่
นะลูก”

นางเอื้อย “จ๊ะแม่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 9)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาด้วยการสั่งสอนกันระหว่างแม่ลูก ปลาบู่ทองสอนให้เราว่าต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนผู้ที่มีพระคุณต่อเรา เพราะความกตัญญูเป็นสมบัติของคนดี เหมือนกับนางขนิษฐาพูด และคนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี สอนให้เราเป็นคนดี มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ใหญ่ และผู้ที่มีพระคุณต่อเรา

ตอนนางเอื้อยบอกนางขนิษฐาว่าจะช่วยพ่อแม่ทำงาน นางขนิษฐาก็ชื่นชมนางเอื้อยว่าเป็นเด็กดีรู้จักกตัญญูพ่อแม่ มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางเอื้อย “แม่นะแม่ ต่อไปนี้ใครจะช่วย
พ่อทำงานหรือจ๊ะ”

นางขนิษฐา “อ้อ พวกเขาไปกันหมดแล้ว
เราก็กตัญญูตัวเองนะลูก เอื้อยทำไหวไหมล่ะ”

นางเอื้อย “ไหวจ๊ะ เอื้อยจะช่วยพ่อช่วยแม่
ทำงานทุกอย่างจ๊ะ”

นางขนิษฐา “ดีแล้วลูก เป็นเด็กดีนะ ต้อง
ช่วยพ่อช่วยแม่ทำงาน รู้ไหม”

นางเอื้อย “จ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาการสั่งสอนอบรมกันระหว่างแม่ลูก ปลาบู่ทองสอนให้รู้ว่าต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนผู้ที่มีพระคุณต่อเรา เพราะความกตัญญูเป็นสมบัติของคนดี ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี

เหมือนกับนางเอี้ยกตัญญูพ่อแม่ก็ได้รับความชื่นชมจากแม่และชาวบ้านต่าง ๆ คนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับยกย่องว่าเป็นคนดี ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี สอนให้เราเป็นคนดี มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ใหญ่

ตัวอย่างต่อไปนี้ก็สอนให้เรามีความกตัญญูเหมือนกัน คือ ตอนที่นางเอี้ยบอกลุงพอยว่ากลับมาคราวนี้จะพาพ่อ ไปอยู่ด้วย ลุงพอย ก็บอกนางเอี้ยว่าความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และผลของความกตัญญูจะส่งให้นางเอี้ยมีแต่ความสุขความเจริญ มีรายละเอียดต่อไปนี้

*นางเอี้ย “กลับมาคราวนี้ เอี้ยจะพาพ่อ
ไปอยู่ด้วย”*

*พอย “ดีแล้วละลูก ความกตัญญูเป็น
เครื่องหมายของคนดี และผลของความกตัญญู
นะ จะส่งให้เอี้ยมีแต่ความสุข ความเจริญ”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 20)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างชาวบ้าน ปลุกฝังสอนเราว่า ต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู รู้จักตอบแทนผู้ที่มีพระคุณต่อเรา เพราะว่าความกตัญญูเป็นสมบัติของคนดี ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และคนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับยกย่องว่าเป็นคนดี สอนให้เราเป็นคนดี มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ใหญ่

อีกตอนสั่งสอนให้เรารู้จักความกตัญญูเหมือนกัน ได้กล่าวถึงคุณตำนานพบว่าคุณกตัญญูนะ มันเป็นเครื่องหมายของคนดี ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ มีรายละเอียดต่อไปนี้

*ตำนาน “แต่ข้าก็ยังเชื่อในความดีนะ
จำปา ความกตัญญูนะ มันเป็นเครื่องหมายของ
คนดีอะ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้”*

*ปู่ “จริง ข้าก็เชื่ออย่างนั้นเหมือนกัน เห็น
มัย ในที่สุด ความดีก็จะชนะความชั่ว ธรรมย่อม
ชนะอธรรม”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 10)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างชาวบ้านกัน และใช้ภาษาสุภาพิตโบราณที่น่าเชื่อถือ ปลุกฝังสอนเราว่าต้องเป็นคนที่มีความกตัญญู ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี คนเราต้องรู้จักตอบแทนผู้ที่มีพระคุณต่อเรา คนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับยกย่องว่าเป็นคนดี สอนให้เราเป็น

คนดี มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมว่า การเป็นคนดี ต้องรู้จักความกตัญญู กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ใหญ่ และกตัญญูต่อผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ความกตัญญูเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ที่ติดตัว เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีความหมายมากมาย ซึ่งเป็นด้านที่น่าชื่นชมสำหรับละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อผู้ชม

4.1.3 การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านเหตุการณ์เรื่องต่าง ๆ ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความคิดมากกว่าเด็ก คำสอนของผู้ใหญ่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเป็นคำชี้แนะแนวทางแก้กุกหลานได้ ตัวอย่างเนื้อเรื่องของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ มีดังต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง สอนให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ซึ่งจะสามารถทำให้ตนเองรอดพ้นจากอันตรายได้ ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึงแม่ขนิษฐาสอนให้เอื่อยว่าต้องเป็นคนดี ทำความดี เอื่อยก็ทำตามทุกอย่างที่แม่สั่งสอน ในตอนสุดท้ายของเรื่องนางเอื่อยก็ได้ประสบความสำเร็จ อยู่กับพระโอรสอย่างมีความสุขมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐา “เอื่อย ไม่ควรพูดอย่างนั้นนะ ลูก คนเป็นพ่อ เขารักลูกทุกคนแหละ แต่ว่า เอื่อยลูกแม่ต้องเป็นคนดี ต้องทำความดี ถึงวันนี้อาจจะยังไม่มีใครเห็น แต่สักวันหนึ่งต้องมีคนเห็นนะ ลูกนะ”

นางเอื่อย “เอื่อยรักแม่ เอื่อยจะเชื่อแม่จ๊ะ” ...

นางขนิษฐา “เอาถือเอื่อย เชื่อฟังแม่นะลูก ใครเขาจะเปลี่ยนแปลงยังไงก็ช่างเขา แต่ลูกเอื่อยของแม่จะไม่เปลี่ยนแปลงนะ ลูกนะ หนูจะต้องเป็นคนดี ต้องทำความดีนะลูก เพราะว่าความดี มันจะเป็นเกราะคุ้มให้เราพ้นจากความอันตรายนะลูก เข้าใจไหมเอื่อย นะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างแม่โดยเฉพาะการสั่งสอนของแม่ ปลุกฝังสอนให้รู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่ ตัวอย่างนี้ สอนให้เป็นคนดี สอนให้ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นคนที่มีความรู้ ประสบการณ์มากกว่าเรา เชื่อฟัง

ผู้ใหญ่มักจะทำให้เราได้ประสบความสำเร็จ คนไทยจึงนิยมสั่งสอนลูกหลานว่า “ไปตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด”

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้อีก เราต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ เช่นกัน คือตอนที่นางจำปาสั่งสอนนางเอื่อยว่าเป็นคนดี แต่อย่าเป็นคนโง่ นางเอื่อยก็บอกว่าเขาจะจำเอาไว้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นางจำปา “ในเมื่อได้ยินลูกมีความดีถึง
ขณะนั้น น้ำก็จะไม่ห้วงเอ็งหรือลูก เอ็งจำไว้นะ
ความดีกับความโง่มันใกล้กันนิดเดียว เองเป็น
คนดี แต่อย่าเป็นคนโง่ นะลูก ไม่นั้น เอ็งจะเอา
ตัวไม่รอด จำคำน้ำไว้ นะ”

นางเอื่อย “ขอบใจจะ น้ำจำปา เอื่อยจะจำ
ไว้”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 11)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก โดยผ่านคำพูดการสั่งสอนของตัวละคร ปลุกฝังสอนเราว่าต้องเป็นคนดี แต่อย่าเป็นคนโง่ สอนให้ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นคนที่มีความรู้ ประสบการณ์มากกว่าเรา เชื่อฟังผู้ใหญ่มักจะทำให้เราได้ประสบความสำเร็จ คนไทยจึงนิยมสั่งสอนลูกหลานว่า “ไปตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด”

ตอนที่สั่งสอนให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ อีกตอนหนึ่งคือตอน นางขนิษฐาสั่งสอนนางเอื่อยว่าต้องเป็นคนดี เพราะว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ส่วนนางเอื่อยก็เชื่อฟังที่แม่บอก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นางขนิษฐา “มนุษย์เราทุกคนมีกรรมดี
และกรรมชั่ว จำเอาไว้สอนลูกสอนหลานนะ คน
ที่ทำความดีก็จะได้เกิดที่เป็นภพภูมิที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น
ไป ส่วนคนที่ทำชั่ว แม้ว่าจะยังไม่ตายแต่ก็ต้อง
ทนทุกข์ทุกอย่างทุกร้ายในบาปที่ตัวเองได้ก่อ
เอาไว้ เขาถึงเรียกว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ใน
ใจ นะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

ตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการปิดเรื่องโดยจบลงเรื่องที่นางเอกพระเอกที่เป็นคนดีอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขและความพ่ายแพ้ของคนร้าย ปลุกฝังสอนให้เราต้องเป็นคนดีเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นคนที่มีความรู้ ประสบการณ์มากกว่าเรา เชื่อฟังผู้ใหญ่มักจะทำให้เราประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การเชื่อฟังผู้ใหญ่ก็เป็นมารยาท อย่างหนึ่งของ

คนเรา เราจึงต้องรู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่

อีกตอนที่สั่งสอนให้เราเชื่อฟังผู้ใหญ่ คือตอนนางเอื้อยสั่งสอนพระรบว่าเด็กดีต้องเป็นคนทีเชื่อฟังเคารพผู้ใหญ่ มีรายละเอียดต่อไปนี่

นางเอื้อย “พระรบ ท่านตาให้เจ้าชื่อว่ารบ
เจ้าก็ควรเชื่อฟัง รั้มัยลูก เด็กดีต้องเคารพเชื่อ
ฟังผู้ใหญ่”

พระรบ “อ้าว ชื่อรบก็ชื่อรบ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 24)

ตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทอง ใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างแม่ลูก โดยเฉพาะผ่านคำพูดของตัวละคร ปลุกฝังสอนเราว่าต้องเป็นดี รู้จักเคารพกตัญญูผู้ใหญ่ด้วย เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นคนที่มีความรู้ ประสบการณ์มากกว่าเรา เชื่อฟังผู้ใหญ่มักจะทำให้เราได้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การเชื่อฟังผู้ใหญ่ก็เป็นมารยาทอย่างหนึ่งของคนเรา คนที่ดีต้องรู้จักเคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่ เราจึงต้องรู้จักเชื่อฟังผู้ใหญ่

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมว่า การเป็นคนดี ต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะว่าผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านเหตุการณ์เรื่องต่าง ๆ ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความคิดมากกว่าเรา คำสอนของผู้ใหญ่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเป็นคำชี้แนะแนวทางแก่เราได้ และการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ก็เป็น การกระทำที่แสดงมารยาทของเราด้วย เราจึงควรเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่มักจะเป็นคุณสมบัติของเราที่ติดตัว เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตมีความหมายมากมายและช่วยเราแก้ปัญหาประสบความสำเร็จอย่างดี ซึ่งเป็นด้านที่น่าชื่นชมสำหรับละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลต่อผู้ชม

4.2 การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต

ค่านิยมเป็นสิ่งที่สังคมถือว่ามีค่าพึงปรารถนาต้องการให้เป็นเป้าหมายของสังคมและเสนอข้อคิดให้สมาชิกสังคม เพื่อให้สมาชิกในสังคมยึดถือค่านิยมที่ถูกต้องเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลในการให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิตต่อผู้ชมในด้านการทำความดี ด้านการใช้สติปัญญา ด้านการเลือกคู่ครอง และด้านการแต่งงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี่

4.2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดี

คนไทยส่วนมากเป็นชาวพุทธนับถือศาสนาพุทธ จึงประพฤติตามคำสอนของพุทธเจ้าซึ่งสอนให้ทำความดี ละเว้นการทำชั่ว ละครโทรทัศนจักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้ให้ข้อคิดค่านิยม เกี่ยวกับการทำความดีแก่ผู้ชม มีเนื้อหาสอนให้ทำบุญ เพราะมีความเชื่อ ตามคำสอนของศาสนาว่า การทำบุญคือการทำความดี ย่อมได้รับผล กรรมจากการทำบุญนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึง เรื่องการทำความดีได้ผลดี การทำความชั่วได้ชั่ว ในตอนสุดท้ายกุมารี ต่อสู้กับกุมาร กุมารพ่ายแพ้ตกนรก พระรบจึงพูดว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ ชั่ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กุมารี “นึกว่าขึ้นสวรรค์ แต่แท้ ๆ ก็ลง นรก”

พระรบ “เขาเรียกว่า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว นี้ละ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

ตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างเพื่อนกับเพื่อน โดยผ่านคำพูดของตัวละคร และสภาวะจิตโบราณ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมการทำความดี ต่อผู้ชม สอนให้ต้องทำความดี เพราะว่าคนไทยเชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ ชั่ว คนที่ทำความดีจะได้ไปขึ้นสวรรค์ ส่วนคนที่ทำชั่วจะลงไปในนรก เหมือนตัวละครร้ายทำชั่ว สุดท้ายก็ตกลงไปในนรก ตัวอย่างนี้สอนให้เป็นคนดีทำความดี ทำความดีจะได้รับผลกรรมที่ดี ส่วนทำความชั่วจะได้รับ ผลกรรมไม่ดีเป็นบาปตามที่เคยทำ ย่อมได้รับผลร้ายจากการกระทำ เช่นกัน

เหตุการณ์ตอนพดิกะบอกนางเอื้อยว่า ในที่สุดความดีก็ชนะ ความชั่ว ให้ข้อคิดค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดีต่อผู้ชม ดังเช่นตัวอย่าง ต่อไปนี้

พดิกะ “ในที่สุด ความดีก็ชนะความชั่วนะ ลูก ข้าพเจ้าขอฝากลูกเอื้อยด้วย”

พระโอรส “เรารับปากว่าจะรักเอื้อย และ กิดูแลเอื้อยได้ตลอดชีวิต”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างคนในครอบครัว ปิดเรื่องด้วยจบความสมหวังของคนดี และความพ่ายแพ้ของคนร้าย ให้ข้อคิดเราว่าความดีต้องชนะความชั่ว เราต้องทำความดี เพราะว่าความดีมีก็จะเป็นกรอบจะสามารถคุ้มเรา

ผ่านพ้นอันตรายและประสบความสำเร็จได้ ส่วนความช่วยเหลือจะพ่ายแพ้ความดี คนที่ทำความช่วยเหลือจะได้รับผลกระทบที่ไม่ดีติดตัว ส่วนคนที่ทำดีมักจะได้ประสบความสำเร็จและได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี

นอกจากนี้ การทำความดี ก็ยังหมายถึงทำบุญ คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อตามคำสอนของศาสนาว่า การทำบุญคือการทำความดี ย่อมได้รับผลกระทบจากการทำบุญนั้น เมื่อพतिकะเริ่มทำบุญ หน้าตาของเขาก็มีสง่าราศีขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตำนาน “เป็น ใจพतिकะ ตั้งแต่อยู่ใกล้พระ
ใกล้เจ้า ดูหน้าตามีสง่าราศีขึ้นແหละ”

ปู่ “จริง”

พतिकะ “ก็ได้พี่หมื่นนั้นແหละ เป็นคนคอย
แนะนำ พี่ตำนาน”

หมื่น “ข้าบอกแล้วไข่ม้อยละ ทำบุญทำทาน
ชีวิตจะมีความสุขยิ่งขึ้น จริงอย่างปากข้าว่าหรือ
เปล่า”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 16)

จากตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างชาวบ้านกัน โดยมีคำถามและคำตอบของตัวละคร ให้ข้อคิดค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดีต่อผู้ชม สอนให้ว่าต้องทำความดีต้องทำบุญ เพราะว่าคนไทยเชื่อว่าการทำบุญเป็นการทำความดี ย่อมจะได้รับผลกระทบที่ดี นอกจากนี้ คนไทยยังเชื่อว่าการทำบุญสามารถทำให้บาปกรรมของเราลดลง ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี สอนให้เราต้องทำความดี โดยเฉพาะการทำบุญ เหมือนในตัวอย่างพี่หมื่นพูด ทำบุญทำทาน ชีวิตจะมีความสุขยิ่งขึ้น

อีกตอนที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำความดีแก่เรา คือตอนนางขนิษฐาสั่งสอนนางเอื้อยว่าต้องเป็นคนดี ทำความดี มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางขนิษฐา “มนุษย์เราทุกคนมีกรรมดี
และกรรมชั่ว จำเอาไว้สอนลูกสอนหลานนะ คน
ที่ทำความดีก็จะได้เกิดที่เป็นภพภูมิที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น
ไป ส่วนคนที่ทำชั่ว แม้ว่าจะยังไม่ตายแต่ก็ต้อง
ทนทุกข์ทรมานอย่างทุกร้ายในบาปที่ตัวเองได้ก่อ
เอาไว้ เขาถึงเรียกว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ใน
ใจ นะลูก”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการ

ปิดเรื่องด้วยความสมหวังของคนดี และความพ่ายแพ้ของคนร้าย โดยผ่านคำพูดของตัวละคร ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำความดีแก่เรา สอนให้ว่าต้องเป็นคนดี ทำความดี เพราะว่าคนไทยเชื่อว่าการทำความดี ย่อมจะได้รับผลกรรมที่ดี ตัวอย่างนี้สอนให้เราต้องทำความดี การทำความดี มักจะทำให้ชีวิตเรามีแต่ความสุข ความเจริญ

ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้ก็ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำความดีแก่เราเช่นกัน คือตอนที่ลุงพอยบอกนางเอื้อยว่าความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และผลของความกตัญญูมักจะทำให้เรามีแต่ความสุขความเจริญ มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางเอื้อย “กลับมาคราวนี้ เอื้อยจะพาพ่อไปอยู่ด้วย”

พอย “ดีแล้วละลูก ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี และผลของความกตัญญูนะจะส่งให้เอื้อยมีแต่ความสุข ความเจริญ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 20)

ตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทอง ใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างชาวบ้าน โดยผ่านคำชื่นชมและคำสั่งสอนของตัวละคร ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความกตัญญู และการทำความดีแก่เรา ความดีเป็นสมบัติของคนเรา และคนไทยเชื่อว่าการทำความดี ย่อมจะได้รับผลกรรมที่ดี ตัวอย่างนี้สอนให้เราต้องทำความดี โดยเฉพาะกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ใหญ่ และผู้ที่มีพระคุณต่อเรา ความกตัญญูเป็นการทำความดีมักจะทำให้ชีวิตเรามีแต่ความสุข ความเจริญ

หรือตอนที่คุณต่านานและปู่พูดว่าความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ความดีย่อมชนะความชั่ว ธรรมย่อมชนะอธรรม มีรายละเอียดต่อไปนี้

ต่านาน “แต่ข้าก็ยังเชื่อในความดีนะ จำปา ความกตัญญูนะ มันเป็นเครื่องหมายของคนดีอะ ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้”

ปู่ “จริง ข้าก็เชื่ออย่างนั้นเหมือนกัน เห็นมัย ในที่สุด ความดีก็จะชนะความชั่ว ธรรมย่อมชนะอธรรม”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 10)

ตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทอง ใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างชาวบ้าน โดยผ่านคำพูดของตัวละคร และสุภาวดีโบราณ “ในที่สุด ความดีก็จะชนะความชั่ว ธรรมย่อมชนะอธรรม” ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการทำความดีแก่เรา โดยเฉพาะเรื่อง

ความกตัญญู สอนให้เราว่าต้องเป็นคนดี ทำความดี กตัญญูพ่อแม่ผู้ใหญ่ และผู้ที่มีพระคุณต่อเรา เพราะว่าเหมือนคำพูดของปู่ ในสุดท้ายความดี ย่อมชนะความชั่ว ธรรมย่อมชนะอธรรม

สรุปได้ว่าละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมการทำความดีต่อผู้ชมได้อย่างดี ค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดีก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตของเรามีความหมายมากขึ้น ซึ่งเป็นด้านที่น่าชื่นชมและด้านสำคัญสำหรับละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลให้ข้อคิดต่อผู้ชม

4.2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา

การใช้สติปัญญาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด และเป็นวิธีที่นำมาใช้แก้ปัญหา ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ก็มีอิทธิพลให้ข้อคิดต่อผู้ชมในด้านค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ได้รับผลที่ดีและรอดพ้นจากอันตรายได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองได้กล่าวถึงตัวละครต่าง ๆ เมื่อตกอยู่ในอันตราย ก็ใช้สติปัญญาคิดวิธีต่าง ๆ แก้ไขปัญหา ทำให้ตัวเองได้รอดพ้นจากอันตรายได้ เมื่อพีสุรียากับกุมาริถูกหมอมือจับได้ ก็ใช้สติปัญญาพยายามคิดวิธีหนีพ้นจากอันตรายดังตัวอย่างต่อไปนี้

พีสุรียา “กุมาริ เราต้องพยายามคิดแผนหนีจากตรงนี้นะจ้ะ”

กุมาริ “ก็คิดไม่ออกหรือซี...”

พีสุรียา “แต่ยังมีอีกวิธี”

กุมาริ “มีวิธีอะไรหรือ เจ้าคะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 25)

ตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างเพื่อนกัน โดยผ่านคำพูดของตัวละคร ให้ข้อคิดเรื่องเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาต่อผู้ชม สอนให้ว่า เมื่อเราตกอยู่ในอันตรายหรือว่าเราเจอปัญหาต่าง ๆ เราไม่ควรท้อแท้ ควรใช้สติปัญญาพยายามคิดวิธีต่าง ๆ แก้ไขปัญหา ประสบความสำเร็จหรือหนีพ้นจากอันตรายได้

ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาแก่เรา ตอนที่นางอ้ายบอกแม่ขนิษฐาเหตุผลที่ตนเองตกอยู่ในลำบากก็เพราะว่าแม่วางแผนไม่ดี ไม่รอบคอบ มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางอ้าย “อ้ายรู้ ก็เพราะแม่นั้นแหละ เพราะวางแผนไม่ดี ไม่รอบคอบ อ้ายถึง

ได้มาตกที่น่าลำบากเดี๋ยวนี้ไง ทำไม”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่ซับซ้อน โดยผ่านคำพูดและพฤติกรรมของตัวละคร ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาแก่เรา สอนให้เรารู้ว่าเมื่อเกิดปัญหาเราควรคิดใช้สติปัญญามาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และต้องคิดรอบคอบด้วย ไม่เช่นนั้นมันจะทำให้ยิ่งตกอยู่ในอันตรายและความลำบาก เหมือนกับนางอ้ายและนางขนิษฐาที่ไม่รอบคอบ วางแผนไม่ดี จึงทำให้ตัวเองยิ่งตกอยู่ในอันตราย ตัวอย่างนี้สอนให้เรารู้จักใช้สติปัญญา และคิดอย่างรอบคอบมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เราจะได้ผ่านพ้นรอดจากอันตรายได้

ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้สติปัญญายังพบในตอนที่ ท่านอมาตย์ และพระรบบสองคนคุยกันและช่วยกันคิดวางแผนเพื่อเข้าไปในวังได้ มีรายละเอียดต่อไปนี้

*อมาตย์ “แห่ม พระรบบ เรามานั่งคิด
แผนการใหม่ที่เราจะเข้าไปในวังกันยังงั”*

พระรบบ “ก็ได”

อมาตย์ “งันช่วยกันคิดดู”...

*อมาตย์ “เรามันต้องไปตามชั้นตอน อย่าง
นี้อย่างนี้ เจ้าสองคนคอยดูแลเจ้ารบให้ดี งันจะ
ไปดำเนินการตามแผนชั้นแรก”*

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 25)

ตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างคำพูดบทสนทนาระหว่างตัวละคร ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาแก่เรา สอนให้เรารู้ว่า เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ เราควรใช้สติปัญญาคิดอย่างรอบคอบวางแผน และใช้วิธีต่าง ๆ ช่วยตัวเองและคนอื่นให้ผ่านพ้นรอดจากอันตรายและความลำบากได้ เหมือนในโบราณว่า “ไปตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด”

สรุปได้ว่าละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมการใช้สติปัญญาต่อผู้ชมได้อย่างดี ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินชีวิตของเรามีความหมายมากขึ้น ซึ่งเป็นด้านที่น่าชื่นชมและมีส่วนสำคัญสำหรับละครโทรทัศน์ที่มีอิทธิพลให้ข้อคิดต่อผู้ชม

4.2.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีหลากหลาย เรื่องการแต่งงานเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่ จึงมีประเพณีที่เกี่ยวกับ

การแต่งงานหลากหลาย ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลายบุ
ทอง ก็มีอิทธิพลให้ข้คิดต่อผู้ชมในด้านค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน ซึ่ง
ได้รับรู้ว่าตามธรรมเนียมประเพณีของคนไทยในอดีต พระพงบอกนาง
อ้ายที่ปลอมตัวเป็นนางเอื้อยว่าอยากขอนางเอื้อยไปอยู่ด้วย และจะให้
ผู้ใหญ่มาสูขอกับพ่อเขาอย่างเป็นทางการ มีรายละเอียดต่อไปนี้

พระพง “เอื้อย ถ้าเกิดเราขอเอื้อยไปอยู่
ด้วย”

นางอ้าย “ไปซีจ๊ะ”...

พระพง “เราจะให้ผู้ใหญ่มาสูขอกับพ่อ
เอื้อย”...

นางชนิษฐี “พระพงเขาวางบ่าง ลูก เล่า
ให้แม่ฟังซี”...

นางอ้าย “พระพงเขาจะให้ผู้ใหญ่มาสู
ขออะ”

(ปลายบุทอง : ตอนที่ 15)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลายบุทองใช้
กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงเมื่อขอแต่งงานกัน ให้
ข้คิดค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานให้แก่เรา สอนให้เราได้รับรู้ว่า ตาม
ธรรมเนียมไทย การแต่งงานควรเกิดขึ้นหลังจากที่ฝ่ายชายและหญิงเกิด
ความรักใคร่ชอบพอกันในเวลาอันสมควร และเมื่อสองฝ่ายตกลงกันจะ
อยู่ด้วยกัน ฝ่ายชายต้องบอกกับพ่อแม่ให้ทราบเพื่อให้จัดการผู้ใหญ่มา
ทำการสุขอกับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง ตัวอย่างนี้สอนให้เราว่าเรื่องการ
แต่งงานเป็นเรื่องที่สำคัญ เราควรพิจารณาอย่างรอบคอบ เมื่อตกลงกัน
จะแต่งงานกัน ขั้นตอนแรกก็คือให้ฝ่ายชายมาทำการสุขอกับฝ่ายหญิง

ต่อไปนี้เป็นขั้นตอนที่สอง คือพระโอรสให้คุณท้าวไปทำพิธี
การสุขอนางเอื้อยที่บ้านเอื้อย มีรายละเอียดต่อไปนี้

คุณท้าว “พวกเอ็งได้รับสั่งจากองค์เหนือ
หัว ให้มาสูขอแม่เอื้อย”

(ปลายบุทอง : ตอนที่ 16)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดีและชัดเจน ผู้แต่งละครเรื่องปลายบุ
ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาคำพูดผ่านตัวละครเมื่อไปสุขอแต่งงาน
ให้ข้คิดค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานแก่เรา สอนให้เราได้ทราบว่า ก่อน
จะแต่งงาน ตามขั้นตอน ฝ่ายชายควรให้จัดการผู้ใหญ่มาทาบทามสุขอ
ฝ่ายหญิงจากพ่อแม่ของฝ่ายหญิง เรียกว่าทำพิธีการสุขอ ตัวอย่างนี้สอน
ให้เราว่าก่อนจะแต่งงานกัน เราควรทำพิธีต่าง ๆ ตามขั้นตอน

ขั้นตอนต่อไปคือการหมั้นหมาย นพบในต่อพระโอรสมิ

คู่หมั้นคู่หมายตั้งแต่เด็กแล้ว ถ้าจะมีความผูกพันกับนางเอื้อยจะกลายเป็นเรื่องยุ่ง เรื่องผิดสัญญาการหมั้น มีรายละเอียดต่อไปนี้

อารีย์ “ท่านโอบ ฉันนะห่วงใจว่า
พระโอรส พระพง เริ่มมีความผูกพันกับแม่เอื้อย
แม่อายนะ เข้าแล้วนะ”

โอบ “มันก็ยุ่งละซี”

อารีย์ “ยุ่งพระโอรสนะ ไม่เท่าไรหรอก
แต่ยุ่งเราสองคนในฐานะที่ให้การสนับสนุนพระ
พง ถึงหัวขาดเซียวนะ”

โอบ “ใช่ พระโอรสนี้ก็มีคู่หมั้นคู่หมาย
ตั้งแต่ยังเด็ก ท่านอารีย์ อย่างนี้เราต้องพยายาม
ขัดขวางไว้ให้เต็มที่”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 7)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาคำพูดของตัวละครที่เจรจาปรึกษากัน ให้ข้อคิดค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานแก่เราว่า การหมั้นเท่ากับเป็นการจอง เรื่องผิดสัญญาหมั้นเป็นเรื่องยุ่ง เรื่องแต่งงานเป็นเรื่องที่สำคัญ เราจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบอย่างดีแล้วค่อยหมั้น ไม่งั้น ผิดสัญญาการหมั้นจะเป็นเรื่องยุ่งและจะถูกลงโทษด้วย

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้มีอิทธิพลต่อเราในด้านการให้ข้อคิดค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงานแก่เราด้วย ทำให้เราได้รับรู้ว่า ตามขั้นตอน การแต่งงานต้องมีขั้นตอนต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การ求婚 ทำพิธีการ求婚 การหมั้น และคนที่มีการหมั้นแล้ว ถ้าผิดสัญญาการหมั้นมักจะถูกลงโทษ เราจึงควรคิดพิจารณาอย่างรอบคอบค่อยทำตามขั้นตอนของการแต่งงาน

4.3 การสั่งสอนให้รักธรรมชาติ

ธรรมชาติเป็นสมบัติยิ่งใหญ่ที่สุดที่มนุษย์ครอบครอง มนุษย์ต้องอาศัยอยู่กับธรรมชาติ ธรรมชาติทำให้มนุษย์มีที่อยู่ มีอาหารการกิน มีของใช้และทุกอย่างที่มนุษย์ต้องการล้วนแต่มาจากธรรมชาติ มนุษย์จึงควรมีความกตัญญูกับธรรมชาติ ความเคารพเลื่อมใสในธรรมชาติ บางทีกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ทำร้ายธรรมชาติ มนุษย์บางคนละโมภโลกมาก การกระทำทำให้ธรรมชาติเจ็บปวด จึงทำให้ภัยธรรมชาติเกิดขึ้น ถึงแม้ว่าการอาศัยอยู่กับธรรมชาติจะทำให้ธรรมชาติมีความเปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว แต่มนุษย์มีหน้าที่ดูแลและอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างใส่ใจมากที่สุด เพราะว่าถ้าเราดูแลไม่ดี ทำให้ธรรมชาติทรุดโทรม วันที่

ธรรมชาติพินาศยอมยับก็เป็นวันสิ้นสุดของมนุษย์ที่อยู่บนโลกนี้ เพราะฉะนั้น มนุษย์ต้องเข้าใจว่าการรักษาธรรมชาติก็คือการรักเราตัวเอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้พบว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชม โดยเฉพาะในด้านการสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติ การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการอนุรักษ์สัตว์ ซึ่งเป็นด้านที่น่าชื่นชมและด้านดีสำหรับละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ที่มีต่อผู้ชม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

พื้นที่อยู่อาศัยและภูมิถิ่นฐานเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรมาก ภูมิประเทศของประเทศไทยมีภูเขา ป่าไม้ และที่ราบลุ่มน้ำ และที่ราบชายฝั่งทะเล เป็นต้น จึงทำให้คนไทยในอดีตส่วนใหญ่ก็ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้ธรรมชาติ เพื่อทำมาหากินเลี้ยงชีพ หรือนำเอาวัสดุในธรรมชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน คนในท้องถิ่นสามารถไปล่าสัตว์หาปลาในป่าและแหล่งน้ำ ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย มีเนื้อหาส่วนใหญ่ที่ได้กล่าวถึงถิ่นฐานที่อยู่อาศัยใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของคนไทย สะท้อนภาพเกี่ยวกับอดีตที่คนเรายังหาเลี้ยงชีพได้จากธรรมชาติ เนื้อเรื่องต่าง ๆ เล่าถึงการใช้ประโยชน์และอาศัยอยู่กับธรรมชาติ รู้จักวิธีการใช้ไม้ฟันในป่ามาหุงอาหาร ทำเครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน ใช้ประกอบอาชีพ และสร้างที่อยู่อาศัยเป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยมีอิทธิพลต่อผู้ชมในด้านการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การสอนทางอ้อมให้ผู้ชมรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและทำมาหากินได้อย่างเช่นสมัยก่อน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้เล่าถึงเมื่อไปที่บ้านของนางเอื้อย พระโอรสกับพระพี่เลี้ยงโอบอ้อมอารีย์ไปล่าสัตว์ในป่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “ออกไปล่าสัตว์กับพระพี่เลี้ยงในป่า เห็นว่าจะต้องค้าง” ...

นกแขกเต้า (นางเอื้อย) “อย่าไหมคะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 22)

จากตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างมนุษย์กับสัตว์ โดยผ่านคำพูดของตัวละคร สั่งสอนทำ

ให้ผู้ชมได้นึกถึงป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่าง ๆ ถ้าคนเรารุกทำลายธรรมชาติจะทำให้ธรรมชาติเสียความสมดุล จะส่งผลในวันข้างหน้า สัตว์จะไม่มีที่อยู่อาศัยและจะสูญพันธุ์ไปจากโลกนี้ คนรุ่นต่อไปก็จะไม่สามารถใช้ประโยชน์จากธรรมชาติได้อีกต่อไป นอกจากนี้ ป่าไม้ก็ยังมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน

เหตุการณ์ตอนหนึ่ง กล่าวถึงตอนเช้าพตีกะออกไปตัดฟันในป่าเพื่อเอามาหุงหาณไร้ที่บ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางขนิษฐี “ไปไหนมาจ้ะพี่”
พตีกะ “ตัดฟันในป่านะ เนีย และขนิษฐีละ
ไปไหนมา”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 15)

ตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างสามีกับภรรยาถามกัน สั่งสอนเราป่าไม้เป็นแหล่งอยู่อาศัย และทำมาหากินของชาวบ้าน สามารถไปตัดฟันในป่าได้ ป่าไม้มีประโยชน์ต่อชีวิตของมนุษย์ สามารถตัดฟันมาใช้เลี้ยงชีวิตได้ ละครโทรทัศน์ เรื่องปลาบู่ทอง ได้เน้นถึงความสำคัญของธรรมชาติ และสอนว่าป่าไม้มีคุณค่าต่อคนอย่างมาก สามารถนำมาใช้ในชีวิต พวกเราจึงต้องพยายามรักษาสภาพแวดล้อมทรัพยากรทางธรรมชาติให้อย่างดี

นอกจากนี้ ป่าไม้ก็เป็นอาหารเลี้ยงชีวิตของมนุษย์ได้ เมื่อเจ้าหญิงมลิกาออกเดินทางเข้าป่า เมื่อหิว พี่สรียากั้พาเจ้าหญิงมลิกาไปหาผลไม้กิน ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

อ้อมอกอ้อมใจ “ผลไม้ พระธิดาไหมคะ ดิจัง
เลยไหมคะ มีผลไม้ให้กินเยอะเยอะเลยไหมคะ
แถมยังมีลำธารให้อายให้กินอีกไหมคะ”
พี่สรียา “ผลไม้”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 17)

ตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาพูดของตัวละครและสร้างจากที่เป็นสวนส้มในป่า สอนให้ผู้ชมรู้ถึงประโยชน์ของป่าไม้ที่เป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญ ซึ่งสามารถเก็บกินได้จากป่า หากไม่มีป่าก็จะไม่มีอาหาร ละครโทรทัศน์เรื่องนี้ จึงมีอิทธิพลต่อผู้ชม ทำให้เห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ที่เป็นแหล่งอาหารของคน พวกเราจึงต้องพยายามรักษาสภาพแวดล้อมทรัพยากรทางธรรมชาติให้อย่างดี

นอกจากป่าไม้ ธรรมชาติแหล่งน้ำก็มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน พตีกะบอกนางขนิษฐีว่า ทุกครั้งที่นางขนิษฐีไปทอดปลากับพตีกะก็ได้ปลามาก ๆ ทุกที ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

พดิกะ “พื่อยากใให้น้องฐีไปกับพีดัว
 น้องฐีไปทีไคนะ ได้ปลากลับมาเยอะทุกทีเลย”
 (ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

ตัวอย่างนี้ ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างสามีกับภรรยา และสร้างฉากแม่น้ำที่มีสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์ สั่งสอนเราให้รู้ว่า ธรรมชาติแหล่งน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ชาวบ้านสามารถจับปลามากินได้อย่างง่าย ไม่ต้องเสียเงินซื้อเหมือนปัจจุบัน ทำให้ผู้ชมได้แนวคิดในการรักษาธรรมชาติ แหล่งน้ำเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญอย่างหนึ่งของคน จึงต้องดูแลให้เป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ต่อไป

4.3.2 การอนุรักษ์สัตว์

สัตว์เป็นสมาชิกของธรรมชาติเหมือนกัน สำหรับสัตว์ป่าเราควรอนุรักษ์ เพราะวากิจกรรมมนุษย์ทำให้สัตว์เหล่านี้สูญเสียบ้านของตน และไม่มีที่อยู่ นอกจากนี้ มนุษย์บางคนสังหารสัตว์ เพราะวาสัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์ที่มีคุณค่าสูง ทำให้สัตว์ป่าบางชนิดสูญพันธุ์ บางชนิดใกล้สูญพันธุ์ สัตว์ก็มีชีวิตเหมือนกับมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์ควรอยู่กับสัตว์อย่างสงบสุข รักสัตว์ป่า ไม่รุกรานบ้านของสัตว์และปฏิเสธการสังหารหมู่สำหรับสัตว์ปีกซึ่งมอบชีวิตให้พวกเรา กลายเป็นอาหารที่อยู่ในจานชามของพวกเรา เราควรให้ความเคารพกับพวกเขา เวลากิน เราควรพยายามทำให้การกินสัตว์ต่าง ๆ ของเราน้อยลง และเมื่อกิน ควรพยายามกินให้หมดอย่างไม่เสียหาย ไม่ใช่ทิ้งตามอารมณ์ของตน

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึง ในอดีต ชาวบ้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ก็ดำรงชีวิตโดยอาชีพการเป็นชาวประมงเก็บสัตว์น้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะปลามากิน นางชนิษฐาจะออกไปหาปลากับพดิกะในตอนเช้า เพื่อเอาปลามากิน เลี้ยง และค้าขายตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

นางชนิษฐา “เอ๊ย ไม่ต้องร้องให้แล้วนะ
 ลูก เดี่ยวแม่ออกไปหาปลา เสร็จแล้วจะรีบ
 กลับมา เอาปลามาให้เลี้ยงไง นะ เอ๊ยนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาคำพูดของตัวละคร สร้างตัวละครชาวบ้านที่ทำอาชีพเป็นประมง สั่งสอนเราว่าเราควรรักและเคารพสัตว์ เพราะวามแม่แคเป็นสัตว์น้ำก็มีชีวิตเหมือนกัน ถ้าเราไปเก็บสัตว์น้ำทุกวัน ๆ มีสักวันหนึ่ง สัตว์น้ำก็จะถูกเราเก็บหมด สัตว์น้ำส่วนใหญ่เป็นสัตว์ที่น่าสงสาร เพราะวาชอคชะตาของพวกเขาส่วนใหญ่หนีไม่พ้นกับการเป็นอาหาร

ของมนุษย์ การเป็นมนุษย์ควรมีเมตตา เราควรรักและให้ความเคารพกับสัตว์ต่าง ๆ

ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี่ ก็ได้สั่งสอนให้เราอนุรักษ์สัตว์ เมื่อนางอ้ายจะเอาลูกไก่ไปเล่น นางเอี้ยก็บอกนางอ้ายว่าอย่าเอาไปเลย มันเป็นบาปกรรม และเมื่อนางอ้ายจับลูกไก่ นางเอี้ยก็บอกเขาว่าจับเบา ๆ เลย มีรายละเอียดต่อไปนี่

นางเอี้ย “น้องอ้าย จับมันเบา ๆ ซี้จ๊ะ”...

นางอ้าย “หยิบแค่ตัวเดียว อ้ายจะเอาไปเลย”

นางเอี้ย “อย่านะอ้าย บาปกรรม”

นางอ้าย “บาปกรรมอะไรของแก”

นางเอี้ย “บาปที่ไปพรากรลูก พรากรแม่ แหละซี”

นางอ้าย “ไก่ มันก็เป็นแค่สัตว์เลี้ยง มันจะรู้เรื่องอะไร”...

นางเอี้ย “แม่ไก่จ๊ะ เอี้ยต้องขอโทษ แทนน้องอ้ายด้วยนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างพี่น้องกัน สอนให้เรารู้จักรักสัตว์ และเคารพสัตว์ เหมือนกับนางเอี้ยรักและเคารพลูกไก่ เพราะว่าแม่ไก่เป็นสัตว์เลี้ยงก็มีชีวิตเหมือนกัน และสัตว์เลี้ยงเป็นสัตว์ที่น่าสงสารมาก เพราะว่าโชคชะตาของพวกเขาส่วนใหญ่หนีไม่พ้นกับการเป็นอาหารของมนุษย์ ไม่ว่าสัตว์หน้าตาน่ารักเพียง แค่ไหนก็ตาม การมอบชีวิตกลายเป็นอาหารของมนุษย์จึงควรได้รับความเคารพจากมนุษย์ เพราะว่ามีมนุษย์มีความเส่นหา รู้จักความกตัญญู ถ้ามนุษย์ไม่มีความเส่นหา ก็ไม่แตกต่างกับสัตว์ เพราะฉะนั้นเราควรรักและให้ความเคารพกับสัตว์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังมีตอนที่แสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์สัตว์ปรากฏในตอนที่พระโอรสกับพระพี่เลี้ยงไปล่าสัตว์ในป่า เมื่อพระโอรสจะยิงธนู นางเอี้ยที่เกิดเป็นนกแขกเต้าก็พูดว่า อย่าทำอย่างนั้น พระโอรสจึงไม่ได้ยิง มีรายละเอียดต่อไปนี่

นางอ้าย “ออกไปล่าสัตว์กับพระพี่เลี้ยงในป่า เห็นว่าจะต้องค้าง”...

นางเอี้ย (นกแขกเต้า) “อย่าไมคะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 22)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างบทสนทนาระหว่างมนุษย์กับสัตว์ สอนให้เราว่าต้องรักและเคารพสัตว์ เหมือนกับนางเอี่ยมมีเมตตาสงสารสัตว์ในป่า เราควรให้ความเคารพกับชีวิตสัตว์ เนื่องจากสัตว์เหล่านี้ไม่มีอันตรายต่อพวกเรา เราไม่จำเป็นต้องไปทำร้ายพวกมัน คนไทยนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีศีลที่ห้ามทำร้ายชีวิต ถึงแม้ว่าเป็นชีวิตของสัตว์ก็ตาม การทำร้ายสัตว์โดยไม่จำเป็นนั้นเป็นบาป การทำร้ายชีวิตสัตว์โดยไม่จำเป็นเป็นความผิด และผู้ชมก็ควรสั่งสอนเด็ก ๆ ไม่ทำร้ายสัตว์โดยใช้ธนู เพราะว่าการทำร้ายสัตว์เพื่อความสนุกเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เราควรเรียนรู้รัก และการเคารพสัตว์

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมในการอนุรักษ์สัตว์ ทำให้เราได้รับรู้ว่าเราควรรักและเคารพสัตว์ ถ้าไม่มีสัตว์เหล่านั้นเสียสละชีวิตของตน มนุษย์ก็ไม่สามารถกินอาหารอร่อยได้ นอกจากนี้ สัตว์ก็มีชีวิตเหมือนกับมนุษย์ คนไทยเชื่อว่าการฆ่าสัตว์อย่างไม่จำเป็นเป็นการกระทำที่ผิดศีล เป็นบาป เพราะฉะนั้น เราจึงควรให้ความเคารพแก่ชีวิตสัตว์

4.4 การชักชวนให้รู้จักรักครอบครัว

ครอบครัวเป็นหลักฐานที่สำคัญมากสำหรับสังคม เพราะสังคมก็ประกอบไปด้วยหลากหลายครอบครัว ถ้าเราเป็นคนรักครอบครัว มีความรับผิดชอบสำหรับครอบครัว เราก็จะเป็นคนที่รักสังคมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมเหมือนกัน

4.4.1 การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว

ถ้ามีโอกาสเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แสดงว่าเรามักเคยทำบุญร่วมกัน ความเชื่อนี้เป็นเรื่องมหัศจรรย์ที่เราควรถนอมซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น เราต้องช่วยสมาชิกครอบครัวโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนจากคนนั้น การช่วยเหลือกันเป็นวิธีที่สำคัญที่ทำให้ครอบครัวมีความสุขรักกัน และเป็นวิธีที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสามัคคีกัน

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองได้กล่าวถึง เมื่อบ้านของนางเอี่ยมไม่มีคนรับจ้างช่วยทำงาน นางเอี่ยมที่เป็นเด็กดีก็พยายามช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางเอี่ยม “แม่นะแม่ ต่อไปนี้ใครจะช่วย
พ่อทำงานหรือจ๊ะ”

นางขนิษฐา “อ้อ พวกเขาไปกันหมดแล้ว
เราก็ต้องทำกันเองละลูก เอี่ยมทำไหวไหมล่ะ”

นางเอื้อย “ไหวจะ เอื้อยจะช่วยพ่อช่วยแม่
ทำงานทุกอย่างจ๊ะ”

นางชนิษฐา “ดีแล้วลูก เป็นเด็กดีนะ ต้อง
ช่วยพ่อช่วยแม่ทำงาน รู้ไหม”

นางเอื้อย “จ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างตัวละครเป็นเด็กดี ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงาน ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ก็ได้ชักชวนให้เรารู้จักช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกครอบครัวโดยผ่านคำพูดและการกระทำของนางเอื้อย ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ทำให้ผู้ชมได้นึกถึงตัวเองว่าเป็นคนที่ช่วยเหลือพ่อแม่ไหม ถ้าเราไม่ค่อยช่วย ก็จะมีรู้สึกละอายใจเพราะเด็กน้อยอย่างนางเอื้อยยังมีน้ำใจต่อพ่อแม่มากกว่าเราอีก เพราะฉะนั้นจึงทำให้ผู้ชมเริ่มสนใจสิ่งเหล่านี้

การช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัวยังปรากฏในตอนนี้นางชนิษฐาให้ไอฉิวมาจับปลาแถวบ้าน เพื่อจะได้ช่วยพดิกะเบาแรงบ้าง มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางอ้าย “พ่อ เมื่อเช้า แม่พาไอฉิวมาจับปลา
จะพ่อ”...

พดิกะ “ปลาอะไรอะ ลูก”

นางชนิษฐา “ก็ปลาทั่ว ๆ ไปนะ พี่จะ ฉันท
เห็นพี่แล้วก็สงสัยว่าต้องไปหาปลาไกล ๆ ก็
เลยลองให้ไอฉิวมาทอดแถว ๆ บ้านนี้ดูบ้างจะ
เผื่อว่าจะได้ช่วยพี่เบาแรงลงไปนะจ๊ะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 5)

จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้าง ตัวละครที่เป็นคนดี รักสมาชิกในครอบครัว ชักชวนผู้ชมให้รู้จักรักและช่วยเหลือกันในครอบครัว การช่วยเหลือกันในครอบครัวจะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสามัคคีกันและความรัก การช่วยเหลือระหว่างครอบครัวมีความหมายมากกว่าเงินทอง เงินทองเป็นสิ่งที่สำคัญในชีวิตประจำวันของเรา แต่เมื่อเปรียบเทียบแล้ว ครอบครัวมีความสำคัญกว่า เพราะว่าเงินทองซื้อสิ่งต่าง ๆ ได้ แต่ซื้อความรักจากครอบครัวไม่ได้ เพราะฉะนั้น ถ้ามีสมาชิกครอบครัวคนใดต้องการความช่วยเหลือ เราควรพยายามทำอย่างที่เราเองทำได้ไปช่วยเขา เหมือนกับนางชนิษฐาเห็นพดิกะเหนื่อย แม้ว่าตัวเองจับปลาไม่เป็นก็พยายามให้ไอฉิวมาช่วยจับปลา เพื่อช่วยพดิกะได้เบาแรงบ้าง ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี เราควรพยายามรักและช่วยเหลือกันในครอบครัว

ตั้งเช่นตัวอย่างต่อไปนี่ก็ได้ชักชวนสั่งสอนเราให้รู้จักช่วยเหลือกันในครอบครัวเช่นกัน นางเอื้อยและนางอ้ายที่เป็นเด็กดีช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางชนิษฐา “เป็นไงบ้างลูก โอโห้ เก่งกันทั้งคู่ละ”
 นางเอื้อย “เอื้อยหุงข้าวให้มะจ๊ะ แม่”
 นางอ้าย “อ้ายช่วยหุงด้วยจ๊ะ”
 นางชนิษฐา “ช่วยกันทำไปก่อนนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้าง ตัวละครที่เป็นคนดี รักสมาชิกในครอบครัว ชักชวนให้เราได้ทราบว่า ถ้าเรามีโอกาสอยู่ในครอบครัวเดียวกัน เราควรช่วยเหลือกัน เหมือนกับนางเอื้อยและนางอ้ายเป็นเด็กน้อยก็ยังรู้จักช่วยเหลือพ่อแม่หุงข้าวทำอาหาร เราก็คควรทำแบบนี้ งานในบ้านแบ่งกันทำจะดีทำให้คนในครอบครัวมีสามัคคีกัน นอกจากนี้ การช่วยเหลือกันทำงานในบ้านจะได้เสร็จเร็วกว่าประหยัดเวลา และได้เห็นความรักในครอบครัวด้วย ทำให้ทุกคนที่อยู่ในครอบครัวมีความสุข

หรือเหตุการณ์ในตอนที่พतिकะตกอยู่ในลำบาก นางชนิษฐาและนางเอื้อยก็พยายามช่วยพतिकะในทุกวิธีทาง และช่วยพतिकะทำงานด้วย มีรายละเอียดต่อไปนี้

นางชนิษฐา “เอื้อยเข้าใจก็ดีแล้วนะลูก ว่าพ่อดอนนี่กำลังลำบาก เราก็คต้องช่วยพ่ออย่างทุกวิธีทาง แล้วก็ช่วยพ่อทำงานด้วย เพราะว่าตอนนี้เราไม่ได้มีเงิน ไปจ้างคนอื่นมาช่วยเราเหมือนเมื่อก่อนแล้วนะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้าง ตัวละครที่เป็นคนดี รักสมาชิกในครอบครัว โดยผ่านคำสั่งสอนของตัวละครแม่ ชักชวนให้เรารู้จักรักและช่วยเหลือกันในครอบครัว และเมื่อสมาชิกในครอบครัวตกอยู่ในลำบาก เราก็คควรพยายามทำที่ตัวเองทำได้ ช่วยเหลือคนในครอบครัวอย่างเต็มที่ ทำให้คนในครอบครัวได้ผ่านพ้นรอดจากความลำบากได้ การช่วยเหลือกันเป็นวิธีที่สำคัญที่ทำให้คนในครอบครัวมีความสุข และเป็นวิธีที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักความสามัคคีกัน

สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่อง ปลาบู่ทองมีอิทธิพลต่อผู้ชมว่า ถ้ามีโอกาสอยู่ในครอบครัวเดียวกัน เราควรช่วยเหลือ

กัน และเมื่อสมาชิกในครอบครัวตกอยู่ในลำบาก เราควรช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ทำให้สมาชิกในครอบครัวได้ผ่านพ้นจากความลำบากได้ เพราะว่าการช่วยเหลือกันเป็นวิธีที่สำคัญที่ทำให้คนในครอบครัวมีความสุข และเป็นวิธีที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักความสามัคคีกัน เราจึงควรเป็นคนที่ยุ่จกช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว

4.4.2 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ไม่ว่าจะเป็นรุ่นลูกหรือรุ่นพ่อแม่ ทุกคนในครอบครัวต่างก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทุกคนต่างก็มีความคิดที่ดูแลครอบครัว เพราะว่าครอบครัวเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดในชีวิตของเรา เราอาจจะเถียงกับพี่น้องบ้าง อาจจะโดนดุตำหนิบ้าง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ครอบครัวก็เป็นสถาบันที่ทำให้พวกเราเกิดความสุขอย่างแท้จริงได้

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อครอบครัว เมื่อที่บ้านไม่มีใครช่วยเหลือทำงานบ้าน นางเอื้อยที่เป็นเด็กดีก็รับผิดชอบทำทุกอย่าง ล้างจานขามตัดฟัน ทำกับข้าวต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นางอ้าย “เสร็จแล้วใช่ไหม”

นางเอื้อย “ยังจะน้องอ้าย”

นางอ้าย “อะไรกัน ล้างขาม แล้วก็ตัดมาตัดฟันอีกหรือ ...”

นางเอื้อย “เดี๋ยวไม่มีฟันทำกับข้าวตอนกลางวันกับตอนเย็นนะ น้องอ้าย”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 4)

ตัวอย่างนี้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละคร เรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่เป็นคนดี รักสมาชิกในครอบครัว โดยผ่านการสนทนาคำพูดของตัวละคร ชักชวนให้เรา รู้จักความรับผิดชอบต่อครอบครัวโดยผ่านคำพูดของนางเอื้อย ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของมนุษย์ เราจึงควรรู้จักรับผิดชอบครอบครัว การทิ้งครอบครัวอย่างไม่ทำงานบ้านอะไรสักอย่าง เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เพราะว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว เราต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน การเป็นลูกต้องคอยปฏิบัติพ่อแม่ ช่วยทำงานบ้าน

ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้ก็ได้ชักชวนเรารู้จักรับผิดชอบต่อครอบครัว เมื่อคนรับจ้างที่บ้านของนางเอื้อยลาออกไปหมดแล้ว พतिकะก็บอกนางขนิษฐาว่าต่อไปนี้เขาจะออกไปหาปลาเอง นางขนิษฐากับนางเอื้อยก็บอกว่าจะช่วยพ่อทำงาน มีรายละเอียดต่อไปนี้

พติกะ “ไม่ร้อเว้ย เราเศรษฐกิจพติกะไม่เคย
ง้อใครอยู่แล้ว มีเมียทั้งสอง มีลูกอีกสองคอย
ช่วยเหลือ สบาย ๆ ... พี่ยังแข็งแรงอยู่นะ เห็น
ใหม่ ดูแลดูแล้ว ก็ปกป้องเมียแล้วยังสบายๆ”...

นางชนิษฐา “อ้อ พวกเขาไปกันหมดแล้ว
เราก็ต้องทำกันเองละลูก เอ๊ยทำไหวไหมละ”

นางเอื้อย “ไหวจะ เอื้อยจะช่วยพ่อช่วยแม่
ทำงานทุกอย่างจะ”

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างที่ยกมาเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้าง ตัวละครที่เป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชักชวนให้เรารู้จักความรับผิดชอบต่อครอบครัวโดยผ่านคำพูดของตัวละคร ให้ผู้ชมได้รับรู้ว่าการเป็นผู้ชายเป็นหัวหน้าในครอบครัว เมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ การเป็นผู้ชายรับผิดชอบ เหมือนกับพติกะ ไม่มีคนรับจ้างช่วยไปหาปลา เขาก็ไปหาเองแทน ส่วนการเป็นผู้หญิงก็มีหน้าที่ช่วยสามีทำงานบ้าง และเมื่อในครอบครัวเกิดปัญหาต่าง ๆ ควรรับผิดชอบพยายามช่วยแก้ไขปัญหาให้ได้ เหมือนกับนางชนิษฐาช่วยสามีทำงานต่าง ๆ ส่วนนางเอื้อยที่เป็นเด็กน้อยแต่ก็พยายามทำงานช่วยพ่อแม่ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ยิ่งชักชวนทำให้ผู้ชมรู้จักความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นความดีซึ่งทำให้สมาชิกครอบครัวมีความสามัคคีกัน เห็นใจกัน และรักกันอย่างมีความสุข

หรือเหตุการณ์ตอนที่นางเอื้อยถูกหมอผีจับไปและขังไว้ พระโอรสก็บอกว่าเขาจะไปช่วยชีวิตของนางเอื้อยที่เป็นภรรยาของเขา มีรายละเอียดต่อไปนี้

เจ้าหญิงมาลิกา “เจ้าพี่ อย่าเสด็จกลับไป
ตำหนักเลย ไหมคะ ที่นั่นมีแต่พวกมันตั้งนั้น”

พระโอรส “ไม่ได้ เพราะเอื้อยอยู่ที่นั่น
ยังไงพี่ก็ต้องไป”...

(ปลาบู่ทอง : ตอนที่ 31)

จากตัวอย่างที่ยกมา ผู้แต่งละครเรื่องปลาบู่ทองใช้กลวิธีการสร้างตัวละครที่เป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อกันในครอบครัว ชักชวนให้ผู้ชมรู้จักความรับผิดชอบต่อครอบครัว เมื่อสมาชิกในครอบครัวตกอยู่ในอันตราย การเป็นผู้ชายต้องรับผิดชอบต่อดูแลและปกป้องลูกเมียอย่างดี เพราะว่าผู้ชายแข็งแรงกว่าผู้หญิง มีความสามารถมากกว่าผู้หญิง เพราะฉะนั้น ผู้ชายจึงมีหน้าที่เป็นผู้นำของครอบครัว การเป็นลูกผู้ชาย

ต้องป้องกันครอบครัวและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สรุปได้ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมในการรับผิดชอบต่อครอบครัว ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจความสำคัญของครอบครัวและให้ผู้ชมรับรู้เองว่าคนที่รักครอบครัวก็เป็นคนที่รักสังคม คนที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ย่อมเป็นคนที่ได้รับดีชอบสังคม ดังนั้น คนไทยมีความรับผิดชอบต่อจะสามารถนำครอบครัวให้ก้าวหน้าขึ้น เพราะความรู้สึกที่ต้องเป็นคนรับผิดชอบต่อจะทำให้คน ๆ นั้นมีกำลังใจต่อสู้กับชีวิตโชคชะตา

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง และวิเคราะห์อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ที่มีต่อผู้ชม ผู้วิจัยได้ศึกษาละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองที่ออกอากาศเมื่อ พ.ศ. 2552 ซึ่งดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Documentary Research) สรุปผลการวิจัยได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีเนื้อเรื่องที่สะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรม การปกครองในด้านต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อผู้ชมในด้านการสอนคุณธรรม ด้านการปลูกฝังค่านิยม และด้านความบันเทิง สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีต

ผลการศึกษาวเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ผู้วิจัยได้พบว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้สะท้อนภาพสังคมไทยในอดีตทั้งหมด 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชีวิตความเป็นอยู่ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีตเป็นชีวิตที่เรียบง่าย สงบร่มเย็น ส่วนใหญ่จะพึ่งพาอาศัยอยู่ในธรรมชาติ เพื่อสะดวกในการนำสิ่งต่าง ๆ จากธรรมชาติมาใช้สอย หรือนำมาเป็นอาหาร มีถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ร่วมกัน ถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของคนไทยในอดีตส่วนใหญ่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ หรืออยู่ใกล้ป่าไม้

การประกอบอาชีพของคนไทยในอดีตส่วนใหญ่เกี่ยวกับการเกษตร เป็นชาวประมง มีการเลี้ยงสัตว์ การทำสวน การล่าสัตว์ในป่า การตัดฟันในป่า นอกจากนี้ก็ยังมีอาชีพตามการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่ เช่น การค้าขาย การเป็นคนรับจ้าง การเป็นข้าราชการ และการเป็นหมอผีด้วย

ส่วนอาหารการกินของคนไทยในอดีตจะกิน “ข้าว” เป็นอาหารหลัก มีกับข้าวที่หลากหลาย กับข้าวมักจะทำจาก สัตว์น้ำต่าง ๆ เช่น ปลา กุ้ง เป็นต้น น้ำพริก ไข่ ผักต่าง ๆ เช่น สายบัว และสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ เช่น ไก่ เป็ด นอกจากนี้อาหารการกินของคนไทยในอดีตยังประกอบด้วยผลไม้ เช่น มะม่วง ขนมห่อต่าง ๆ เช่น ขนมห่อกล้วย ขนมห่อกล้วยบวชชี ขนมห่อดอกโสน และนำดื่ม (เหล้า) ด้วย ส่วนเครื่องใช้ในครัว ในอดีตคนไทยส่วนใหญ่จะนิยมใช้เครื่องปั้นดินเผาในการหุงข้าวและการต้มอาหาร

ใช้กระทะในการผัดอาหาร ใช้จามขามเป็นภาชนะกินอาหาร

ส่วนการคมนาคมของคนไทยในอดีต คนไทยมักจะใช้เรือเป็นพาหนะ และเมื่อเดินทางเข้าป่าหรือเดินทางไกลจะใช้ม้าเป็นพาหนะในการเดินทาง

ส่วนลักษณะโครงสร้างของครอบครัวไทย ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง ได้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายแต่งงานกันมักจะนิยมแยกออกมาตั้งเป็นครอบครัวใหม่ ในครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่พี่น้องอยู่ในครอบครัวเดียวกัน บางทีมักจะมีเมียช้อย่อยเกี่ยวข้องด้วย คนในครอบครัวทั้งหมดเป็นเครือญาติ ทุกคนมีหน้าที่ของตัวเองในครอบครัว ผู้หญิงทำหน้าที่เป็นภรรยา ผู้ชายเป็นสามี เด็กเป็นลูก ฝ่ายชายทำงานเลี้ยงครอบครัว และฝ่ายหญิงทำงานบ้าน พ่อแม่มีหน้าที่ดูแลลูก ลูกมีหน้าที่คอยดูแลพ่อแม่

2. ค่านิยม คนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ยกย่องคนที่ขยันหมั่นเพียร มีค่านิยมเกี่ยวกับการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่มักจะทำให้ตัวเราแก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น ผ่านพ้นจากอุปสรรคอันตรายและประสบความสำเร็จได้ด้วย มีค่านิยมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง พ่อแม่เป็นผู้หาคู่ครองให้ลูก เมื่อคู่ของฝ่ายชายมักจะต้องเป็นคนที่มีจิตใจดี รูปร่างหน้าตาสวยงาม ในด้านค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ลูกที่ดีต้องเป็นผู้ที่คอยดูแลพ่อแม่ ไม่ทำผิดศีลธรรม และต้องมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ นอกจากนี้ คนไทยในอดีตยังมีค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และช่วยให้ตัวเองรอดพ้นจากอันตรายได้

3. ประเพณี ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองได้สะท้อนประเพณีการทำบุญและประเพณีการแต่งงานของคนไทยในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับระบบความเชื่อ แสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา จึงมีประเพณีตามความเชื่อทั้งการทำบุญ การเกิดใหม่ และเรื่องกรรม การทำบุญสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีจิตใจกุศลที่ต้องการทำความดี จึงมีประเพณีทำบุญตักบาตรในตอนเช้า มีการไหว้พระและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาพุทธ ส่วนประเพณีการแต่งงานพบว่าประกอบด้วย การสู่ขอ ทำพิธีการสู่ขอ การแจ้งข่าวในการสู่ขอ ถ้าสองฝ่ายเจรจาอย่างราบรื่นตกลงกันแล้วก็นัดหมายเวลากำหนดวันแต่งงาน ในวันแต่งงาน ฝ่ายชายจะต้องมารับฝ่ายหญิงไปที่บ้านเรือน บางครั้งจะประกอบพิธีหมั้น ฝ่ายชายกับฝ่ายหญิงถ้าหมั้นกันแล้วถึงเวลาที่วันแต่งงานก็ต้องแต่งด้วย ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นการผิดสัญญาการหมั้น

4. ความเชื่อ คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญ การเวียนว่ายตายเกิด และกรรม คนไทยเชื่อว่าถ้านำสิ่งของที่สวยงามไปถวายพระ หรือนำของที่ดีไปทำบุญจะได้ผลที่ดี ประสบความสำเร็จ ความที่ต้องการ ถ้าไม่ได้ทำบุญหรือทำให้คนอื่นเดือดร้อน เมื่อเกิดใหม่จะมีกรรมเก่าติดตัว เพราะฉะนั้นคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมว่า ผู้ที่ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้ได้ผลที่ดีสำหรับผู้ทำบุญ

5. การปกครอง ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง สะท้อนให้เห็นว่า กษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง เป็นผู้ที่มีอำนาจในการปกครองเมือง ผู้ครองเมืองเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการ

ปกครองเพียงผู้เดียว มีหน้าที่ปกครอง สู้รบ และตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะประชุมหาวิธีแก้ไขปัญหา เพื่อร่วมกันในการคิด แต่ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดมีสิทธิในการตัดสินใจในขั้นสุดท้าย

5.1.2 อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยที่มีต่อผู้ชม

ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองที่มีต่อผู้ชม ทั้งหมดมี 4 ด้าน ได้แก่ ปลุกฝังคุณธรรม การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต การสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติ และการชักชวนให้รู้จักครอบครัว

1. การปลุกฝังคุณธรรม ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้ปลุกฝังคุณธรรมหลายประการ ได้แก่ คุณธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความกตัญญู และด้านการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การปลุกฝังดังกล่าวเกิดขึ้นได้ด้วยกลวิธีการสร้างตัวละคร ตัวละครในเรื่องปลาบู่ทองได้แสดงให้เห็นว่าคนที่มีความขยันหมั่นเพียร ชีวิตจะไม่พบอุปสรรค ความขยันหมั่นเพียรเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ที่สามารถติดตัวไปทุกที่ ส่วนคนที่มีความกตัญญูมักจะได้รับการยกย่องจากสังคมมาก ส่วนการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่มักจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่า และได้รับการยกย่องว่าเป็นคนที่มีมารยาท ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้กระตุ้นให้ผู้ชมเป็นคนดี มีความขยันหมั่นเพียร มีความกตัญญู และการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นอิทธิพลส่วนที่น่าชื่นชมสำหรับละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองที่มีต่อผู้ชม

2. การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีค่านิยมเกี่ยวกับการทำความดี ค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สติปัญญา และค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง กระตุ้นให้ข้อคิดแก่ผู้ชมด้วยการสร้างตัวละครที่เป็นคนดี ทำความดี เป็นคนที่มีคุณค่าต่อคนอื่นในสังคม เพราะว่าตัวละครเป็นคนดีทำความดี มักจะมีผลดีต่อตัวละคร ส่วนการใช้สติปัญญามักจะช่วยตัวละครแก้ไขปัญหามาต่าง ๆ ให้รอดพ้นจากอันตรายได้ ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง จึงได้ให้ข้อคิด กระตุ้นให้ผู้ชมทำความดี และรู้จักใช้สติปัญญาในเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยการสร้างตัวละครที่มีค่านิยมที่ดีในการดำเนินชีวิตและได้รับผลตอบแทนที่ดีในชีวิต

3. การสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติ ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมในการสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติโดยเฉพาะการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและการอนุรักษ์สัตว์ อีกทั้งยังมีอิทธิพลด้านการสั่งสอนให้รักษาธรรมชาติด้วยโดยผ่านจากกลวิธีการสนทนาคำพูดของตัวละคร

4. การชักชวนให้รู้จักครอบครัว ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ได้ชักชวนให้ช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ส่วนการช่วยเหลือควรช่วยเหลือในทางที่ดี ในทางที่ถูกต้อง และรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่านจากกลวิธีการสร้างตัวละคร คำพูด และพฤติกรรมของตัวละคร

5.2 อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตที่ปรากฏในละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทองพบว่า สังคมไทยในอดีตมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย สงบร่มเย็น พึ่งพาอาศัยอยู่ในธรรมชาติ ใช้เรือหรือขี่ม้าเป็นการยานพาหนะ มีค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร การเชื่อฟังผู้ใหญ่ การเลือกคู่ครองโดยต้องเป็นคนที่จิตใจดีและรูปร่างงาม การใช้สติปัญญา การมีความกตัญญูต่อพ่อแม่และผู้ที่มีพระคุณ มีประเพณีการทำบุญ และการแต่งงาน มีความเชื่อการทำบุญ เรื่องการเกิดใหม่และเรื่องกรรม นอกจากนี้ สังคมไทยในอดีต กษัตริย์เป็นผู้ปกครองเมือง มีหน้าที่ปกครองเมืองสุริย และการตัดสิน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่อง ปลาบู่ทองสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมและวัฒนธรรมจากอดีตในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ด้านชีวิตความเป็นอยู่การประกอบอาชีพ ด้านค่านิยมเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียร ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู ด้านประเพณีการทำบุญ ด้านความเชื่อการเกิดใหม่ ความเชื่อเรื่องกรรม และด้านการปกครองเมืองการตัดสิน และสอดคล้องกับแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์กับสังคมของ อภิญา ศรีรัตนสมบูรณ์ (2534 : 1-2) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของละครโทรทัศน์กับสังคมว่า ละครโทรทัศน์เป็นรายการเพื่อความบันเทิงประเภทหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวต่าง ๆ จากเค้าโครงเรื่องจริงหรือแต่งขึ้นจากจินตนาการ เนื่องจากละครโทรทัศน์เป็นกิจกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม จึงถือได้ว่า ละครโทรทัศน์เป็นสื่อสะท้อนสิ่งที่มีและสิ่งที่เป็นอยู่ในสังคมให้ผู้ชมได้รับรู้และในขณะเดียวกันก็สร้างภาพแห่งความเป็นจริงในสังคมขึ้นใหม่โดยการเลือกที่จะเสนอเนื้อหาประเภทใด และให้ความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสื่ออย่างไร นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตาภัทร นิยมสิทธิ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาพสะท้อน อัตลักษณ์ชาวอีสานจากละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์ได้สะท้อนสังคมและอัตลักษณ์ชาวอีสานผ่านตัวละครว่า ชาวอีสานในชนบทมีการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย กินอยู่ด้วยความประหยัด วัฒนธรรมการแต่งกายในสังคมชนบท ผู้ชายมักมีการแต่งกายนุ่งกางเกงขาก๊วย ใช้ผ้าขาวม้า ผู้หญิงจะนุ่งผ้าถุง ส่วนที่อยู่อาศัย รูปแบบของเรือนทั่วไปมักมีลักษณะเป็นเรือนใต้ถุนสูง สร้างอย่างแข็งแรง ส่วนประเพณีความเชื่อ ชาวอีสานมีพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา มีความเชื่อภูตผี เช่น ผีแถน มีประเพณีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญบั้งไฟ ส่วนภูมิศาสตร์ของภาคอีสานมีลักษณะภูมิอากาศร้อน พื้นดินมีความแห้งแล้ง เมื่อเข้าสู่ช่วงฤดูฝน อาหารในแหล่งธรรมชาติจะอุดมสมบูรณ์ มีความเป็นธรรมชาติ ชาวบ้านพึ่งพาอาศัยแหล่งอาหารจากแม่น้ำลำคลอง ห้วยหนอง บึง

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ที่มีต่อผู้ชม ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมด้านการปลูกฝังคุณธรรมในความขยันหมั่นเพียร ความกตัญญู และการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านการให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิตการทำความดี การใช้สติปัญญา และการแต่งงาน

ด้านการสั่งสอนให้รักษารัฐธรรมนูญ ด้านชักชวนให้รักครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า ละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง มีอิทธิพลต่อผู้ชมในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปลุกฝังคุณธรรม การให้ข้อคิดเกี่ยวกับค่านิยมในการดำเนินชีวิต การสั่งสอนให้รักษารัฐธรรมนูญ และชักชวนให้รู้จักรักครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรินทร์ เสตจิระประเสริฐ (2535 : 4) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อาชีพของสตรีในละครโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า นอกจากละครโทรทัศน์จะให้ความบันเทิงเป็นหลักแล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อม ละครโทรทัศน์ยังเป็นแหล่งความรู้ ซึ่งทำหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอนให้รู้ถึงการปฏิบัติตัวในสังคม ละครโทรทัศน์จึงเป็นตัวแทน (Socializing Agent) ที่บอกสมาชิกในสังคมให้รู้ถึงเป้าหมาย ค่านิยม บทบาท และแบบอย่างของสังคมโดยวิธีทางอ้อม ผู้ชมโทรทัศน์จึงเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ในลักษณะที่ไม่รู้ตัว และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยาวิทย์ วิชโรบล (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ละครโทรทัศน์ไทยในอดีตที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการไปท่องเที่ยวตามรอยละครละครมากที่สุด คือ เรื่อง “ดวงใจอันคืน” ทางช่อง 3 และส่วนใหญ่อยากจะไปเที่ยวตามรอยละครโทรทัศน์หลังจากที่ชมละครโทรทัศน์แล้ว 2) ปัจจัยของละครโทรทัศน์ไทยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด คือ ด้านภาพ (\bar{x} = 3.23) และปัจจัยทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สภาพทางภูมิศาสตร์ (\bar{x} = 3.34)

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์เรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจสังคมไทยในอดีตได้มากขึ้น จากการเปรียบสังคมไทยในอดีตและสังคมไทยในปัจจุบัน ยิ่งทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจการพัฒนาของสังคมไทย และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมธรรมเนียมประเพณีความเชื่อของสังคมไทยในปัจจุบันได้อย่างลึกซึ้งขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษาของละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทย เรื่องปลาบู่ทอง
2. ควรศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในอดีตจากละครโทรทัศน์จักร ๆ วงศ์ ๆ ไทยเรื่องอื่น เช่น ไกรทอง แก้วหน้าม้า สังข์ทอง ฯลฯ

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2542) **วัฒนธรรม อารยธรรม ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี**. กรุงเทพมหานคร : มีดี เนตเวิร์ค.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2541) **การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิ่งแก้ว อุตถากร. (2519) **คติชนวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ. (2535) **อาชีพของสตรีในละครโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา เย็นนาน. (2539) **การศึกษาวิเคราะห์นันทนาการพื้นบ้านภาคกลาง**. ปริญญาโท (สาขาวิชาภาษาไทย) การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ณัฐพร ไช่มุก. (2554) **ตัวละครผู้ช่วยเหลือในละครนิทานโทรทัศน์ร่วมสมัย : กรณีศึกษานิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ เรื่องตุ๊กตาทอง**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2523) **การศึกษาและรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียง (ระยะที่ 2) วรรณกรรมจากตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่ายและตำบลบ้านแพ อำเภอมือง จังหวัดระยอง**. ชลบุรี : โครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ฉัตรรัตน์ อรัณยวงศกร. (2544) **พฤติกรรมการถอนตัวและการไว้วางใจของกลุ่มแม่บ้านผู้ชมละครโทรทัศน์ไทย**. นศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิษณ์ชัยญา อภิรัตน์พันธ์. (2553) **ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ กับบทบาทด้านวัฒนธรรมไทยที่มีต่อเด็กในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสียรชัย อิศรเดช. (2545) **ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ต้นตำรับบันเทิงไทยได้ฐานคิด “บุญ-ฤทธิ-ดี-งาม” ในกาญจนา แก้วเทพ และคณะ (บรรณาธิการ), สื่อบันเทิง : อำนาจแห่งความไร้สาระ**. กรุงเทพมหานคร : ออลอแบร์ท พรินท์.
- นิตยาวิดี วัชโรบล. (2553) **อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ วท.ม (สาขาวิชาละครโทรทัศน์ไทยอุตสาหกรรมท่องเที่ยว) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- น้ำมนต์ อยู่อินทร์. (2556) พัฒนาการของนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ สู่ภาพยนตร์ไทยแนวแฟนตาซีใน
สังคมไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
 ศิลปากร
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2545) “หน่วยที่ 2 นิทานพื้นบ้าน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย
8 : คติชนวิทยาลัยสำหรับครู. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรินดา องค์กรสุรกุล. (2547) **กระบวนการสร้างความหมายเชิงมายาคติในภาพยนตร์การ์ตูนไทยทาง
 โทรทัศน์.** วิทยานิพนธ์. นศ.ม (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน). กรุงเทพมหานคร :บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานชีวา นาคสิทธิ์. (2543) **การศึกษาเปรียบเทียบระดับการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณใน
 การรับสารผ่านทักษะการดูละครโทรทัศน์และการอ่านบทละครโทรทัศน์เรื่อง “สามก๊ก”
 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยคริสเตียน จังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชา
 การสอนภาษาไทย) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรทิพย์ ศรีนุธรรม. (2552) **การศึกษาการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพ่อแม่ลูกในนิทาน
 ปลาบู่ทอง.** ศศ.ม (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิชญานี เจริญศรี. (2542) **การศึกษาวรรณกรรมนิทานไทยตามทฤษฎีโครงสร้างนิทานของวลาดิเมียร์
 พรอพพ์.** วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพาวิภา ภมรสถิตย. (2528) **ความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์กับสังคมไทย.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
 (สาขาวิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล ชุมณี. (2548) **ความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อละครโทรทัศน์.** วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (สาขาวิชา
 สื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มัณฑลี ศิลาวีเศษฤทธิ. (2537) **การถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของระบอบราชาธิปไตยใน
 ละครโทรทัศน์ จักร ๆ วงศ์ ๆ.** วิทยานิพนธ์ นศ.ม (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน)
 กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชดา เสพมงคลเลิศ. (2539) **จินตภาพในนิทานประโลมโลกท้องถิ่นภาคใต้.** วิทยานิพนธ์
 มหาบัณฑิต. ศศ.ม (สาขาวิชาภาษาไทย) บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552) **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย.** พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร :
 ราชบัณฑิตยสถาน

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ริสา แก้วจินดา. (2546) **การศึกษาเปรียบเทียบนิทานเรื่องปลาบู่ทอง ฉบับภาคกลางและ ฉบับภาคอีสาน**. วิทยานิพนธ์(ศศ.ม.) (ไทยศึกษา) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วันสันทน์ ทิพยจันทร์. (2553) **พฤติกรรมการรับชม การรับรู้ประโยชน์ และทัศนคติต่อสถาบันครอบครัวของผู้ชม จากการชมละครโทรทัศน์ บ้านนี้มีรัก**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม (สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาประชาสัมพันธ์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลวรรณ บุญจันทร์. (2549) **พัฒนาการของละครโทรทัศน์ไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ฐิตะฐาน ณ ถกลาง. (2537) **ละครนิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ ในโทรทัศน์ : กระจกสะท้อน ความสืบเนื่องและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย 2537**. นนทบุรี : สุโขทัยธรรมมาธิราช 6 : 66-81.
- ศรีสุดา เอื้อนครินทร์. (2520) **วรรณกรรมพื้นบ้านผู้ไทย ตำบลเรณู จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศศิธร อภิลิทธิ์นรินทร์. (2541) **การขัดเกลาทางสังคมผ่านรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทรายการ ปกิณกะบันเทิง**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิลักษณ์ แจ่มสุข. (2538) **การนำเสนอภาพตัวละครเอกในละครโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรภพ แก้วไกรสิน. (2550) **การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ภาพในตัวละครจักร ๆ วงศ์ ๆ ทางโทรทัศน์กับแก่นจินตนาการของผู้ชมที่เป็นเด็ก**. คณะนิเทศศาสตร์ นศ.ม (สาขาวิชานิเทศศาสตร์) ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรังสิต.
- สิริวรรณ ลอพันธุ์ไพบูลย์. (2532) **การศึกษาเปรียบเทียบบทบาททางจริยธรรมของตัวละครในละคร และภาพยนตร์ชุดโทรทัศน์ไทย จีน และญี่ปุ่น**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชยา วาทะพุกกณะ. (2555) **การศึกษาอักษรและภาษาจากวรรณกรรมพื้นบ้านชนิดกลอนสวดเรื่องปลาบู่ทอง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สุตาภัทร นิยมสิทธิ์. (2555) **ภาพสะท้อนอัตลักษณ์ชาวอีสานจากละครโทรทัศน์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทธิวรรณ อินทะกนก. (2550) **ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่และการปรับตัวของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ไทย**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิัญญา ศรีรัตน์สมบูรณ์. (2534) **การวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ชุด “คู่กรรม” ในการถ่ายทอดความเชื่อและค่านิยมในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ นศ. ม. (สาขาวิชาสื่อสารมวลชน) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดม ชันไพบูลย์. (2539) **ความพึงพอใจในอาชีพของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์ สค.ม. (สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Qiang Ma (2555 : 94) **ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนในละครไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

- “ละครจักร ๆ วงศ์ ๆ” (11 สิงหาคม 2557) **จักร ๆ วงศ์ ๆ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://th.wikipedia.org/wiki/ละครจักร_ๆ_วงศ์_ๆ (24 สิงหาคม 2557)
- “รายชื่อละครจักร ๆ วงศ์ ๆ” (7 พฤศจิกายน 2557) **รายชื่อละครจักร ๆ วงศ์ ๆ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://th.wikipedia.org/wiki/รายชื่อละครจักร_ๆ_วงศ์_ๆ (26 มกราคม 2558)
- “นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ” (2558) **นิทานจักร ๆ วงศ์ ๆ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=26&chap=1&page=t26-1-infodetail03.html> (27 มกราคม 2558)
- “เรื่องความสัมพันธ์ของละครกับชีวิตมนุษย์” (ม.ป.ป.) [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://huaihin.ac.th/Student/Art1/Per2.html> (16 ธันวาคม 2556)
- “วิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่างๆ” (2475) **วิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่าง ๆ**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.trueplookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2808-00/ (30 กันยายน 2557)
- “วัฒนธรรมไทย” (7 กันยายน 2557) **วัฒนธรรมไทย**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/วัฒนธรรมไทย> (30 กันยายน 2557)

บรรณานุกรม(ต่อ)

“ปลาบู่ทอง” (18 พฤษภาคม 2557) **ปลาบู่ทอง**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<http://th.wikipedia.org/wiki/ปลาบู่ทอง> (3 ตุลาคม 2557)

“เรื่องย่อปลาบู่ทอง” (18 พฤษภาคม 2557) **ปลาบู่ทอง**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา :

<http://th.wikipedia.org/wiki/ปลาบู่ทอง> (28 ตุลาคม 2557)

ภาคผนวก
เรื่องย่อละครโทรทัศน์

ปลาบู่ทอง

เรื่องปลาบู่ทองเริ่มขึ้นโดยเศรษฐีพดิกะ ผู้มีอาชีพจับปลา มีภรรยา 2 คน คนแรกชื่อขนิษฐา มีลูกสาวชื่อ เอื้อย ส่วนคนที่สองชื่อ ขนิษฐี มีลูกสาวชื่อ อ้าย

วันหนึ่งเศรษฐีพดิกะพาขนิษฐาไปจับปลาในคลอง ไม่ว่าจะเหวี่ยงแหไปกี่ครั้งก็ได้มาเพียงปลาบู่ที่ตั้งท้องตัวเดียวเท่านั้น จนกระทั่งพลบค่ำเศรษฐีก็ตัดสินใจที่จะเอาปลาบู่ที่จับได้เพียงตัวเดียวกลับบ้าน ทว่าขนิษฐาผู้เป็นภรรยาเกิดความสงสารปลาบู่ ขอให้เศรษฐีปล่อยปลาไป เศรษฐีพดิกะเกิดบันดาลโทสะจึงฟาดนางขนิษฐาจนตายและทิ้งศพลงคลอง

เมื่อกลับถึงบ้านเอื้อยก็ถามหาแม่ เศรษฐีจึงตอบว่าแม่ของเอื้อยได้หนีตามผู้ชายไป และจะไม่กลับมาบ้านอีกแล้ว นับตั้งแต่นั้นขนิษฐาผู้เป็นแม่เลี้ยงของเอื้อย และอ้ายก็กลั่นแกล้งใช้งานเอื้อยเป็นประจำโดยที่เศรษฐีพดิกะไม่รับรู้และไม่สนใจ

เอื้อยคิดถึงแม่มากจึงมักไปนั่งร้องไห้อยูริมทำนน้ำ และได้พบกับปลาบู่ทองซึ่งเป็นนางขนิษฐากลับชาติมาเกิด เมื่อเอื้อยรู้ว่าปลาบู่ทองเป็นแม่ก็ได้นำข้าวสอยมาโปรยให้ปลาบู่ทองกิน และมาปรับทุกข์ให้ปลาบู่ทองฟังทุกวัน

นางขนิษฐีและลูกสาวเห็นเอื้อยมีความสุขขึ้น เมื่อถูกกลั่นแกล้งก็อดทนไม่ปริปากบ่นจึงสืบจนพบว่านางขนิษฐาได้มาเกิดเป็นปลาบู่ทอง และได้พบกับเอื้อยทุกวัน ดังนั้นเมื่อเอื้อยกำลังทำงานนางขนิษฐีก็จับปลาบู่ทองมาทำอาหาร

เอื้อยได้พบเกล็ดปลาบู่ทองที่เป็ดน้อยเอามาให้ก็เศร้าใจเป็นอย่างมาก นำเกล็ดไปฝังดินและอธิษฐานขอให้แม่มาเกิดเป็นต้นมะเขือ เอื้อยมารดน้ำให้ต้นมะเขือทุกวันจนงอกงาม เมื่อขนิษฐีทราบเรื่องเข้าก็โค่นต้นมะเขือ และนำลูกมะเขือไปจมน้ำพริกกิน

เป็ดน้อยได้ช่วยเก็บเมล็ดมะเขือที่เหลือให้เอื้อยไปฝังดินและอธิษฐานให้แม่ไปเกิดเป็นต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองในป่า และไม่ให้ผู้ใดสามารถโค่น ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองได้

วันหนึ่งพระเจ้าพรหมทัตเสด็จประพาสป่าได้พบกับต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทอง โปรดให้นำเข้าไปปลูกในวัง แต่ไม่มีผู้ใดสามารถเคลื่อนย้ายต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองได้ พระเจ้าพรหมทัตจึงประกาศว่าผู้ใดที่เคลื่อนย้ายต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองได้จะให้รางวัลอย่างงาม

ขนิษฐีและอ้ายเข้าร่วมลองถอนต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองด้วยแต่ไม่สำเร็จ เอื้อยขอลองบ้างและอธิษฐานจิตบอกแม่ว่าขอย้ายแม่เข้าไปปลูกในวัง เอื้อยจึงถอนต้นโพธิ์เงินโพธิ์ทองได้สำเร็จ

พระเจ้าพรหมทัตถูกชะตาเอื้อยจึงชวนเข้าไปอยู่ในวังและแต่งตั้งให้เอื้อยเป็นพระมเหสี ฝ่ายขนิษฐีและลูกสาวอิจฉาเอื้อยจึงส่งข่าวไปบอกเอื้อยว่าเศรษฐีพดิกะป่วยหนักขอให้เอื้อยกลับมาเยี่ยมที่บ้าน

เมื่อเอี้ยกลับมามีบ้าน นางชนิษฐีก็นำกระพรวน้ำเดือดไปวางไว้ใต้ไม้กระดานเรือน และทำกระดานกลไว้ เมื่อเอี้ยเหยียบกระดานกลก็ตกลงในหมาน้ำเดือดจนถึงแก่ความตาย อ้ายปลอมตัวเป็นเอี้ยและเดินทางกลับไปยังวังของพระเจ้าพรหมทัต

เอี้ยได้ไปเกิดใหม่เป็นนกแขกเต้า เมื่อเกิดใหม่แล้วก็บินกลับเข้าไปในพระราชวัง พระเจ้าพรหมทัตเห็นนกแขกเต้าแสนรู้ ไม่รู้ว่าเป็นเอี้ยกลับชาติมาเกิดก็เลี้ยงไว้ใกล้ตัว อ้ายเห็นดังนั้นก็ไม่พอใจ สั่งคนครัวให้นำนกแขกเต้าไปถอนขนและต้มกิน

แม่ครัวถอนขนนกแขกเต้าและวางทิ้งไว้บนโต๊ะ นกแขกเต้าจึงกระเสือกกระสนหลบหนีเข้าไปอยู่ในรูหนู แล้วเอี้ยก็บินเข้าไปจ้องพระฤๅษี

พระฤๅษีตรวจดูด้วยญาณพบว่านกแขกเต้าคือเอี้ยกลับชาติมาเกิดจึงเสกให้เป็นคนตามเดิม และวาดรูปเด็กเสกให้มีชีวิตเพื่อให้เป็นลูกของเอี้ย เมื่อเด็กนั้นโตขึ้นก็ขอเอี้ยเดินทางไปหาบิดา เอี้ยจึงเล่าเรื่องทั้งหมดให้บุตรชายพระรบบฟัง ร้อยพวงมาลัยเพื่อให้พระรบบนำไปให้พระเจ้าพรหมทัต

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตได้พบกับพระรบบและพวงมาลัย ก็ขอให้เด็กชายเล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟังว่า ได้มาลัยมาอย่างไร พระรบบก็เล่าตามที่เอี้ยเล่าให้ฟัง เมื่อทราบเรื่องทั้งหมดแล้วพระเจ้าพรหมทัตก็ส่งลงโทษอ้าย นางชนิษฐีก็นำกลุ่มคนหมอผี และรับเอี้ยเพื่อให้กลับมาครองบัลลังก์ร่วมกันอีกครั้ง

(“เรื่องย่อปลาบู่ทอง” 2557 : ออนไลน์)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล WU XUE
 วัน เดือน ปีเกิด 9 มกราคม 2534
 ที่อยู่ปัจจุบัน 77/25-26 ซอยม้านटना กม.17 บางนา-ตราด ตำบลบางโฉลง
 อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 ประเทศไทย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2552 ปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย
 คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยครุฉู้จี้ มณฑลยูนนาน ประเทศจีน
 พ.ศ. 2554 หลักสูตรภาษาไทย สาขาวิชาภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

